

رێکپێدان و قەدەغەکردن د ناخفتنا خەلکی سەنتەر ئ دەفۆکا دهۆکیدا

شیرزاد سەبیری عەلی نەیاڤ فەهوللا عوسمان

پشکا زمانی کوردی، کولێژا پەروردا بنیات، زانکویا دهوک، هەرێما کوردستانی-عێراق

((مێژوو وەرگرنا فەکولتیی: 15 تەبەخی، 2021، مێژوو وەرگرنا بەلافکرێ: 22 ایلول، 2021))

پوخته

رێکپێدان و قەدەغەکردن دوو کردەبێن هەقەژێ نێکن و د سنوور ئ پراگماتیکیدا گرنکیا زور هەنە، ژبەرکو نیاز و مەبەستێن ناخفتنکەری بەرامبەر گوهداری دیاردەکن. ئەف فەکولتێنە ب نافی (رێکپێدان و قەدەغەکردن د ناخفتنا خەلکی سەنتەر ئ دەفۆکا دهۆکیدا) یە کو تێدا هەول هاتییە دان، ل دویف (12) بارودۆخێن جیاواز، ناخفتنکەرێن سەنتەر ئ دەفۆکا دهۆک ب کریارا رێکپێدان و قەدەغەکرنا: (داخوای، پێشکێشکرێ، پێشنیازکرێ و ئامۆژگاریکرێ) راببن، نەفەژێ ل دویف رێبازا وەسفی شیکاری هاتییە ئەنجامدان و بۆ دیارکرنا رێژەیا سەدییا هەر ستراتیجیەتەکی د هەر (12) بارودۆخانێن رێکپێدان و قەدەغەکرنا پەنا بۆ شیوازی ئاماری هاتییە برن. ئارمانجا سەرەکی ژ ئەف فەکولتیی ئەو رێژەیا سەدی یا ستراتیجیەتێن هەر بارودۆخەکی ژ لای رێکپێدان و قەدەغەکرنا بێتە دیارکر. ئەف فەکولتێنە ژ دوو پشکا پێکدەیت. پشکا نێکی یا تاییەتە ب هەر دوو کردەبێن ناخفتن ئ رێکپێدان و قەدەغەکرنا. پشکا دووی ل دۆر پراکتیکرنا ستراتیجیەتێن رێکپێدان و قەدەغەکرنا ل دەف ناخفتنکەرێن سەنتەر ئ دەفۆکا دهۆک.

پەقیقین کلێدار: رێکپێدان، قەدەغەکردن، داخوای، پێشکێشکر، پێشنیاز، ئامۆژگاری.

کەرەستە و دەربرینێن فەکولتیی ب شیوەکی رەمەکی بوویە.

1-3- گرنگی و مفايی فەکولتیی:

زانینا ستراتیجیەتێن رێکپێدان و قەدەغەکرنا و رێژەیا بکارهینانا ئەوان ژ لای ناخفتنکەرێن سەنتەر ئ دەفۆکا دهۆک و ل دویف بگۆرین دەستنیانکری دبنە ئەگەر کو ئەنجامین ب دەستقەهاتی یێن رێکپێدان و قەدەغەکرنا رۆلی خۆ د بابەتی کاریگەری و رازیکرنا هەبن.

1-4- رێبازا فەکولتیی:

ئەف فەکولتێنە ل دویف رێبازا وەسفی شیکاری هاتییە ئەنجامدان و ژبۆ گەشتنا رێژەیا بکارهینانا ستراتیجیەتێن هەر نێک ژ رێکپێدان و قەدەغەکرنا پشتبەستن ب شیوازی ئاماری هاتییە کرن.

1-5- پرسیارین فەکولتیی:

ئەف فەکولتێنە هەلددەت بەرسفا ئەقان خالین ل خواری بدەت:

1-پێشەکی

1-1- نافونیشانی فەکولتیی:

ئەف فەکولتێنە ب نافونیشان (رێکپێدان و قەدەغەکردن د ناخفتنا خەلکی سەنتەر ئ دەفۆکا دهۆکیدا) یە کو تێدا هەول هاتییە دان، ستراتیجیەتێن هەر نێک ژ رێکپێدان و قەدەغەکرنا (داخوای، پێشکێشکر، پێشنیازکر و ئامۆژگاریکر) د چەند بارودۆخێن هەلیژارتیدا بێتە دیارکر.

1-2- کەرەستی فەکولتیی:

کەرەستی فەکولتیی بریتییە ژ وەرگرنا دەربرینێن رێکپێدان و قەدەغەکرنا ژ (400) تاکەکەسێن ناخفتنکەرێن سەنتەر ئ دەفۆکا دهۆک کو دیتنا خۆ ل سەر چەند بارودۆخێن جیاوازی رێکپێدان و قەدەغەکرنا دایە. (200) ژ ئەوان سەر ب رەگەزێ نێرە بوون و (200) دی سەر ب رەگەزێ مێرە بوون و هەمی د پێگەهشتی بوون و هەلیژارتنا

وهکو: (کرده قسه‌یه‌کان، کرده‌یین زمانی، کرده‌یین ئاخفتنی، کریارین ئاخفتنی... هتد). د زمانی عهره‌بیدا ههر وهکو زمانی کوردی هژماره‌کا زورا زاراقان ژبو کرده‌یین ئاخفتنی ژ لایئ زمانفاناقه هاتینه بکارهینان. وهکو: (أفعال الكلام، الحدب الكلامی، الفعل الكلامی، الحدب اللغوی...). د زمانی ئینگلیزیدا ئەف ئاریشا ههمه جوریا زراقان ب کیمی دهیته دیتن و بارا پتر زراقی (Speech Acts) دهیته بکارهینان.

بابه‌تی کرده‌یین ئاخفتنی ژ بابه‌تین ههره سهرکی بین فهکولینین پراگماتیکی دهینه هژمارتن. ههره‌سا ب چالاکیه‌کا په‌یوه‌ندیکرنی دهیته هژمارتن کو هز و ئاره‌زوویین ئاخفتنکهری دهر‌دبریت و دبیته ئه‌گهری کارتیکرنی ل سهر گوهداری. ئەف تیوره دیاردکته ل دهمی ئاخفتن دهیته گوتن ل ئەوی دهمی دبیته ئه‌گهری دانا فهرمانه‌کی یان سوپاسییه‌کی، سۆزه‌کی، لیبوورینه‌کی، داخوازییه‌کی، یان قه‌ده‌غه‌کرن و ریکپیدانه‌کی یان ههر کرده‌یه‌کا دی یا ئاخفتنی (عه‌دولسلام نه‌جمه‌دین و شیرزاد سه‌بری، 2011، 238-239). که‌واته تیورا کرده‌یین ئاخفتنی ب ئەوی شیوه‌ی ل پرۆسینا په‌یوه‌ندیکرنی دنی‌ریت کو ههر ئاخفتنه‌کا دهیته گوتن یا گریدایه ب هه‌لو‌یسته‌کی ده‌ست‌نیش‌ان‌کریقه. بۆ نمونه په‌سنکرن دهر‌برینه ل سهر رازیبوونی و ره‌تکرن دهر‌برینه ژ رازینه‌بوون ل سهر تشته‌کی، لیبوورینه‌خواستن دهر‌برینا په‌شیمانیه‌یه (محمد محمد یونس عه‌لی، 2004: 34).

تیورا کرده‌یین ئاخفتنی ب ئەوی شیوه‌ی ته‌ماشه‌ی ئاخفتنی دکته کو نه‌جامدانا کاره‌کییه و ههر دهمی ئاخفتنکهر دئاخفتی، ل ئەوی دهمی ئەو یئ ب نه‌جامدانا چهند کریاره‌کا رادبیت، ئانکو زمان کرده‌یه نه ئاخفتنه، ئه‌رکی سهر‌مکیی ئەوی ب جهه‌ینانا کاره‌کییه. وهکو: فهرمانکرن و لیبوورینه‌خواستن و سلا‌فکرن و خوا‌تر‌خواستن و قه‌ده‌غه‌کرن و هتد (عه‌بولسه‌لام نه‌جمه‌دین و شیرزاد سه‌بری، 2011، 239). ژ لایه‌کی

أ- ئه‌ری ژبلی ئەو ستراتیجیه‌تین ریکپیدان و قه‌ده‌غه‌کرنی یین ژ ژیدهران هاتینه وهرگرتن، هنده‌ک ستراتیجیه‌تین دی ل ده‌ف ئاخفتنکهرین سه‌نته‌ری ده‌فوکا ده‌وکی دهینه دیتن کو ب ئەوانقه تایبه‌ت بن؟

ب-د ههر (12) بارودوخین وهرگرتیدا، ستراتیجیه‌تین ریکپیدان و قه‌ده‌غه‌کرنی د بیا‌قی: (داخوازی، پیش‌کش‌کرن، پیش‌نیازکرن و ئامۆزگاریکرنی) دا ب چ ریزه و چه‌وا د ئاف (هه‌ف ئاست، ژ ئاستی نزم بۆ ئاستی بلند، ژ ئاستی بلند بۆ ئاستی نزم) دا هاتینه بکارهینان؟

1-6- نارمانجا فه‌کولینی:

نارمانج ژ ئەفی فه‌کولینی ئەوه ستراتیجیه‌تین ریکپیدان و قه‌ده‌غه‌کرن (داخوازی، پیش‌کش‌کرن، پیش‌نیازکرن و ئامۆزگاریکرنی) د ئاف چهند بارودوخین ژیکجودا به‌ینه دیارکرن، کا چه‌وا تیدا بکاردهین و و ریزه‌یا سه‌دییا ئەوان ستراتیجیه‌تان تیدا چهنده.

1-7- پشکین فه‌کولینی:

ئەف فه‌کولینه ژبلی پیشه‌کی و نه‌جامان ژ دوو پشکان پیکده‌یت. پشکا ئیکی ب ئافی (کرده‌یین ئاخفتنی یین ریکپیدان و قه‌ده‌غه‌کرن) نیه کو تیدا تیشک هاتیه ئیخستن ل سهر تیگه‌ه‌ی کرده‌یین ئاخفتنی پاشی ئاماژه ب ههر دوو کرده‌یین ئاخفتنی یین ریکپیدان و قه‌ده‌غه‌کرنی هاتیه دان، ل گهل دیارکرن ستراتیجی و په‌یوه‌ندییین ئەوان. پشکا دووی یا تایبه‌ته ب لایه‌نی پراکتیکی کو تیدا هه‌ول هاتیه دان، ستراتیجیه‌تین ریکپیدان و قه‌ده‌غه‌کرنی ل ده‌ف ئاخفتنکهرین سه‌نته‌ری ده‌فوکا ده‌وکی به‌ینه دیارکرن. ئەوژی د (12) بارودوخین ژیکجودا.

2- کرده‌یین ئاخفتنی یین ریکپیدان و

قه‌ده‌غه‌کرنی

2-1- تیگه‌ه‌ی کرده‌یین ئاخفتنی :

د زمانی کوردیدا چهند زاراقین جودا ژبو کرده‌یین ئاخفتنی هاتینه بکارهینان.

هندهك کاران رابییت. وەكو: پهیمان، ژفان، گرینتی، سۆزدان، سویندخوارن، به‌لین.... هتد. 4- کردهیین رهفتاری (Behabitives): ئەفه ئەوان جۆره کردهییان ب خۆفه دگریت یین کو ئاخفتنکەر پیدفی ب هه‌لویت وەرگرتان دبیت بهرامبەر بارودۆخی هاتییه پش، ژ ئەوان کردهیان: لئووریینخواستن، په‌سکر، دیارکرنا په‌شیمانیی، سوپاسیکر... هتد.

5- روهنکر (Expositive): چەند جۆره کردهیان ب خۆفه دگریت یین ب کارئ روهنکرنا بارودۆخی هاتییه پش رادبن، وەكو: روهنکرنا ئەگه‌ران و هزر و بیران و دانوستاندن (Austin, 1962: 151).

(سیریل) زمانفانی دووی یی ب نافوده‌نگ یی کو رابووی ب پۆلینکرنا کردهیین ئاخفتنی ل (1976) و د ئەنجامین پۆلینکرنا ئەویدا چەندین جیاوازی و لیکه‌چوون و رەخنه ده‌ینه دبیت، ئەوژی بهرامبەر پۆلینکرنا (ئوستن-1962) ی. ژ ئەوان هه‌م‌دژییان دیاردکەت کو جیاوازی د نافه‌را په‌یفان و کاریدا نه‌هاتییه کرن، (سیریل) دیاردکەت کو هه‌می کار ب کارئ مه‌به‌ستی (illocutionary verb) ناهینه هژمارتن. هه‌روه‌سا (سیریل) زیده‌تر دیاردکەت کو (ئوستن) ی شاشی د خودئ جۆرین کردهیین ئاخفتنی ژیدا کریه. هه‌روه‌سا دیاردکەت کو هه‌تا لیکه‌چوون د نافه‌را پیناسه و هندهك ژ جۆرین کردهیین ئاخفتنیدا نینه. له‌ورا (سیریل) ب پۆلینکرنا دی رادبیت کو تا رادهیه‌کی جیاوازتر ژ یا (ئوستن) ی دیاردکەت و ب ئەفی رەنگی:

1- پشکیشکر (representative): کرداره‌کا زمانیه کو ئاخفتنکەر ل دویف باومرا خۆ هندهك زانیارییان پشکیشدکەت. راستی و دروستی یا ئەفان زانیاریین پشکیشکری د شیاندايه ژلایئ که‌سین بهرامبەر هه‌ینه هه‌لسه‌نگانن. بۆ نمونه ده‌می ئیک دیاربکەت: (هه‌قال یاریکه‌ره‌کی زیره‌که). ل قیری ئاخفتنکەری دقیت باروهریی بۆ که‌سین بهرامبەر ل سەر زیره‌کیا هه‌قالی

دیفه (ئوستون) دیاردکەت، ئاخفتن ب تنی ب دیارکرنا واتا سیمانتیکی رانابیت، به‌لکو پتیریا جارن کردهیه‌کی دروست دکەت (شیرزاد سه‌بری عه‌لی، 2011: 73) و ئەگەر ئەم ب هویری ل سەر هه‌ر گوته‌کی رابوستین کو ئاخفتنکەر بکاردهینیت، ئەم دشین ژ دوو لایه‌نین جیاواز ژ لایئ واتییه ته‌ماشه‌به‌کەین، کو دوو واتیین جیاواز ب خۆفه دگریت، ئەوژی واتا (ده‌رفه‌) یان گشتی و واتییا فه‌شارتییه کو ژ سهرهلانا کاره‌کی پشکه‌اتییه (قیس کاکل توفیق، 1995: 39).

2-2- پۆلینکرنا کردهیین ئاخفتنی:

چەندین پۆلینکرنا ژبۆ کردهیین ئاخفتنی هاتییه دیارکرنا، به‌لئ ل خوارئ دی ئاماره‌ ب دوو ژ ب نافوده‌نگترین پۆلینکرنا هیتە دان، پۆلینکرنا هه‌ره‌ گرنگ و یه‌که‌م ژ لایئ (ئوستن) یقه‌ بوویه کو رادبیت ب پۆلینکرنا ئەوان جۆره ده‌ربهرینین ب کرده‌یا مه‌به‌ستی ده‌ینه هژمارتن، هه‌ر وەكو ل خاری دیاردبیت:

1- فه‌رمانکر (Verdictive): ئەفه ئەوان جۆره فه‌رمانان ب خۆفه دگریت یین ئاماره‌یی دده‌نه هندهك بریارین فه‌رمی و گرنگ. وەكو فه‌رمانین ده‌سته‌سه‌رکرنی و بریارین دادگه‌هی، هه‌روه‌سا فه‌رمانین ئایینی یین قه‌ده‌غه‌کر و سزادانی ژ ب خۆفه دگریت. نمونه وەكو کردهیین سزادان و ده‌سته سه‌رکرن و قه‌ده‌غه‌کر و هه‌لسه‌نگاندنی... هتد.

2- دانا بریاران (Exercitives): هندهك ژ کردهیین ئاخفتنی دچنه د بن چارچۆقه‌یی ئەفی پۆلینکرنا یین کو گریدای هیز و راستییه و کارتیکرنی د کرده‌ییدا رهنگه‌ده‌ن. وەكو: لادان ژ کاری، دامه‌زراندن و هۆشداریکرن.... هتد.

3- دروستکرنا په‌یمانان (Commissive): ئەف جۆره ژ چەند کردهیه‌کین دی یین ئاخفتنی ب خۆفه‌دگریت کو ئاخفتنکەری مه‌به‌ست و نیاز ل سەر ئەنجامدانا ئەوی کریت یان ل سەر ئاخفتنکەری پیدفی دبیت کو ب ئەنجامدانا

(لیبورینخواستن، پیروزباهیکن، سوپاسیکن و بخیرهاتن)

5- راگه‌هاندن (Declaration): ئەف کردەیا ئاخفتنی ژ دەربرینن مەزن دەینە هژمارتن. هەر دەمی دەربرینەکا ئەفی جۆری ژ لایئ ئاخفتنەریفە دەیتە گوتن دبیتە ئەگەری پەیداوونا رویدانن کاریگەر و مەزن و جەئ گەنگیی، ژ بەر ئەفی یەکی دقیت ئاخفتنەری بەلگە و ئالاقین راست و دروست ل بەر دەست هەبن ژبو ئەنجام گەهاندنا ئەفی جۆری کردەیی. ژ ئەوان دەربرینان ژێ حەلاکەرن و حەرامکەرن کو ل دویف ئایدیۆلۆجی و پەرتووکی هەر ئایبەنەکی د شیانداپە بەلگەییان، ل سەر حەرامکەرن و حەلالکەرن تەشتان بەینە دیارکەرن. هەمەسا راگەهاندنا شەری کو دبیتە ئەگەری هندی پێشەتاین مەزن و کارتیکن ل دویفرا بەین. هەندەک ژ ئەفان کردەیان. وەکو: (حەلاکەرن و حەرامکەرن، مارکەرن، راگەهاندنا شەری) (Searle 1976: 1-16).

ئەف پۆلینکەرن (سیریل) ی ژێ یا دویر نەبوو ژ رەخنەگرتن هەر وەکو (وینەرلیچ 1980-) ددەتە دیارکەرن کو پۆلینکەرن (سیریل) ی وەسفکەنەکا تەمام نادەتە کردەیین ئاخفتنی، د ئەفی مژاریدا دیاردکەت کو دقیاپا دروستکەرن پەیمانان وەکو کردەیا ئاراستەکەرنی و ل بن چەترئ ئەوی هاتبا باسکەرن. هەروەسا پرسیارکەرن ب کردەیهکا سەربەخو هاتبا هژمارتن، ل شوینا هندی کو بەشەک دبیت ژ کردەیا ئاراستەکەرنی. هەر د دویفدا رەخنەیا خو زیدەتر لیدکەت ل دەمی روهندکەت کو پۆلینکەرن (سیریل) ی هەندەک کردەیین ئاخفتنی بەحسناکەت. وەکو (هۆشدار، پرۆپۆزەل، ئامۆژگاری) (Palanques, 2016: 45).

2-3- کردەیین ئاخفتنی بین ریکپیدان و قەدەغەکەرنی:

تێگەهێ ریکپیدانی (Prohibition)، هەر وەکو (تێستوود) ی دایە دیارکەرن کو پەیفار ریکپیدان دوو واتا هەنە. ئەوژێ ئەقەنە: یا ئیکی یا ریکپیدانی: وەکو کریارەکی یا هاتیبە

دروستبکەت، بەلئ دبیت دەمی کەسین بەرامبەر یارییا هەفالی دبینن، دبیت یا باش دبیت و دبیت یا خراب دبیت. ئانکو ل قیرئ مە دقیت ئامازەیی ب ئەفی جۆری بدەین کو زانیاریین دەینە پێشکیشکەرن دبیت دروست بن و دبیت دروست نەبن. شانازی و رازینەبوون و وازەینان، راستی و درەو، تەکەزکەرن، سالۆخدان... هتە، دچنە د ناڤ ئەفی جۆری کردەیی.

2- ئاراستەکەرن (directives): د ئەفی کردەیا ئاخفتنیدا ئاخفتنەکر گوهداری ئاراستەیا ئەنجامدانا کارەکی دکەت کو ل دویف حەزا ئاخفتنەکر دبیت. وەکو: (دەرگەهێ بگەر). ئەف دەربرینە بو مە دیاردکەت کو ئاخفتنەکر فەرمانەک یا ل گوهداری کری ژبو گرتنا دەرگەهێ. ئانکو ئەم دشیین بێژین گوهدار ی هاتیبە ئاراستەکەرن ژبو ئەنجامدانا کارەکی ل دویف حەزا ئاخفتنەکر. ژ ئەوان کردەیین ئەفی جۆری ژێ (سۆزدان، ترساندن، گەفکەرن، سویندخوارن... هتە).

(باچ و هارنیش) د ئەوی هزرئ دانه، ئاراستەکەرن کو ریکپیدان و قەدەغەکەرنی ب خوڤە دگرت رادبیت ب نیشاندانا هەلوێستین ئاخفتنەکر ژبو هەندەک کریارین چاڤەریکی بین گوهداری) (Bach and Harnish, 1979, 47).

3- دروستکەرن پەیمانان (commissives): جۆرەکی دی یی کردەیین ئاخفتنەیی کو ئەنجامدانا ئەوی دکەفیتە د پاشە روژیدا. ئانکو ئەم دشیین بێژین ئەف جۆرە کردەیه، مەبەست و نیەتا ئاخفتنەکر ییە ل سەر ئەنجامدانا کارەکی دپاشە روژیدا. وەکو: (نیەت سۆزدان، ترساندن، گەفکەرن، سویندخوارن... هتە).

4- دەربرینا هەستان (expressive): ل قیرئ ئاخفتنەکر دەربرینی ژ هەست و ئارەزووبین خو بەرامبەر بارودۆخی هاتیبە پێش دکەت کو بووبە ئەگەری هندی کارتیکنەکا سایکۆلۆژی ل سەر هاتیبە کرن کو ب هەندەک بارودۆخین هەستدار دەینە هژمارتن. وەکو:

ژی نهم پیدقی ب لایه‌نی پراگماتیکی دبین، داکو بشین، ل ده‌وروی‌ری گوتن تیدا هاتییه نه‌جامدان بگه‌هین.

تیؤرا (سیریل) ی دهربارهی پیناسه‌یا ریکپیدانی هوسا دیاردکمت کو ب ریکا دیارکرنا نه‌وی کرده‌یا راسته‌وخویا مه‌به‌ستی (Directive illocutionary act) دیاردبیت و دبیریت: ریکپیدان کرده‌یه‌کا به‌روفاژیا قه‌ده‌غه‌کرنییه، ژبه‌ر نه‌فی چهن‌دی ژی ریکپیدان یا راسته‌وخویه. هه‌روه‌سا زی‌ده‌باری هن‌دی دیاردکمت کو نه‌ریکرنا کرده‌یین ناخفتنی دبیه نه‌گه‌ری هن‌دی کو واتایا نه‌وی کرده‌یی به‌یه گوه‌ورین و واتایه‌کا دی پی به‌یه دان و ب کرده‌یه‌کا دی یا جیاواز به‌یه نیاسین (Searle, 1969:23). بو نمونه:

1- من داخواز ژ ته نه‌گریه کو تو نه‌چی.

2- من نه‌گوتیه قه‌ده‌غیه تو بچی.

ئه‌قان هه‌ر دوو نمونین ل سهری کو یا (1) داخوازییه و یا (2) قه‌ده‌غه‌کرنا، به‌لی چونکی نه‌ریکرنا نه‌وان ل گهل هاتییه بکاره‌ینان کو بوویه نه‌گه‌ری هن‌دی ژ کرده‌یه‌کی به‌یه گوه‌ورین و واتایا کرده‌یه‌کا دی بدن کو نه‌وی ریکپیدانه، ئانکو نه‌و واتاین ژ هه‌ر دوو نمونان دچن، نه‌فی واتایا ل خواری دهن:

- من موله‌ت یا دایه ته کو تو بچی.

2-3-1- کرده‌یا ناخفتنی یا ریکپیدانی:

(باچ و هارنیشن) دیاردکمن کو ریکپیدان یا ب نه‌وی شیویه کو ده‌سته‌ه‌ل‌اتا ناخفتنکری یان یا ئامازمکری ل سهر ریکپیدانا گوهداری یان ئامازمبؤکری ژبو نه‌جامدانا کاره‌کی کو تیدا هزر و بیرین ئامازمکری ده‌ینه دهربرین و نیازا نه‌وی ل قیری نه‌وه کو گوهدار نه‌وی هزری بکمت د دهربرینا ناخفتنکمریدا و دقیت نه‌گه‌ره‌کی تمام داییه نه‌وی کو ب ئازادانه نه‌وی کارئ ده‌ستنیشانکری بکمت، داکو نه‌گه‌ره‌کی روه‌ن هه‌بیت ژبو دهربرینا ریکپیدانی. ل قیری پیدقییه ناخفتنکمر داخوازکرنا ریکپیدانی بکمت یان ژی ژبو نه‌هیلانا هنده‌ک به‌به‌ستین

پیناسه‌کرنا کو ریکی ب کهسه‌کی بده‌ت کو کاره‌کی نه‌جامبده‌ت، ب تاییه‌تی ژی ده‌می ژ لایئ کهسه‌کی خودان ده‌سته‌ه‌لاتفه ده‌ینه ب جهه‌ینان. واتایا دووی یا ریکپیدانی: لیدوانه‌کا فره‌می یا نفیسییه کو ریکی دده‌ته کهسه‌کی کاره‌کی نه‌جامبده‌ت. هه‌روه‌سا قه‌ده‌غه‌کرنا ژی د هه‌مان فره‌ه‌نگدا هاتییه پیناسه‌کرنا کو کارئ قه‌ده‌غه‌کرنا تشته‌کییه ب تاییه‌تی ژ لایئ یاسایقه‌ه (Estwood, 2002: 580).

د نه‌فی فه‌کولینا دی تیشکی ئیخینه ل سهر واتاین دی بین شروفه‌کرنا ریکپیدان و قه‌ده‌غه‌کرنا (Prohibition). نه‌وی و مه‌کو کرده‌یین ناخفتنی کو ژ لایئ ناخفتنکمرین سه‌نهری ده‌وکا ده‌وکقه‌ ده‌ینه دهربرین.

ریکپیدان ب ریکا داخوازکرنا ب ده‌سته‌ه ده‌یت یا بیکه‌اتییه ژ کریاره‌کی کو ناخفتنکمر حمز دکمت بزانیته دی شیت نه‌وی کریاری نه‌جامبده‌ت یان نه‌ه هه‌ر و مه‌کو (لاینز) دیاردکمت نه‌م وه‌ک مروف و نه‌ندامین جفاکی د ریکپیدانه ژبو نه‌جامدانا هه‌ر تشته‌کی کو نه‌ه‌اتییه قه‌ده‌غه‌کرنا، به‌لی پیدقییه داخوازکرنا سیمانتیکی ل گهل بیت، داکو نه‌و ریکپیدانه به‌یه نه‌جامدان. هه‌وه‌سا (لاینز) دیاردکمت نه‌جامدانا هنده‌ک کاران ریک پیدیه‌ته دان، نه‌گه‌ر د چارچوقه‌کی لاوازدا بن و ب شیویه‌کی ئاشکرا نه‌ه‌اتینه قه‌ده‌غه‌کرنا. هه‌ر و مه‌کو ل خواری دیاردبیت (Lyons, 1977: 837):

- پیلایین خو نه‌دانه وی‌ری دی پیس بن.

- دهرگه‌هی فه‌نه‌که.

نه‌گه‌ر ته‌ماشه‌ی ئه‌قان نمونان به‌یه‌ته کرنا، دیاردبیت کو د چارچوقه‌کی لاوازدا نه‌ه و ب شیویه‌کی به‌یز نه‌ه‌اتییه قه‌ده‌غه‌کرنا، هه‌ر چهن‌ده داخوآزا نه‌جامنه‌دانا نه‌وی کارئ ژی هاتییه کرنا، به‌لی که‌سی گوهدار شیانتین بریاردان و ریکپیدانی بین هه‌ین. دبیت نه‌ف جوره بارودوخه به‌یه گوه‌ورین نه‌گه‌ر ژ پله‌یه‌کا بلند بو ئیکا نزم به‌یه‌ته گوتن. و مه‌کو باب بو‌کوری، ریفه‌به‌ر بو فره‌مانبه‌ری، ل قیری هیزا قه‌ده‌غه‌کرنا زی‌ده دبیت. ب نه‌فی چهن‌دی

به‌لی ل گهل هندئ ژي دقیت نهریکرن(نه، نا) ل گهل بیت. بو نمونه: (دقیت قوتابی موبایلی بکارنه‌هینیت). هه‌روهسا ژ لایي پراگماتیکه قه‌ده‌غه‌کرن ب ریکا کاری راپه‌راندن یی قه‌ده‌غه‌کرنی ده‌یته دهربرین. وه‌کو: (ناچبیت، قه‌ده‌غه‌ی، نه‌هیلان) کو ل قیری نارزووین ناخفتنکری بو گوهداری ده‌ینه دهربرین ژبو بجیه‌هینانا نه‌وان کاروباران یین ژ نه‌وان لیدوانان ده‌ینه قه‌گوهاستن. هه‌روهسا هنده‌ک جارن قه‌ده‌غه‌کرن بو کرده‌ی‌کا دی یا ناخفتنی یا جیواز ده‌یته قه‌گوهاستن. وه‌کو: هه‌ره‌شه‌کرن، ناموزگاریکرن،

رینیشاندان(Omar, 2020: 101).

2-4-ریکپیدان و قه‌ده‌غه‌کرن و ریزگرتن:

مژارین گری‌دای ریزگرتینه-Politeness کارتی‌کرنه‌کا زور ل سهر په‌یوه‌ندیین جفاکی یین مروقان دکمت. هه‌روهسا ب شیوه‌یه‌کی گشتی ل سهر هه‌می بوارین مروفايه‌تییی یا کارتی‌کهره. ل سهر نه‌قی چهندي ژي (براون لیفتسن) دده‌نه دیارکرن کو داخواریین جفاکی ل سهر بنه‌مایین ریزگرتنی ده‌ینه دانان. حه‌تا نه‌وی راده‌ی هه‌می تیورین ریزگرتنی ل بن چارچو‌فی ژيانا جفاکی ده‌ینه باسکرن. ئانکو ریزگرتن و جفاکی په‌یوه‌ندییه‌کا نه‌بر ل گهل ئیک هه‌یه (Trong, 2012: 7).

نه‌و نه‌رکین ریزگرتن د قه‌کولینین زمانیدا پی رادبیت. نه‌قین ل خوارینه:

1- دهربرینی ژ دویراتییا جفاکی د ناقه‌برا ناخفتنکهرین زمانیدا دکمت و رولی نه‌وان دیاردکمت.

2- د ده‌می ناخفتنیدا بکارهینانا هنده‌ک دهربرینان رادبیت کو نه‌بنه جهی تیکچونا روخساری کسه‌ی به‌رامبه‌ر (Richards and etal, 1985: 281).

بو پتر پوهنکرنی ل سهر نه‌قان ههر دوو خالان کو ل ده‌ستپیکي ناخفتنکهر دقیت بزانیته نه‌و کسه‌ی دی دهربرین بو هیته ناراسته‌کرن کییه و د چ ئاسته‌کدایه و چ رولی دگیریت دا بشیت د ئاستی نه‌ویدا دهربرین و زمانه‌کی بکاربه‌ینیت. د دوی‌قا و ل خالا دووی مه‌رم

که‌فن دهرباره‌ی کاره‌کی ب ریکا پرسیارکرنی راببیت. ریکپیدان دشتیت به‌یته داخواریین نه‌ه‌یته داخواریین یان لیکه‌ریان و پیکول بو کرن. ژ کارین ریکپیدانی. وه‌کو: (ده‌سته‌هه‌لاتدان، ریدان، به‌لی(به‌لی کاره‌کی نه‌جام بده‌ت)، رازیوون، ده‌ستویردان، موله‌تدان، په‌سه‌ندکرن، مورکرن، به‌ردان، ریزگارکردن) (Bach and Harnish, 1979: 49).

(نالین) دیاردکمت ژبو داخواریینا ریکپیدانی ده‌سته‌هه‌لات یا ده‌ستی گوهداریدا کو نه‌و دشتیت ریکپیدانی پیشکشی ناخفتنکهری بکمت یان ژي ره‌تدبکمت. که‌واته ل قیری ناخفتنکهر چاقه‌ری ریکپیدانا گوهداری دمنیت داکو بشیت کاری خو نه‌جامبده‌ت. بو نمونه: کوری(ناخفتنکهر) دقیت بجیه‌ه گه‌ریانه‌کی. باب (گوهدار) پیدقیه ده‌ستویرییی بده‌ته کوری، داکو بشیت نه‌وی کاری نه‌جامبده‌ت(Allen, 1986: 199).

2-3-2-کرده‌یا ناخفتنی یا قه‌ده‌غه‌کرنی:

قه‌ده‌غه‌کرن کرده‌یه‌کا راسته‌وخویا ناخفتنییه کو ل ویری ئامازه‌کهر کسه‌ی به‌رامبه‌ر ژ نه‌جامدانا تشته‌کی بی به‌شدکمت. هه‌روهسا (باچ و هارنیش)ی هه‌مان بوچوون یا هه‌ی کو دیاردکمن رسته‌یا قه‌ده‌غه‌کری یا پیکهاتییه ژ داخوارییه‌کی کو کرده‌یا ناخفتنی یا نه‌وی ب شیوه‌یی قه‌ده‌غه‌کرنی دیادکمت کو ل قیری نیازا ئامازه‌کری به‌رچا‌ف دبیت چ خوزیه‌ک یان مه‌رم و مه‌به‌سته‌ک بیت. قه‌ده‌غه‌کرن ل سهر سی ئاستین جیواز ره‌نگه‌ده‌ده‌ت. نه‌وی ئاستین: (سینتاکسی و سیمانتیکی و پراگماتیکی)نه. ژ لایي سینتاکسیقه قه‌ده‌غه‌کرن یا پیکهاتییه ژ رسته‌یه‌کا فه‌رمانی یا نه‌ریکری کو باراپتیریا جارن ب (نه) ل گهل کاره‌کی ساده ده‌ستپیدکمت. نه‌وی چ ژبو ناگه‌دارکرن ئامازه‌بوکری کو ب نه‌جامدانا کاره‌کی رانه‌بیت یی کو ئامازه‌کری داخواریی ده‌یته بکارهینان. هه‌روهسا ژ لایي سیمانتیکیقه ژي ب ریکا فورمین ریزمانی(ب کارین هاریکار) ده‌ینه دهربرین،

ریکا بکارهینانا پهیڤ و دهربرینین جوان و ب ره‌وشت. هه‌روه‌سا د ئه‌فی جوړی ستراتیجیه‌تا داکوکی ل سهر هندی دهیته کرن کو په‌یوه‌ندی د نافه‌را ناخفتنکهری و گوهداریدا ده‌فالیینه و ب کومه‌ل دهینه نه‌نجامدان.

3- ستراتیجیه‌تا ریزگرتنی یا نیگه‌تیڤ: دفی ستراتیجیه‌تی دا بو مه دیاردبیت هندهک دهربرین دهینه بکارهینان کو کارتیکنه‌کا نیگه‌تیڤ ل روخساری گوهداری دکهن.

4- ستراتیجیه‌تا نه‌راسته‌وخوا نهمی: ئه‌ف جوړه ستراتیجیه‌ته هندهک ژ ئه‌وی گوشاری یا کو دکه‌تیته ل سهر روخساری که‌سی بهرامبر کیم دکه‌ت یان ناهیلیت (Alameen, 2017: 13).

(براون و لیڤسن) ل دهمی شروفا یا روخساری دکهن و پیناسه‌یه‌کی دده‌نی، دیاردکهن کو روخسار وینه‌یی خودی کومه‌لگه‌هیه، تاکه‌که‌سین ههر کومه‌لگه‌هیه‌کی بانگه‌شه‌یی ژبو خودی خو دکهن. هه‌روه‌سا ریزگرتن یا پیکه‌اتیته ژ دهربرینین خواست و نیازین ناخفتنکهری ژبو نه‌هیلان یان کیمرنا ئه‌وی فشارا ل سهر روخساری هه‌ی کو ژ نه‌نجامی دهربرینا هندهک کرده‌یین ناخفتنی، کارتیکنه‌کا ئه‌وان ل سهر که‌سانین ده‌وروبر دیاردبیت (Alameen, 2017: 14). ئه‌قان ههر دوو که‌سان د فه‌کولینین خودا، دوو جوړین روخساری دیارکرنه، روخساری نیگه‌تیڤ و پوزه‌تیڤ:

1- روخساری نیگه‌تیڤ: ئه‌ف جوړی روخساری یی گریدای مافین گشتی و هه‌ریمیه، د ئه‌فی روخساریدا نازادی د کریاراندا و نازادی د سه‌پاندین گشتی یین ل سهر تاکه‌که‌سیدا هه‌یه (نازادیا دهربرینی و گه‌شترنی... هتد). ئانکو حمزکرن ژبو کریارین مروفی ریک لی نه‌هیه‌ته گرتن و تیکدان و ژنافرن.

2- روخساری په‌زه‌تیڤ: ئه‌ف جوړی روخساری یی گریدایه ب وینه‌یی خودیی خه‌لیقه کو حمز و نارم‌زووین ئه‌وان بهینه

پئ ئه‌وه ناخفتنکهر ل دهمی ئاستی گوهداری ده‌ست نیشاندکه‌ت، زمان و دهربرینین ئه‌وی یین بکاره‌اتی دقت ب ئه‌وی شیوه‌ی بن کو کارتیکنی ل سهر روخساری که‌سی بهرامبر نه‌که‌ت. د زمانیدا ریزگرتن یا پیکه‌اتیته ژ ئه‌وان دهربرینین کو پیکول بو دهینه کرن، دهربرینین جوان و شرین ژبو که‌سی بهرامبر بهینه بکارهینان، ئه‌وی ل دویف پله‌یا ئه‌وی یا جفاکی و ئه‌وی په‌یوه‌ندی د نافه‌را ناخفتنکهری و گوهداریدا هه‌ی بن. د زمانی کوردیدا دهربرینین وکوه: (بی زهمه‌ت، دی شنی، نه‌گهر نه‌زیه‌ت نه‌بیت... هتد) دهربرینی ژ ریزگرتنی دکهن.

ژ لای کهل‌تورین جیاوازه‌ ریزگرتن ب دیارده هاتیته پیناسه‌کرن، ئانکو هندهک دهربرین دبیت د کهل‌تورمکیدا ریزگرتنه‌کا به‌رز ب خو‌فه بگرن و د به‌رمبر دا و د کهل‌تورمکی دیدا ب ریزگرتنه‌کا خراب و نه‌جوان بهینه هژمارتن. هه‌وه‌سا جوړین ریزگرتن ژی ژ ملله‌ته‌کی بو نیکی دی د جیاوازن. بو نمونه بی ستاره‌یا نافرته‌ی ل ده‌ف گه‌له‌ک ملله‌تین روژه‌لاتا نافه‌راست بی ریزیه، به‌لی د بهرامبردا ل وه‌لاتین روژ‌نا‌فا و گه‌له‌کین دی ب تشته‌کی نورماله و گه‌له‌ک نمونه‌ین دی به‌روفا‌زی هه‌نه. له‌ورا کریارا ریزگرتنی یا وه‌که‌ه‌ف د ناف ملله‌تین ژیکجودادا نابیت، ژبه‌ر ئه‌فی چه‌ندی ژی دهربرینین ریزگرتنی ژی ژ کهل‌تورمکی بو نیکی دی دهینه گوهورین (Alameen, 2017: 13).

سهره‌رای ئه‌قان جیاوازیان ژی (براون و لیڤسن) ی پیکولکریه چار جوړه ستراتیجیه‌تان ژبو ره‌فترین ریزگرتنی دابن: 1- ستراتیجیه‌تا ئاشکرا و روه‌ن: ئه‌فی جوړی ستراتیجیه‌تی په‌یوه‌ندی ب کارتیکن و روخساری که‌سی بهرامبرفه‌ نینه.

2- ستراتیجیه‌تا ریزگرتنی یا پوزه‌تیڤ: ئه‌فی جوړی ستراتیجیه‌ته په‌یوه‌ندی ب روخساری که‌سی بهرامبرفه‌ هه‌یه و ناخفتنکهری پیدفی دکه‌ت ریزی ل که‌سی بهرامبر بگریته، ب

هشیارانه ستراتیجیه‌تین گونجای نه‌هینه بکارهینان. ئەگەر گوهدار خودان هیز بیت ل قیرئ، دئ گەلەکا ب زحمەت بیت کردەیا قەدەغەکرنی بهێتە بکارهینان و یان ژێ ریکپێدان کو بارا پتریا جاران ریکپێدان ژ لایئ لایەنی بهیز بۆ لایەنی لاواز دهێتە دان. به‌لئ ئەگەر لایەنی بهیز پێدقی ب ریکپێدانا کەسی بیهیز ببیت. ل ئەفی دەمی گەلەکا ب زحمەتە ریکپێنە هێتە دان.

3- پلهیا ئەوی یا کردە ل سەر دهێتە ئافاکرن: ئەفە یا گریدایە ب پلهیا ئەوی تشتی کردەیا ئاخفتنی ل سەر دهێتە گوتن و پتریا جاران ژ ئەگەرئ کەلتوور و بارودۆخین جیاوازه ئەف تیکچوونا رۆخساری پەیدابیت. د هەندەک دەمان یان جەهاند ئەگەر ئاخفتنکەر کەسەکی قەدەغە بکەت، دبیت ببیتە ئەگەرئ تیکچوونەکا گەلەک خراب یا کەسی بەرامبەر. بۆ نمونە ئەگەر رۆژا هەقزینیا کەسەکی بیت و حەز دکەت وینەیان ل پارکەکا دیارکری بگرن، ل ئەوی دەمی ئەگەر ریک پئ نه‌هینه‌دان، ژ بەر چەند ئەگەرەکان، دئ بیتە ئەگەر، کردەیا تیکچوونا رۆخساری پەیدابیت، چونکی بارودۆخ یئ هەستیارە، به‌لئ هەمان کەس د دەمەکی دیدا بجیتە هەمان پارک و بهێتە قەدەغەکرن ل ئەوی دەمی دبیت ئەو تیکچوونا رۆخساری، دئ پلهیا ئەوی یا جیاوازیبیت. دبیت گەلەکا ب ساناھی بیت تۆ ئافی پێشکێشی کەسەکی بکە، به‌لئ گەلەکا ب زحمەتە تۆ مە ی ل وەلاتەکی موسولمان پێشکێش بکە و هەر ئەفە جیاوازیی دروستدکەت و ژ ئاخفتنکەری دهێتە خواستن کا چ جۆرە دەربرین و ستراتیجیه‌ت و کردەیین ئاخفتنی بکاربهینیت (Culpeper, 2011:8).

2-5- پەيوەندی پراگماتیکی ب ریکپێدان و قەدەغەکرنی:

بابەتین وەکو قەدەغەکرن و ریکپێدانی کو ب چەندین شیوە و ستراتیجیه‌تان دهێنە پێشکێشکرن و ژ بابەتین هەستیار د بیافی کارتیکرنا رۆخساریدا ل سەر کەسی بەرامبەر دهێنە هژمارتن، ژ بەر ئەفی چەندئ پێدقی

ریزلێگرتن و پەسەندکرن (Alameen, 2017: 15-16).

ریزلگرتن و کارتیکرنا ئاست و پلهیین جفاکی بین جیاواز د دەربرینن ریکپێدان و قەدەغەکرنیدا بەرچاف دبیت. د ئەفی بواریدا (براون لیفنس) باس ل ئەوی چەندئ دکن کو ژبۆ دیارکرن رادەیی تیکچوونا رۆخساری، ژبەر ئەگەرئ هەندەک کردەیین ئاخفتنی: (قەدەغەکرن و ریکپێدان). سی پلهیین جیاوازی جفاکی رۆلەکی کاریگەر تیدا دبین. وەکو ل خوارئ دیاردبیت:

1- دویراتی (Distance): ئەفە باس ل ئەوی دویراتیا جفاکی یا د نافهرا ئاخفتنکەری و گوهداریدا دکەت، ل سەر بنەمای نیاسین و نه‌نیاسینی یان ژێ کیم نیاسینی، ئەگەر پەيوەندی د نافهرا ئاخفتنکەری و گوهداریدا یا هەقالینی بیت یان ژێ دوو کەسین ژ لایئ ناسیاربیتە دویر بن. ئەفجا ئەگەر ئەو پەيوەندی یا دویر بیت، دقیت هەندەک ستراتیجیه‌تین ب ریز بهێنە بکارهینان کو نه‌بیتە ئەگەرئ تیکچوونا رۆخساری کەسی بەرامبەر. به‌لئ ئەگەر ئەو پەيوەندی یا نێزیک بیت، دئ یا ب ساناھی بیت، هەر ستراتیجیه‌تەکا ب دلی ئاخفتنکەری بیت ئەوی بیژیت. بۆ نمونە: ئەگەر هەقالەکی تە یئ نێزیک تە بیت، دئ یا ب ساناھی بیت تۆ قەدەغە بکە بۆ چوونا جەهەکی، به‌لئ ئەگەر قوتابییه‌کی گرۆپەکی دی بیت، ل ئەوی دەمی ژ لایئ دویراتیبیت ئەو پەيوەندی یا لاوازه، ژ بەر هندی یا ب زحمەتە تۆ بشی قەدەغەکرنی ل گەل بکاربهینی یان هەتا ریکپێدانی ژێ ب ستراتیجیه‌تەکا سادە بکاربهینی. ئەگەر تە قەدەغەکرن ژێ بکارهینا، دقیت گەلەکا ب هشیارانه ستراتیجیه‌تین ئەوی بهێنە بکارهینان، داکو نه‌بیتە ئەگەرئ تیکچوونا رۆخساری کەسی بەرامبەر.

2- هیز: هەبوونا لایەنەکی بهیز د دەمی پەيوەندیکرندا دبیتە ئەگەرئ تیکچوونا رۆخساری، ئەوژی ئەگەر ب شیومیه‌کی

ده‌رقه‌ی كه‌لتووری خو بكاربه‌ینیت، زانینا زمانه‌ی ب تته‌ی به‌س نینه، به‌لی هه‌بوونا زانیا‌رییان د پراگماتیکیدا یا کاریگه‌ره ژبو ب ده‌ستقه‌هینان نه‌وی چهن‌دی (Trong, 2012: 18). بو نمونه:

- نه‌فه ترومبیلا نه‌مبیولانسه.

نه‌ف رسته‌یا ل سه‌ری ل دویف ده‌ورو به‌ری و نه‌و بارودوخ‌ی تیدا ده‌یته‌گوته‌ن دبیت وه‌ک ریکپیدن یان قه‌ده‌غه‌کرن به‌یته‌ شروقه‌کرن. نه‌فجا نه‌گه‌ر که‌سه‌کی بیژیته‌ که‌سه‌کی من دقیت بچه‌ نه‌خوشخانه‌یی و نه‌و که‌س د به‌رسفدانا نه‌ویدا بیژیته‌: (نه‌فه ترومبیلا نه‌مبیولانسه). که‌واته‌ ریک یا پیدای کو نه‌و ب نه‌وی ترومبیلا بچیته‌ نه‌خوشخانه‌یی، به‌لی د بارودوخه‌کی دیدا و که‌سه‌ک بیژیته‌ که‌سه‌کی دی، من دقیت بچه‌ سه‌یرانی و نه‌و که‌س د به‌رسفدانا نه‌ویدا بیژیته‌: (نه‌فه ترومبیلا نه‌مبیولانسه). که‌واته‌ وه‌سا بو نیشاندایه‌ کو یا قه‌ده‌غه‌یه‌ کو نه‌و ب نه‌وی ترومبیلا بچیته‌ سه‌یرانی.

2-6- پراگماتیکا نه‌دلسۆز- pragmatic insincerity:

جوهره‌کی پراگماتیکیه‌ کو بو ئیکه‌م جار ژ لای (نوتسوم) یقه‌ هاتیه‌ پیناسه‌کرن ب مه‌به‌ستا هه‌تکیرن و ل شهرمی دانا که‌سی به‌رامبه‌ر. ئابرووبرنه‌که‌ کو ده‌ربرینین خوشیی ب خو‌فه‌ دگريت، به‌لی بارودوخه‌کی نه‌خوش به‌ریادکه‌ت. یا پیکهاتیه‌ ژ ده‌ربرینه‌کی کو راستیه‌کا گشتیه‌، خه‌ک د ناف کومه‌لگه‌هیدا د په‌یوه‌ندیکرنیدا ب شیوه‌یه‌کی ئاسایی بکارده‌ینیت، به‌لی د ده‌می بکارهینانا نه‌ویدا و د نه‌وی بارودوخ‌ی دیارکریدا دبیت مه‌به‌سته‌کا دی ل پشت نه‌وی ناخفتنی هه‌بیت. هه‌روه‌سا ب شیوه‌یه‌کی دی هنده‌ک جارن ده‌ربرینین ب ره‌وش و ب ریز ژ ده‌ینه‌ بکارهینان، به‌لی مه‌به‌سته‌کا دی یا ل پشت و د نه‌جامدا کارتیکرن ل روخساری که‌سی به‌رامبه‌ر دبیت یان ژ دیبیت د هنده‌ک ده‌ماندا هه‌می بنه‌مایین پراگماتیکا ئابرووبه‌ر

نه‌و ده‌ربرین ب شیوه‌یه‌کی گونجای و دروست بو گوهداری به‌ینه‌گوته‌ن و گوهدار پیدقییه‌یی ب ئاگه‌ بیت ل سه‌ر نه‌وی بارودوخ‌ی و ده‌ورو به‌ری نه‌و گوته‌ن تیدا هاتیه‌ ئاراسته‌کرن و هه‌ر نه‌ف ده‌ورو به‌ره‌ پراگماتیکي پیکده‌ینیت و واتایا نه‌وی ده‌ربرینی یا دروست دیارده‌یت، ژ به‌ر هندی ل قیری ب گرنگ ده‌ینه‌ دیتن، چهنده‌کی ژ پراگماتیکي ب شیوه‌یه‌کی گشتی به‌ینه‌ نیشاندان. هه‌ر وه‌کو نه‌ف بابته‌ بوویه‌ جه‌ی گرنگییدانی ژ لای گه‌له‌ک زانا و قه‌کولهرین زمانیه‌. هه‌ر وه‌کو: (ریچارد، پلات و ویبه‌ر) دیارده‌کن کو پراگماتیک یا پیکهاتیه‌ ژ خواندنا نه‌فان بابته‌ین ل خواری دیارکری:

1- د شروقه‌کرن و بکارهینانا ده‌ربریناندا ب چ شیوه‌ پشتبه‌ستنی ل سه‌ر پیزانینین ده‌رقه‌ی زمانه‌ی دکه‌ن.

2- تیگه‌هشتن و بکارهینانا کرده‌یین ناخفتنی ژ لای ناخفتنکه‌ریقه‌ ب چ شیوه‌یه‌؟

3- ب چ ئاویه‌کی بنیاتی رسته‌یی دکه‌قیته‌ ژیر کاریگه‌رییا نه‌وی په‌یوه‌ندییا د نافه‌را ناخفتنکه‌ر و گوهداریدا (Richards, Platt, Webber, 1992: 284).

هه‌روه‌سا ژ لای (یول) یقه‌ ب نه‌فی ره‌نگی هاتیه‌ پیناسه‌کرن:

- پراگماتیک خواندنا واتاین ناخفتنکه‌رینه‌.
- پراگماتیک یا پیکهاتیه‌ ژ خواندنا واتایا نافه‌روکا ناخفتنی (Yule, 1996: 3).

هه‌ر ژ به‌ر نه‌فی مزارییه‌ د دروستکرنا کرده‌یین ناخفتنیدا زانین و شاره‌زابوون د واتاین پراگماتیکیدا ب کاره‌کی گرنگ ده‌یته‌ هژمارتن، داکو گوهدار ب شیوه‌یه‌کی دروست ل ناخفتنی بگه‌هیت، چونکی تیگه‌هشتنا گوهداری بو ده‌ورو به‌ری و واتاین پراگماتیکي دی بیته‌ پره‌کا ئاسان د تیگه‌هشتنا مه‌به‌ستا سه‌ره‌کییا ده‌ربرینا ناخفتنکه‌ریدا - نه‌فجا چ ریکپیدن بیت یان قه‌ده‌غه‌کرن بیت-، چونکی ژبو هندی ناخفتنکه‌ر بشیت زمانه‌ی ب شیوه‌یه‌کی نمونه‌ی بکاربه‌ینیت و په‌یوه‌ندیکرنه‌کا کاریگه‌ر ل گه‌ل که‌سانین

ئەوی یا دروست بگه‌هیت کو مه‌به‌ست ژئ
ریکپیدانه، نه‌کو مه‌به‌ستا دی ل پشت هه‌بیت.
هه‌ر وه‌کو ل خوارئ ئەو نه‌راستی دیاردبیت:
-دئ خودئ هه‌ر بۆ ته‌ ده‌رگه‌هه‌کی فه‌که‌ت کو
فیزی بده‌نه‌ته‌.

ئه‌گه‌ر ته‌ماشه‌ی ئەقی نموونه‌یا ل سه‌ری
به‌یته‌ کرن کو فیزه‌ دان ب مانا ریکپیدانی بۆ
وه‌لاته‌کی دی، به‌لئ ئەف ده‌ربرینه‌ یا ب کیم
زانیا‌ریه‌، چونکی هند زانیا‌ریان ناده‌ته‌ مه‌ کو
بزانی ب چ شیوه‌ دئ ریک ب ئەوی هه‌یته‌ دان،
ژبه‌ر هندئ گوهدار به‌روفا‌ژی جو‌ره
نه‌ئومیدییه‌ک ب ده‌ستقه‌ ده‌یت کو ئەو دزانیته‌
ئەو ریکپیدان دئ زو‌را ب زه‌حه‌مه‌ت بیت،
ئه‌فه‌ژی هه‌فه‌ژییه‌ ل گه‌ل راستیا گشتی ئەوا ژ
لایئ ئاخفتنه‌کیه‌ کو دانا فیزییه‌ هاتییه‌ گوتن
(Levinson, 1983: 346).

پیشیلکرن د چه‌ندانیا راستیا گشتیدا ل
قیرئ: ئەف ده‌ربرینا ل سه‌ری کو کرده‌یا
می‌هه‌فانکرنئ بۆ مه‌ دیاردکه‌ت یا کیم زانیا‌رییه‌
بۆ گوهداری ژبۆ ئەوی کو ب دروستی
تبیگه‌هیت کا ئەو می‌هه‌فانکرن یا ژ دل یان ب تنئ
گوتنه‌که‌. ئانکو گوهداری جو‌ره‌ ده‌ربرینه‌ک ب
ده‌ستقه‌ ده‌یت یا هه‌فه‌ژ ل گه‌ل ئەوی راستیا
گشتی د نا‌ف جفاکیدا، چونکی ل قیرئ
ئاخفتنه‌ک چ جو‌ره‌ بارودو‌خین خوش یین
کرده‌یا ئاخفتنئ یا می‌هه‌فانکرنئ به‌حه‌س ناکه‌ت،
وه‌خت و جه‌ئ می‌هه‌فانکرنئ یئ دیار نینه‌
(Levinson, 1983: 346).

جو‌ری سیی ژئ یا پیکه‌اتییه‌ ژ کاره‌ینانا
ده‌ربرینئ زیده‌ ب ریز و ره‌وشته‌ د
بارودو‌خه‌کی نه‌پیدفیدا، ئانکو دبیت
ریکپینه‌دانه‌ک یان قه‌ده‌غه‌کرنه‌ک ب هنده‌ک
ده‌ربرینن زمانی یین زیده‌ ژ پیدقی ب ریز و
ب ره‌وشته‌ به‌یته‌ ده‌ربرین کو ببیته‌ ئه‌گه‌ری
هه‌بو‌نا مه‌به‌سته‌کا دیبا فه‌شارتی ل پشت کو
واتا یا ئەوی ژ لایئ پراگماتیکیه‌ د زانینا
بارودو‌خ و جه‌ و ده‌می رویدانیدا ده‌یته‌ زانین
(Kadhim and Al-Hindawi 2017, 133).
بۆ نموونه‌:

به‌یته‌ بکاره‌ینان. هه‌ر وه‌کو د پراقه‌کرنن ل
خواریدا دیاردبیت:

ل قیرئ (ئیسلامی) ده‌رباره‌ی بارودو‌خین
خوشیی یین کرده‌یین ئاخفتنئ ده‌ته‌ دیارکرن،
ئەو‌ژی ل ده‌می دبیته‌ ئه‌گه‌ری تیکچو‌ونا
بارودو‌خی و ئەوی چه‌ندئ پروهندکه‌ت کو
ئەف ده‌ربرینه‌ ژ ئەوان جو‌رین کرده‌یین
ئاخفتنئیه‌ کو ژ لایئ ئاخفتنه‌کیه‌ ده‌ینه‌ گوتن،
چونکی ئەو بارودو‌خئ به‌ریابووی ب دلئ
ئاخفتنه‌کری نینه‌ و بوویه‌ جه‌ئ نه‌ئارا‌مییا
ئەوی، به‌لئ دبیت د هه‌مان ده‌مدا گوهدار
گه‌له‌ک ب ئەوی کاری یئ که‌یفخو‌ش بیت.
نموونه‌ ژبۆ ریکپیدانی د ئەقی بارودو‌خیدا:
-ئه‌گه‌ر ته‌ بقیت تو دشیی یین خو‌ ل سه‌ر ئیک
پراکه‌ی و دابنییه‌ سه‌ر می‌ژئ.

د ئەقی بارودو‌خیدا ده‌می قوتابییه‌کی پنییه‌ک
ل سه‌ر پنییه‌کی دانابیت. ل ده‌می ل چایخانه‌یی
بیت، ل ئەوی ده‌می مامو‌ستا ب ترانه‌کرنه‌
بیژیتی تو دشیی یین خو‌ دابنییه‌ سه‌ر می‌ژئ،
ئانکو ریک ب شیوه‌یه‌کی ترانه‌کریه‌ پیدئا، به‌لئ
بارودو‌خه‌کی مینا مامو‌ستا ل گه‌ل قوتابی بیت
و پۆلا خواندنئ بیت، بی‌گومان دئ
بارودو‌خه‌کی ئابرووبه‌ر دروستکه‌ت، له‌ورا
ژبۆ پروهنکنا ئەقی چه‌ندی، وینه‌ یئ ب دلئ
ئاخفتنه‌کری نه‌بوو، ژبه‌ر هندئ ئەو ده‌ربرین
هاته‌ گوتن، سه‌ره‌رای هندئ قوتابی پیشومه‌خت
یئ که‌یفخو‌ش بوو ب نه‌جامدانا ئەوی چه‌ندئ
(Eslami, 2005: 26).

ئاسته‌کی دی یئ پراگماتیکا نه‌دلسۆز هه‌یه‌
کو ب پیشیلکرن راستیه‌کی یان پتر ژ بنه‌مایین
گشتی یین کومه‌له‌گه‌هه‌یه‌ یئ گریدایه‌. مه‌به‌ست
پئ ئەوه‌ ده‌می ئاخفتن ژ لایئ پراگماتیکیه‌ یا
راسته‌گو نه‌بیت، ب واتایه‌کا دی ئەو
بارودو‌خئ ئەو ده‌ربرین تیدا ده‌یته‌ بکاره‌ینان،
کارتیکرنئ ل سه‌ر نه‌راستی یان سستییا
ئاخفتنه‌کری ژبۆ نه‌جام گه‌هاندنا ئەوی
کریاری بکه‌ت (Utsumi, 2000: 508).
ئه‌گه‌ر نموونه‌یه‌ک ژبۆ راستیا گشتی
ده‌رباره‌ی ریکپیدانی به‌یته‌ هینان. پیدقییه‌ ئەو
ده‌ربرین یا پری زانیا‌ری بیت، داکو مه‌به‌ستا

-دوو جارن ئه‌زئ چوویمه بهر دهرگه‌هئ
رئقه‌به‌رییا ئه‌وی و رێک نه‌دایه من ل گهل
باخقم.

ل قیرئ قه‌ده‌غه‌کرن ل ده‌مئ بووری
هاتییه ئه‌نجامدان و هه‌تا نوکه رێک
پێناهێته دان کو بشیت ببینیت.

ئه‌ف نموونه‌یا ل سه‌ر رێکپێنه‌دانه ل ده‌مئ
بووری هه‌تا نوکه، به‌لئ د نموونه‌یا ل خواریدا
دیاردبیت کو ل به‌رئ رێک پێ نه‌هاتییه دان و
نوکه رێک پێ هاتییه دان:

-مامۆستا ئه‌فه جارا چارییه ئه‌ز ده‌یمه
رئقه‌به‌رییا جه‌نابی ته‌ هه‌تا کو هیلای ئه‌ز به‌یمه
دژورقه.

د ئه‌فئ نمونال سه‌ریدا سئ جارن قه‌ده‌غه
یا ل ئاخفتنکهری هاتییه کرن د ده‌مئ بوریدا،
به‌لئ جارا چارئ رێک یا پێ هاتییه دان کو
دبیت ده‌مئ نوکه. دبیت به‌روفا‌زی بیت، ل
ده‌مئ بووری رێک پێ هاتییه دان، به‌لئ نوکه
هاتییه قه‌ده‌غه‌کرن:

-سئ سالان به‌رییا نه‌ا من گه‌له‌ک پسولین
ئا‌فکرنئ یین خانین ژ دهرقه‌ی شاری
هه‌بوون، به‌لئ نوکه نه‌هیلن تو مه‌ریله‌کئ ل
جه‌هکی به‌ی.

د ئه‌فئ نموونه‌ییدا هه‌ر وه‌کو یا دیار،
شاره‌وانیی پسولین دروستکرن خانین
کشتوکالی ل دهرقه‌ی شاری ب ئاسانی ددان،
به‌لئ نوکه قه‌ده‌غه‌یه و ب هه‌چ به‌هنگه‌کی
دروست نینه، به‌ینه ئا‌فکرن.

ل هه‌یفا سئ من هاتن و چوون ل ئه‌وان
ده‌قرا هه‌میان یا کری پسولا رێکپێدانی من
هه‌بوو.

د ئه‌فئ نموونه‌ییدا دیاردبیت کو ل ده‌مئ
بوری سه‌ره‌رای هه‌بوونا قه‌ده‌غه‌یا
هاتنوچوونئ، به‌لئ ئاخفتنکهری ب رێکا پسولا
رێکپێدانی هاتن و چوون یا کری. ئانکو
رێکپێدانه‌ک بوول ده‌مئ بووری.

-ئه‌فئ جارئ دئ بیته جارا پینجئ، ئه‌ز
سه‌ره‌دانا رێقه‌به‌رییا ئه‌وی دکهم، هیشتا ئه‌وی
جاره‌کئ ژئ، ئه‌ز پینچ خوله‌کان گیرۆ
نه‌کریمه.

-چه‌وا مالا ته، دئ رێکئ ده‌ینه ته، خو تشتین
ئیکسپایه‌ر ژئ ل دوکانئ بفروشی، تو وه‌کو
هه‌رکه‌سئ نینی.

د ئه‌فئ نموونه‌ییدا دیاردبیت کو رێک یا ل
که‌سئ دوکاندار هاتییه دان کو تشتین
ئیکسپایه‌ر ژئ بفروشی و ریزه‌کا زیده ژ
پێدقی یا ل خودانی دوکانئ هاتییه گرتن، به‌لئ
د راستیدا و د بارودۆخئ ئه‌وی یی دروستدا
کو خودانی دوکانئ سه‌ر پێچکاره و دبیت
خواره‌کا قه‌ده‌غه یا هینایه دوکانئ و لیژنه ب
ترانه‌فه یا بو دیاردکمه‌ت کو نه‌ ب تتئ ئه‌فان،
به‌لکو دئ رێکئ ده‌نئ خوارنا ئیکسپایه‌ر ژئ
بفروشیته کو ئه‌ف دهربرین و ریزگرتنا زیده،
مه‌به‌سته‌کا قه‌شارتی ل پشت هه‌یه. ئه‌وژئ
بیریزییه به‌رامبه‌ر ئه‌وی کارئ ئه‌وی
دوکاندارئ کری و ئه‌نجامدانا ئه‌وی کاری
قه‌ده‌غه‌یه.

2-7- رێکپێدان و قه‌ده‌غه‌کرن و ده‌مین رویدانا ئه‌وان:

هه‌ر قه‌ده‌غه‌کرن و رێکپێدانه‌کا به‌ینه
ئه‌نجامدان ل هه‌ر بارودۆخه‌ک و جه‌هکی بیت،
د سئ ده‌ماندا دهربازدبیت. ئه‌وژئ (ده‌مئ
بووری، ده‌مئ نوکه، ده‌مئ داها‌تی) نه‌:

1- ده‌مئ بووری: ل قیرئ هه‌ندک بریارین
قه‌ده‌غه‌کرن و رێکپێدانی یین هاتییه ئه‌نجامدان
کو دبیت د ئا‌ف دهربرین ئاخفتنکهری و
گوهداریدا د ده‌مئ بووریدا به‌هنگه‌به‌دن،
هه‌ندک ژ ئه‌وان قه‌ده‌غه‌کرن و رێکپێدانا تا نوکه
د به‌رده‌وامن و هه‌ندک ژ ئه‌وان د ده‌مئ بوریدا
د جیه‌جیه‌کرنیدا بووینه، به‌لئ نوکه هاتییه
پراوه‌ستان یان کار پێ نه‌هیته کرن. وه‌کو
ئه‌فان نموونین ل خوارئ:

-ئه‌وی ده‌مئ ته‌ دقیا به‌یمه ده‌ف ته‌ قه‌ده‌غه‌یا
هاتن و چوونئ بوو، چ رێک نه‌بوو ئه‌ز به‌یم.
د ئه‌فئ نموونه‌ییدا دیاردبیت قه‌ده‌غه‌کرن
هاتن و چوونئ ل ده‌مئ بووری هاتییه
ئه‌نجامدان، به‌لئ ئه‌فئ گا‌فئ کار پێ نه‌هیته
کرن

-ئەف جاده ژ لایئ هاتن و چوونئقه یا هاتییه گرتن، تۆ نه‌شئی دهر‌باز‌بی.

د ئەفئ نمونه‌ییدا دیاردبیت کو قه‌ده‌غه‌کرن یا به‌رده‌وامه د ده‌مئ نوکه‌دا، ههر چه‌نده د ده‌مئ بوریدا ریکپیدای بوو هاتن و چوونئ بکەت.

-ده‌م ب دوماهیک هات قه‌له‌مان دابنن. د ئەفئ نمونه‌ییدا دیاردبیت کو قه‌ده‌غه‌کرن ل ده‌مئ نوکه یئ هاتییه راگه‌هاندن و ئەنجام‌ده‌ر یئ ناماده‌یه ل جه‌ئ پرویدانی، چونکی د ئەفئ نمونه‌ییدا ماموستای ل ده‌ستپنکی ده‌مه‌کئ ده‌ست‌نیشانکری یئ دایه قوتابییان ژبو ئەنجام‌دانا ئەزموونئ و ل ده‌مئ ده‌م ب دوماهیک هاتی، قه‌ده‌غه‌یا نفیسینی راگه‌هاندییه کو دبیته ده‌مئ نوکه.

ئەف ده‌مه‌ژئ بریارین ئەوئ یین قه‌ده‌غه‌کرن و ریکپیدانی ههر وه‌کو یا به‌ری نوکه د شیاندایه به‌ئنه گوهورین، ژبه‌ر چه‌ند ئەگه‌رم‌کین ده‌ست‌نیشانکری. وه‌کو د ئەفان نمونه‌ییدا دیاردبیت:

-راستی قه‌ده‌غه‌یا هاتن و چوونئیه ژئ به‌س ئەز خو جه‌ه‌کی ناهیل.

د ئەفئ نمونه‌ییدا دیاردبیت، سه‌ره‌رای هه‌بوونا قه‌ده‌غه‌کرنئ د ده‌مئ نوکه‌دا، به‌لئ بکەر ل سه‌ر شکاندنا ئەوئ قه‌ده‌غه‌یی یئ به‌رده‌وامه، به‌لئ به‌روفاژئ د ئەفئ نمونه‌یا ل خواریدا کو که‌سه‌ک دژورقه مایه و ب هیچ ره‌نگه‌کی ده‌رنه‌که‌قتییه، زی‌ده‌باری ریکپیدانا هاتن وچوونئ ژئ کو دبیت ژ ترسیان یان خو‌پاراستنئ ئەفئ چه‌ندئ ئەنجام‌ده‌ت.

-راسته قه‌ده‌غه یا خلاس‌بووی، به‌س باوهر‌بکه ئەز ژمال ده‌رناکه‌فم، ما من چ شول هه‌یه؟

3- ده‌مئ دا‌هاتی: ب چه‌ند شیوه‌یه‌کان د ده‌مئ دا‌هاتییدا قه‌ده‌غه‌کرن و ریکپیدان ده‌ئنه دیارکرن و ئەنجام‌دان. دبیت د هنده‌ک ده‌ماندا بریار ل سه‌ر ریکپیدانه‌کئ به‌ئنه ئەنجام‌دان و هه‌تا دگه‌هیه‌ته ده‌مئ ئەنجام‌دانا ئەوئ ریکپیدانی یان ئەوئ قه‌ده‌غه‌کرنئ، به‌لئ ژبه‌ر هنده‌ک بارودو‌خان ئەو بریاره به‌ئنه هه‌لوم‌شان‌دن، به‌لئ هنده‌ک بارودو‌خین تاییه‌ت هه‌نه کو

د ئەفئ نمونه‌ییدا دیاردبیت کو ریک یا ب ئاخفتنکری هاتییه دان ل ده‌مئ بووری و هه‌تا نوکه ژئ یا به‌رده‌وامه.

سه‌ره‌رای قه‌ده‌غه‌کرن و ریکپیدانی د شیاندایه د جفاکه‌کئ مینا یئ کوردیدا شیانتین شکاندنی هه‌بن. بو نمونه:

-وه‌ختئ سه‌یدیای تمام ببوو و تژی ل به‌ری من مابوون، ب تله‌فونه‌کئ ئەز چوومه دژورقه و کارین من ب ریفه‌برن.

د ئەفئ نمونه‌ییدا دیاردبیت کو ده‌مئ به‌رپرسی یئ تمام بووی و دی به‌ره‌ف مالقه چیت، به‌لئ ب ریکه‌کا که‌نده‌لیی ئەفئ که‌سی، کارین خو یین ب ریفه‌برین.

هه‌وه‌سا د هنده‌ک بارودو‌خین دیدا ریک یا ب که‌سه‌کی هاتییه دان کو کاره‌کی ئەنجام‌ده‌ت، به‌لئ ریکئ ناده‌ته خو ئەوی کاری بکەت و ل خو قه‌ده‌غه‌کرییه. وه‌کو:

-ده‌مئ ئەم دگه‌نج مه‌شیان هه‌بوون پتر ژ چار زارو‌کان مه‌هه‌بن، به‌لئ من گوت نابیت بگه‌هه‌نه‌سیان.

2- ده‌مئ نوکه: د شیاندایه ل ده‌مئ نوکه ژئ ریکپیدان و قه‌ده‌غه‌کرن به‌ئنه ده‌ست‌نیشانکرن. بو نمونه:

-فه‌رموو ماموستا تۆ یئ ریکپیدای به‌ئیه ژوور.

د ئەفئ نمونه‌ییدا دیاردبیت کو بو ده‌مئ نه‌و ماموستا یئ ریکپیدایه به‌ئنه دژورقه و ئەف چه‌نده‌ژئ ئەگه‌ر ل دویف بارودو‌خی پراگماتیکی به‌ئنه ته‌ماشه‌کرن، دیاردبیت کو ماموستا پیشو‌مخت ل دویف بریاره‌کئ یئ هاتییه ریکپیدان، به‌لئ ئەف چه‌نده ل دویف بارودو‌خی دیاردبیت کو پیدفیه ژ لایئ پراگماتیکیفه به‌ئنه شروقه‌کرن.

-تۆ دشئی نوکه که‌رم‌که‌ی بجیه ده‌ف دکتوری.

واتایا ئەفئ نمونه‌یی تاراده‌یه‌کی یا دیاره کول ده‌مئ بووری ریکپینه‌هاتییه دان کو بشیت دکتوری ببینیت، له‌ورا پشتی چا‌فه‌ری‌بوونه‌کئ شیایه ئەوئ ریکپیدانی ب ده‌ستخو‌فه به‌ینیت.

2-8-ستراتیجیه‌تین ږیکپیدانی:

ږیکپیدان ب ږیکا هژماره‌کا زوړا ستراتیجیه‌تان دهیته دهربرین، ل دویف ئه‌وی چهندا دهرباره‌ی ئه‌وی هاتیبه داخوازکرن یان دان یان رهنکرن یان ژی ناخستن. هه‌روه‌سا د ئه‌قان ستراتیجیه‌تان ژیدا ب شیوه‌یه‌کی گرنګ، ته‌که‌ز ل بوارین سینتاکسی و واتایی و پراگماتیکی دهیته‌کرن. (عبداللهمیر) چهند ستراتیجیه‌تان ده‌ستیشاندکته. ژ ئه‌وان ژی. وه‌کو: (ده‌ستویردان د رسته‌یا راپهراندنیدا، راکه‌هاندن، شیوازی فهرمانی، فورمین ریزمانی ژبو دهربرینا ږیکپیدانی... هتد) (Abdul-Amir, 2015: 344-350).

1- ده‌ستویردان د رسته‌یا راپهراندنیدا (Permissive Performative Sentence): ئه‌ف جورئ ږیکپیدانی ب دوو شیوه‌یان دهیته بکاره‌ینان. ئه‌وژي دهربرینن راپهراندنن بین ناشکرا و نه‌ناشکهرانه. ب ئه‌فی رهنګی ل خواری دیارکری (Abdul-Amir, 2015: 344-345):

أ- ده‌ستویردانا ناشکرا یا رسته‌یا راپهراندنن: دروستکهرئ ره‌هایی دهربرینن راپهراندنن بین ناشکرا ب کارئ راپهراندنن (Performative verb) دهیته نیاسین (Quirk and etal, 1985: 804-805). هه‌ر وه‌کو (پارکینس) دیاردکته ل قیئر چهند کار بین هه‌ین کو دهیته هژمارتن ب ب کارئ راپهراندنن کو ب ئه‌نجامدانا کاره‌کی رادبن. که‌واته ل قیئر واتایا کارئ راپهراندنن ب کاکلکا ئه‌وی کرده‌یا ب ږیکا ناخستن (illocution) دروستیت دهیت (Perkins, 1983: 845). د بارودوخی ږیکپیدانی ژیدا کارین (ده‌سته‌لات پیدان، پیدان، ده‌ستویردان، هتد) ژبو ږیکپیدانا ناشکرا یا راپهراندنن دهیته بکاره‌ینان. بو نمونه:

- دئ ده‌ستویریئ ده‌مه‌ته، تو ترومیلا من به‌اژوی.

- دئ ئه‌وی ده‌سته‌له‌لاتی ده‌مه‌ته کو وانه‌یه‌کا زمانقانییی بو قوتابییان شروقه‌بکه‌ی.

بریارین بالانه و ل جهین بلند دهیته دان کو دبیت تاراده‌یه‌کی ب زحمته بن کو بهیته هه‌لوه‌شاندن. هه‌ر وه‌کو د ئه‌قان نمونه‌یین ل خواریدا دیاردبیت:

ل- ده‌ستپیکا حه‌فتیا بهیت ږیک ل مریشکین به‌فرگرتی ل هه‌می دهروازین سنووری بو ماوه‌یی سی هه‌یقان دئ هیته‌کرن.

د ئه‌فی نمونه‌ییدا دیاردبیت کو ژبو قه‌ده‌غه‌کرنن، بریار یا ل جهه‌کی بلند هاتیبه دان، له‌ورا شیانین هه‌لوه‌شاندا ئه‌وی چهندی دئ گه‌له‌ک لاواز بن. بینگومان د ده‌می خودا ئه‌و قه‌ده‌غه‌کرن دئ هیته راکه‌هاندن. ئه‌وژي ده‌می داهاتیبه.

ل- سه‌رئ هه‌یقا بهیت دئ ږیک ب ترومیللین تاییه‌ته هیته دان هاتن و چوونن بو وه‌لانتین جیاواز بکن.

ئه‌فه‌ژي بریاره‌کا ږیکپیدانییه کو ل جهه‌کی بالا هاتیبه دان، ئه‌وژي بو ده‌می داهاتیبه و هه‌تا راده‌یه‌کی هه‌لوه‌شاندا ئه‌وی یا ب زحمته.

به‌لئ د هنده‌ک بارودوخیئ ساده‌دا د شیاندايه زوړبه‌یا ئه‌وان ږیکپیدان و قه‌ده‌غه‌کرنان پیش ئه‌نجامدانی بهیته هه‌لوه‌شاندن. ئانکو ب تنن ب شیوه‌یه‌کی سه‌رزاري بریار بهیته دان کو قه‌ده‌غه‌کرن یان ږیکپیدانه‌ک ل پاشه‌روژي بهیته ئه‌نجامدان، به‌لئ به‌ری بگه‌هیته ئه‌وی ومختی بهیته ژبیرکرن یان ژنافبرن. بو نمونه:

- هه‌ر ده‌می ته قوتابخانه ب دوماهیک هینا، دئ ږیکئ ده‌مه ته تو ب چیه‌ ژ دهرقه.

د ئه‌فی نمونه‌ییدا بابی ږیک یا ب کور/کچی دای کو هه‌ر ده‌می قوتابخانه‌یی ب دوماهیک به‌ینیت، بچیه ژ دهرقه‌ی وه‌لاتی، به‌لئ چیدبیت ئه‌ف بریاره گورانکاری ب سه‌ردا بهین، ئه‌وژي ب بوورینا ده‌می و د بارودوخیئ جیاوازا، چونکی یا ئاسان نینه باب ب سانه‌هی ده‌ستان ژ زاروکین خو به‌ردمت.

-وهره ژوور. (رسته‌یا فەرمانییه، به‌لی دبیت ریکپیدان ژی بیت: ئەوژی ل دەمی کەسەک ل بەر دەرگەه‌ی داخووا هاتنا ژوور بکەت).

2- راکه‌هاندن (Declarative): رسته‌یا راکه‌هاندن دشتیت ژبو دانا ریکپیدانی به‌یتە بکاره‌ینان (Abdul-Amir, 2015: 346).

ئەوژی دبیت پیدقی بکاره‌ینانا ئیک ژ کارین راپەراندنی بو دەربرینا ریکپیدانی بیت. وەکو: (دەستویردان، هیلان، ریکدان، دەستەه‌لاتپیدان ... هتد). هەروەسا ریکپیدان ب خۆژی دەیتە بکاره‌ینان (Quirk and etal, 1985: 803). وەکی ل خواری.

-من دەستویرییا دایی کو پیشومخت ژ دەوامی بچیت.

-ژ ئەفرۆ و پیقه‌ه‌وین دریکه‌پیدایه‌ کو بمینه‌ ل مالین خۆ و نه‌هینه‌ کولێژی.

3- شیوازی فەرمانی (Imperative): رسته‌یا فەرمانی یان فەرماندان بارا پتیریا جارن ب شیوه‌یه‌کی راسته‌وخۆ ده‌یتە دیارکرن. ئەف جۆری شیوازی د شیاندایه‌ هژمارەکا ژۆرا کرداه‌یین ئاخفتنی پی به‌یتە دەربرین. ژ ئەوان ژی کو بابەتی مه‌ ل سەر (قه‌ده‌گەکرن و ریکپیدان) ن کو ژمژارین گرنگین شیوازی فەرمانیه‌ (Abdul-Amir, 2015: 346). بو نمونه‌:

-سوبا‌هی سپیدی وهره‌ ده‌ف من. (دەمی ریفه‌برەک ریکی ب کەسەکی ئاسایی بدەت کو سوبا‌هی دەرگەه‌ دی بو ئەوی پی فەکری بیت کو ئەوی ببینیت).

هەروەسا (دافیز) ژی دیاردکەت کو دانا ریکپیدانی د شیوازی فەرمانیدا بارا پتیریا جارن ژ لایی دەستەه‌لاتا بلند بو کەسەکی خودان پله‌یه‌کا نزمتر ژ یا ئاخفتنکەری ده‌یتە دان. وەکو دانا دەستویری پی لایی بابی بو کوری و ژ ریفه‌بەری بو فەرمانبەری. وەکو: - هەر جه‌ی ته‌ دقت هەرە وێری. (باب بو کوری) (Davies, 1986: 41).

نیشانه‌یین هاتن‌و‌چوونی ژی دشتین بو شیوازی فەرمانی به‌یتە بکاره‌ینان، ئەوژی ئەگەر رونا‌هی کەسک بیت کو فەرمانه‌کا

ب- دەستویردان قەشارتی یا رسته‌یا راپەراندنی: ریکپیدانا ئاشکەرا ب واتایا راسته‌وخۆی ده‌یت، هەر وەکو هاتییه‌ دیارکرن کو د کرده‌یا ئاخفتنی یا راسته‌وخۆدا، ئاخفتنکەر تیدا ب شیوه‌یه‌کی راسته‌ راست بو گوهداری ئەجامدان یان ئەجامنه‌دان کارەکی تایبەت دیاردکەت. ژ ئەوان کرده‌یان ژی: (قه‌ده‌گەکرن، ریکپیدان، پیشکیشکرن و... هتد). د ریکپیدانیدا ئاخفتنکەر دەستەه‌لاتا خۆ یان ئەرکی خۆ پی گشتی ل سەر کەسەکی دی ژبو ئەجامدانا ئەوی کریاری دده‌ته‌ کاری. کەواته‌ ل قیری کرده‌یا ئاخفتنی یا راسته‌وخۆ ب ریکا شیوازی فەرمانی ده‌یتە دەربرین کو بو رسته‌یا کاری راپەراندنی ده‌یتە گوهورین و ل قیری کرده‌یا ئاخفتنی یا ریکپیدانی دروستدبیت (Radden and Dirven, 2007: 236). بو نمونه‌:

- بروینه‌ خواری. (شیوازی فەرمانییه).

- تو دشتی بروینی خواری. (کرده‌یا راپەراندنی یا ریکپیدانی).

ئەف جۆری دەستویردانی به‌روفاژی پی ئاشکەرایه‌ کو د دەربرینن ئەویدا، نافی کرده‌یین ریکپیدانی نا‌هینه‌ دیارکرن. هەر وەکو هاتییه‌ دیارکرن کو ب ریکا سی جۆرین رسته‌یان ده‌یتە بکاره‌ینان. (لیفنسن) دیاردکەت کو د شیاندایه‌ به‌یتە گوتن کو رسته‌یین فەرمان و پرسیار و بین راکه‌هاندنی و هندەک جۆرین دبیین رسته‌یان ژبو دیارکرن دەستویردانا قەشارتی ده‌یتە بکاره‌ینان (levinson, 1985: 803). هەروەسا (گویرک و هەفالین ل گهل) ژی دیاردکەن کو ئیک ژ نیشانی ریکپیدانا قەشارتی ب ری‌کا شیوازی فەرمانی دیار دبیت، زیدەتر پروهندکەن کو شیوازی فەرمانی د شیاندایه‌ هژمارەکا ژۆرا کرده‌یان پی به‌یتە دیارکرن. ژ ئەوان ژی: (نامۆزگاریکرن، ناگەه‌دارکرن، هەر‌شه‌کرن، قه‌ده‌گەکرن و ریکپیدان) (Quirk and etal, 1985: 804-805). بو نمونه‌:

c. دبیت: فۆرمه‌کێ دیبێ ڕێزمانیه کو ب ڕیکا ئه‌وی د شیاندايه کردهیا ڕیکپێدانی بهیته ئه‌نجامدان. هه‌ر وه‌کو ل خوارێ دیاردبیت: - دبیت به‌ری هه‌میان کاروبارین ته ب ڕیقه‌به‌ت.

5- ڕیکپێدانا ب ئامۆژگاریکرن: مه‌به‌ست ژ ئامۆژگاریکرنی ل قیرێ ئه‌وه کو وه‌کو ستراتیجیه‌ته‌کا کاریگه‌ر ژ لایێ ئاخفتنکهرین سه‌نته‌ری ده‌فۆکا ده‌فۆکه‌ ل ده‌می ڕیکپێدانی هاتییه‌ بکاره‌ینان ژبو کسه‌ی به‌رامبه‌ر و ب تاییه‌تی ژێ ئه‌فه‌ ل ئه‌وی ده‌می ده‌یته‌ بکاره‌ینان، ل ده‌می ئاخفتنکهر داخوایان پێشنیاز یان هه‌ر کردهیه‌کا دیبا ئاخفتنی به‌رامبه‌ر گوهداری بکاربه‌ینیته‌ کو ئه‌نجامدانا ئه‌وی ببیته‌ جه‌ئ ترس و دوو دلییی، چ ئه‌نجامین خراب ل سه‌ر ئاخفتنکهری یان گوهداری په‌یدا ببن، له‌ورا ئاخفتنکهر ل ده‌می ڕیکپێدانی ب گوهداری ده‌ته‌ ژبو ئه‌نجامدانا ئه‌وی کریاری ل گه‌ل ڕیکپێدانی، ئامۆژگارییی ژێ ل گوهداری دکه‌ت ژبو پتر ه‌شیاربوونی و ئه‌نجامه‌دانا خه‌له‌تییی. بۆ نمونه: هه‌فاله‌کی ته‌ داخوای ژ ته‌ بکه‌ت، ترومیلا ته‌ بکاربه‌ینیته‌ و هیژ ده‌ستویرییا ترومیلا نینه‌ و ده‌می تو ڕیکپێدانی بکاربه‌ینیته‌، بۆ دیاربکه‌ی:

- که‌رمکه‌ ترومیلا ببه‌ یا ل به‌ر ده‌رگه‌هی به‌س ه‌شیاریی خو ژ زاله‌گه‌هین ترافیکی به‌ریزه‌.

هه‌ر وه‌کو ل قیرێ دیاردبیت کو ڕیکپێدانی هاتییه‌ دان و ل گه‌ل هندی ژێ ئامۆژگاری ل هاتییه‌ کرن.

6- پاساو هینان ب ڕیکپێدانی: راسته‌ پاساو هینان هه‌ولا هندییه‌ کو گوهدار ب داخوای و ئامۆژگارییی ... هه‌تد رازی نه‌بیته‌ و ڕیکپێدانی، به‌لێ ئاخفتنکهرین سه‌نته‌ری ده‌فۆکا ده‌فۆکی ل گه‌ل ڕیکپێدانی، پاساو هینان ژێ بکاره‌ینایه‌، چونکی هه‌ر وه‌کو ئامۆژگاریکرنی ئه‌گه‌ر ئه‌نجامدانا ئه‌وی یا ب ترس بیت، ل قیرێ دی ئاخفتنکهر پیکولی که‌ت، کسه‌ی به‌رامبه‌ر ب ئه‌نجامه‌دانا ئه‌وی کریاری

گه‌ستییه‌ چون و ده‌ربازبوون یا ڕیکپێدانییه‌، به‌لێ به‌روفا‌ژی ئه‌گه‌ر رونا هیا ترافیکی سو‌ربو، ل ئه‌وی ده‌می چوون و ده‌ربازبوون قه‌ده‌غه‌ دبیت (Lyons, 1977: 838).

4- فۆرمین ڕێزمانی-Modal ژبو ده‌ربه‌رینا ڕیکپێدانی: ژ لایێ واتاییه‌ فۆرمین ڕێزمانی د ڕێزمانا که‌فندا ب کارین هیاکار د به‌رنیاسن و ب چه‌ندین شیوه‌ و واتایان ده‌یته‌ بکاره‌ینان. فۆرمین ڕێزمانی ژێ ل گه‌ل چه‌ندین کرده‌یته‌ (نه‌چارکرن و ڕیکپێدان و قه‌ده‌غه‌کرن... هه‌تد) ژبو موکومکرنا په‌یوه‌ندیانه‌ و نه‌هیلانا ئالوزیانه‌ د واتایین ئاخفتنیدا ده‌یته‌ بکاره‌ینان کو ب ڕیکا ئه‌وی ئاخفتنکهر ب کونترۆلکرن و کارتیکرنا که‌سانین دی رادبیت و دبیته‌ ئه‌گه‌ری هندی کو ب ئه‌نجامدانا هه‌ندکه‌ کریاران رابین (Abdul-Amir, 2015: 351). ل قیرێ ئاخفتنکهر ل دویف ڕیتچوون و پێدقیاتییی ئه‌فان فۆرمین ڕێزمانی ژبو گه‌هاندنا ڕیکپێدانی ده‌ردبیریت. وه‌کو ل خوارێ دیاردبیت:

a. شیان: دانا ده‌ستویری ب ڕیکا فۆرمی ڕێزمانی (شیان) ده‌یته‌ ده‌ربه‌رین، ب تاییه‌تی ژێ ل ده‌می کرده‌یا ڕیکپێدانی گری‌دای ده‌سته‌ه‌لاتا ئاخفتنکهری بیت، ئانکو ئاخفتنکهر خودان ده‌سته‌ه‌لاته‌کا بلندتر بیت ژ یا گوهداری. بۆ نمونه: - تو دشیی نوکه‌ بچی.

b. دقیت: ئه‌فی فۆرمی ڕێزمانی ژێ پۆله‌کی کارا د دروستکرنا ڕیکپێدانی هیه‌. ل قیرێ ئاخفتنکهر ب ڕیکا ئه‌فی فۆرمی ڕیکپێدانی ب گوهداری ده‌ته‌، هه‌روه‌سا د هه‌مان ده‌ما فهرمانه‌کی یان داخوایه‌کی یان ئامۆژگاریه‌کی ل کسه‌ی گوهدار دکه‌ت. بۆ نمونه:

- دقیت سو‌به‌هی سپیدی سه‌عه‌ت 9 ل به‌ر ده‌رگه‌هی کومپانیی بی دا بشیی سه‌یدیایی بیینی.

- دقیت ناسناما ته‌ ل گه‌ل ته‌بیت به‌روفا‌ژی نا هیلن تو به‌ییه‌ ژوور.

دقیت بکمت، بهلی بهروفاژی دهستپیشخه‌رییا
ئوویا جیهگر، ئانکو ئه‌گهر ئاخفتنکهری ریک
دا کهری بهرامهر ئهو دئ بو ئهو ب
پاره‌کی یان دیاریه‌کی به‌دل فه‌کمت. ل قیری
گوهدار رازیدیت کو ریکی پی به‌ت، بهلی
بهروفاژی پیشکشکرنا ئهو کو دانا پاره‌یه
یان دیاریه‌یه ده‌یته ره‌تکر. بو نمونه ئه‌گهر
تو بیژییه پولیسه‌کی به‌ره‌رگه‌هی
فه‌رمانگه‌هه‌کی کو سرا ته‌ نیریک بکمت
به‌رامهر دیاریه‌کی، ل قیری ئهو بهروفاژی
پیشکشکرنا ته‌ ره‌تیکمت کو دیاریه‌یه و د
به‌رامهردا، هاریکاریا ته‌ بکمت.

10- تیکه‌لکرنا ستراتیجیه‌تان: گه‌له‌ک جارن
ژبو رازیکرنا کهری به‌رامهر داکو ژ
ئه‌نجامدانا ئهو کاری پاشکمز ببیت، چهن‌دین
ستراتیجیه‌تین هه‌مه‌جور تیکه‌لدکمت. وه‌کو:
ده‌ستویردارن و پاساو‌هینان و ئاموگاریکرنی
ل گه‌ل فه‌رمانکرنی تیکه‌لدکمت. ههر وه‌کو د
نمونه‌یا ل خواریدا دیاردیت:

-تویی ریکپیدا‌ی ل ویری بی(ده‌ستویردان)،
به‌س دو‌هی ژ ی ئیک یی هاتییه قیری به‌ره‌ک ل
بانی یی ب سه‌ری که‌تی (پاساو‌هینان)، ئه‌گهر
تو پیچه‌ک بچه‌یه هیرفه‌ تر
باشتره(ئاموژگاریکرن)، یان ژ ی هه‌ره ره‌خی
دی یی جاده‌ی(فه‌رمان).

2-9- ستراتیجیه‌تین قه‌ده‌غه‌کرنی:

ستراتیجیه‌تین قه‌ده‌غه‌کرنی ژ زمانه‌کی بو
ئیک دی ده‌ینه گو‌هورین، به‌لی ب شیوه‌یه‌کی
گشتی ژ چهن‌د خاله‌کان پیکده‌یت. ههر وه‌کو
(ئه‌لسعیدی و هه‌قالین ئهو) دیاردکمت:

1- کارئ راپه‌راندنی یی قه‌ده‌غه‌کرنی: کارئ
راپه‌راندنی ژ دروستکهرین ئاشکهرایی
راپه‌راندنا واتا و رامانا ئاخفتنکهری بو
گوهداری ده‌یته هژمارتن. ئه‌ف جورئ کاران
ب ئه‌نجامدانا ئهو کاری زی‌ده‌تر ژ
شرو‌فه‌کرن و باسلیکرنی رادبیت. ژ ئه‌وان
کارین راپه‌راندنی یی قه‌ده‌غه‌کرنی. وه‌کو:
(قه‌ده‌غه) ده‌یته هژمارتن.

قه‌ده‌غه‌یه ل قیری بمینی.

پرازییکمت. دبیت ژ به‌ر ئهو ئیک بیت کو
دی ریکی پی‌ده‌ت ژبو ئه‌نجامدانا ئهو کریاری
داکو نه‌بیته ئه‌گهری کرده‌یا تیکچوونا
رو‌خساری کهری به‌رامهر کو دبیت
قه‌ده‌غه‌کرن یان رازینه‌بون، دلمان و
نه‌خوشیی په‌یدابکمت، به‌لی ل قیری
ئاخفتنکهر دئ پیکولی که‌ت کو ریکی ب
گوهداری به‌ت و پاساو‌ان دئ هینیت و د
دویدا دئ ریکی پی‌ده‌ت، ژبو ئهو ئیک کو
ئهو که‌س ژ ئه‌نجامدانا ئهو کاری پاشکمز
ببیت. بو نمونه:

-ترومینلی به‌ بلا، به‌س مال یین ل هیفیا من
دقیت ده‌ره‌بکه‌فین.

7- خو قورتالکرن ژ ئه‌نجام و ده‌ره‌افیزان:
گه‌له‌ک جارن ل گه‌ل ریکپیدا‌نا هنده‌ک کرده‌یان
ئه‌گهر ده‌ره‌نجامین خراب په‌یدابکمت، ل
قیری ئاخفتنکهر ژ به‌ر ئه‌گهرین تیکچوونا
رو‌خساری کهری به‌رامهر، دئ ریکی پی‌ده‌ت،
به‌لی داکو ئهو تووشی چ جوره نه‌هه‌مه‌تی و
خوساره‌تییان نه‌بیت، دئ خو ژ ئه‌نجامین
خراپین ئهو کرده‌ی قورتالکمت.

-بلا برا، دئ پیشنیازا ته‌ به‌رچا‌ف وهرگرین
به‌س سوبه‌هی ئاریشه‌ک بو ته‌ دروستبیت،
پاشی نه‌بیژی ئمز ئاگه‌هدار نه‌کریمه.

8- رازیوونا ب ریزگرتن: مه‌به‌ست پی ئهو
ریک ب ئیک به‌یته دان کو ب هاریکاریا
ده‌ره‌رینین رازیوونا ب ریزگرتن ب
ئه‌نجامدانا کاره‌کی راببیت. ئه‌ف ده‌ره‌رینه
باراپتیریا جارن ژ لایئ که‌سه‌کی ئاست نزمفه
بو که‌سه‌کی به‌یز یان ئاست بلند ده‌ینه
بکاره‌ینان. وه‌کو ژ کوری بو بابی، ژ برا‌زای
بو مامی و ژ فه‌رمانبه‌ری بو ریفه‌به‌ری...
هتد. ل قیری گه‌له‌ک جارن چیدبیت ریکپیدا‌ن
ب ئه‌نجامدانا ئه‌وان یا دروستنه‌بیت، به‌لی
ژ به‌ر پله‌ بلندییا گوهداری ئه‌ف رازیوونا ب
ره‌وشت ژ لایئ کهری به‌رامهرقه‌ ده‌یته
دیاردکر.

9- رازیوونا به‌روفاژی: مه‌به‌ست پی ئهو کو
ریکپیدا‌ن ب کهری به‌رامهر ده‌یته دان ژبو
ئه‌نجامدانا ئهو داخو‌ازییا سه‌ره‌کییا ئهو

4- کارئ نهریکرنئ- Negative verb: قهده‌غه‌کرن د شیاندايه د رسته‌یه‌کیدا بهیته بکارهینان کو کارئ نهوی هاتیبته نهریکرن. ومکو:

- چ جارا نه‌هتیه مالا مه، بهلکو تله‌فونئ بکه کا نهل مالم یان نه.

ل قیرئ کارئ هاتن ب ریکا (نه) یئ هاتیبه نهریکرن کو مؤرفیما نهریکرنیه.

5- زمانئ بلوکری- Block Language: جورمکئ پیکاهتین زمانیه کو یئ جیاوازه ژ دهسته‌واژمیین ساده و نورمال یان پیکاهاتین رسته‌یه، بهلئ بارا پتریا جاران نهف جورئ زمانی نامه‌یه‌کا ته‌مام ب خو‌قه‌دگریت. بکارهینانا نهوی ژئ د هندهک تایتلان و سه‌ره‌بابه‌تین رۆژنامان و تییبینیاندا د هندهک ریکلاماندا دهیته بکارهینان و قهده‌غه‌کرن ژئ ل قیرئ بارا پتریا جاران ب ریکا په‌یقین(نه)، نا، قهده‌غه(دهینه بکارهینان. بۆ نمونه: هر ومکو ل سه‌ر مانشیت‌ه‌کئ تله‌فزیونی ب نفیسینه‌کا مه‌زن هاتیبته:

- قهده‌غیا هاتن‌و‌چوونئ هاته‌راگه‌هاندن. یان ل ده‌مئ ل سه‌ر به‌رپه‌رمکئ مه‌زن ب دیوارئ قوتابخانه‌یه، نهف نمونه‌یا ل خواری ل سه‌ر هاتیبته نفیسین:

- نابیت جگاره د ناف قوتابخانه‌یه‌یدا بهیته کیشان.

6- فۆرمین ریزمانی: ل قیرئ قهده‌غه‌کرن ب ریکا کارین هایکار دهیته ده‌ربرین، بهلئ ل گهل بکارهینانا نهوی دقیت نهو فۆرم بهیته نهریکرن، هه‌تا‌کو واتایا نه‌ج‌ام‌ندا نهوی کاری بده‌ت. هر ومکو کارین:(نه‌شیان، نابیت، پیدئقی ناکه‌ت) (Al-Saaidi & etal, 2013: 96-97).

- پیدئقی ناکه‌ت توژ نه‌فرو پیدئا گیرۆ به‌یه. - نابیت قوتابی ل ده‌مئ شروقه‌کرنا وانئ په‌رتوو‌کین خو به‌ینه‌ده‌ری.

7- هندهک ده‌ربرینن داکوکیه‌ر: د زمانئ کوردیدا - هر ومکو ژ لایئ ناخفتنه‌کهرین سه‌نته‌ری ده‌فوکا ده‌وکیفه هاتینه سه‌لماندن- کو هندهک دهسته‌واژمیین هاریکار د رسته‌یا

2- رسته‌یا فه‌رمانی: د رسته‌سازیبیدا قهده‌غه‌کرن دشیته ب چه‌ندین جورین رسته‌یان بهیته ده‌ربرین، یا ژ هه‌مییا به‌ربه‌لا‌فتر فه‌رمان‌کرنه. هر ومکو د چه‌ند رسته‌یه‌ین ل خواریدا دیاردیبته:

- به‌ینه به‌ر ده‌رگه‌یه. د نه‌فئ نمونه‌یه‌یدا دیاردیبته ناخفتنه‌کهری فه‌رمان‌کر ل گوهدار کریه ل به‌ر ده‌رگه‌یه به‌مینیت. ئانکو ب ریکا رسته‌یا فه‌رمانی نه‌رکئ قهده‌غه‌کرنئ هاتیبه بکارهینان، ژ به‌ر هندی ئه‌م دشینن بیژین قهده‌غه‌کرن ب فه‌رمانین کریت و نیگه‌تیف دهیته هژمارتن کو بارا پتریا زمانفانان ژئ داکوکی ل سه‌ر نه‌جوانیا نهوی کریه. هر ومکو: (زانده‌فورد(1962) و گیرینگ، گراوستاین، هوفه‌من و کرس‌تین(1987) و گه‌له‌ک زمانفانین دیژئ). نهف زمانفانه دیاردکه‌ن کو فه‌رمان‌کرنه‌کا نیگه‌تیفه و بارا پتریا جاران ل گهل فۆرمئ(نه) دهیته، نه‌وژئ ژبو نه‌ج‌ام‌نه‌دانا تشنه‌کی یان کارمکی.

3- رسته‌یا راگه‌هاندن: رسته‌یا راگه‌هاندن دشیته ژبو پتریا کرده‌میین ناخفتنئ بهیته بکارهینان. هه‌روه‌سا کرده‌یا قهده‌غه‌کرنئ ژئ ب خو‌قه‌دگریت. نهف چه‌نده ژئ دهیته بجه‌هینان ب ریکا وان دهسته‌واژمیین کارئ راپه‌راندنئ(performative verb)، یان ژئ ب ریکا نه‌وان واتاین ته‌خمین‌کرنئ د هندهک رسته‌یه‌ین ل خواریدا:

- قهده‌غیه‌یه تول ویرئ رابوه‌ستی. د نه‌فئ رسته‌یه‌یدا قهده‌غه‌کرن یا هاتی کو دهسته‌واژمیا کارئ راپه‌راندنیه.

- نابیت دارا بچیه د بالکونیدا. ل قیرئ رسته‌یا راگه‌هاندنئ یا هاتیبه بکارهینان کو ب ریکا ته‌خمین‌کرن د واتایا رسته‌یه‌یدا بۆ مه دیاردیبته کو قهده‌غه‌کرنه‌ک ژئ یا هاتیبه نه‌ج‌ام‌دان. نه‌وژئ نه‌وه کو دارا نافئ زاروکه‌کییه و بالکون جهه‌کئ بلنده، ژ به‌ر هندی چوونا نهوی بۆ ویرئ قهده‌غیه، چونکی دبیت ببیه جهئ مه‌ترسیه‌کئ یان په‌یدا‌بوونا رويدانه‌کا چا‌ه‌رینه‌کری.

هندهك كار دهينه قهده‌غه‌كرن ب تاييه‌ت ژ لايي دهوله‌تتیه كو ههر ژبو بهرژه‌وه‌ندييا خه‌لكيه، له‌ورا شكاندنا ئه‌قی قهده‌غه‌كرنی ب حهرام دهينه هژمارتن. ههر وه‌كو ئاخفتنكه‌رين مه‌ ئاماژه پيدا. وه‌كو: - تو دزانی گونه‌هه‌ژی تو ترومبیل ژ له‌زاتيا ئه‌وی زیده‌تر به‌اژوی.

- ئه‌گه‌ر زیره‌قان ته‌ نه‌بین ژ بزانه‌ گونه‌هه‌ تو ئه‌قان دارین هنده‌ مه‌زن به‌کی.

9- پاساو‌هینان: پاساو هینان وه‌كو ستراتیجیه‌ته‌كا سه‌ربه‌خو ژ ئاخفتنكه‌رين سه‌نته‌ری ده‌قو‌كا ده‌وکیفه‌ هاتیه‌ به‌كاره‌ینان، ژبو هندی كه‌سی به‌رامبه‌ر ژ لايي تیکچوونا رو‌خسایفه‌ به‌ینه‌ پاراستن، ئاخفتنكه‌رين مه‌ هه‌ولده‌ن ب ریکا پاساو‌هینانی ئه‌وی کریاری ب قهده‌غه‌ دیار به‌کن. وه‌كو:

-باوه‌ربه‌كه‌ به‌ری ته‌ژی من پرسیارک‌ربوو به‌س به‌پرسی مه‌ رازی نه‌بوویه‌ که‌س به‌ینه‌ ژوور.

10- ئاموژگاریک‌رن: د هنده‌ك بارودوخاندا ئه‌ف ستراتیجیه‌ته‌ ره‌له‌کی کارا د قهده‌غه‌ک‌رنیدا دبینیت، ب تاييه‌تی ژ ده‌می که‌سه‌ك بزانیته‌ دی یی به‌رامبه‌ر تووشی کرده‌یا تیکچوونا رو‌خساری بیت و کارتیک‌رنه‌كا خراب دی ل سه‌ر ره‌وشا ئه‌وی هینه‌ کرن و ئه‌ف که‌سی ب قهده‌غه‌ک‌رنی رادبیت خودان هیزه‌ ل قیری ئاموژگاریک‌رن که‌له‌ك ره‌لی خو دبیت. وه‌كو:

-یا باشته‌ر ئه‌وه‌ تو ئه‌وی ریکی به‌کارنه‌هینی برا، چونکی به‌ری ته‌ چهند ترومبیله‌ك یین هاتینه‌ سزادان.

-به‌ریژ تو دشیی تله‌فونا خو ل پرسگه‌هی دابنی.

11- تیکه‌له‌کرنا ستراتیجیه‌تان: تیکه‌له‌کرنا چه‌ندین کرده‌ و ستراتیجیه‌تان ژبو دیارکرنا قهده‌غه‌یا کرده‌یه‌کی، نیشانا ریزگرتن و ره‌وشته‌ریزییه‌ ژ لايي ئاخفتنكه‌رين ا به‌هیدنیفه‌ دیاردبیت. ل قیری ئاخفتنكه‌رين مه‌ چه‌ندین ده‌ربیرین و ستراتیجی تیکه‌له‌کرینه‌ هه‌تاكو شیاپی یی به‌رامبه‌ر رازیکه‌ت و ژ

قهده‌غه‌ک‌ریدا ده‌ینه به‌کاره‌ینان کو د قیریدا رسته‌ ب شیوه‌یه‌ك ژ شیوه‌یان ده‌ینه‌ نه‌ریک‌رن. ئه‌و ده‌سته‌واژه‌ ژ بریتینه‌ ژ:

(a) ب هیچ ره‌نگه‌کی یان ب هیچ شیوه‌یه‌کی: ئه‌ف جوړی ده‌ربیرینی که‌له‌ك جارن ده‌می د رسته‌پیدا ده‌یت، ب واتایا قهده‌غه‌ک‌رنی ده‌یت. وه‌كو:

-ب هیچ ره‌نگه‌کی نیزیکی ئه‌وان ده‌فرا نه‌بن. -ب هیچ شیوه‌یه‌کی ئه‌ز رازینه‌بم تو دره‌نگ به‌ییه‌ مال.

(b) نه‌وه‌بیت: ئه‌فه‌ژی ژ ده‌ربیرینه‌كا دیبا هاریکار یا نه‌ریک‌ریه‌، له‌ورا ئه‌م ل قیری پندقی ب نه‌ریک‌رنا چ په‌یف و کارین دی د رسته‌پیدا نابین کو به‌ینه‌ به‌کاره‌ینان. وه‌كو:

-نه‌وه‌بیت تو ل که‌ل ئه‌وی کوری ده‌ربه‌که‌قی. (c) هشیاری: ئه‌ف ده‌ربیرینه‌ یا هاریکاره‌ کو داوکیک‌رنه‌كا مه‌زن ل سه‌ر گوهداری به‌کت کو ب نه‌جامدانا ئه‌وی کریاری رانه‌بیت. وه‌كو:

- هشیارین ئه‌وان ده‌فرا ن مین لی هه‌نه‌. -هشیارین ژ مالین خو ده‌رنه‌که‌فن.

(d) ئه‌به‌د: ههر چه‌نده‌ ئه‌ف ده‌سته‌واژه‌یه‌ ژ زمانی عه‌ره‌بی هاتیه‌، به‌لی ژ لايي ئاخفتنكه‌رين سه‌نته‌ری ده‌قو‌كا ده‌وکیفه‌ وه‌كو ده‌ربیرینه‌كا نه‌فه‌رمی ده‌ینه‌ به‌کاره‌ینان. وه‌كو:

-ئه‌به‌د نیزیکی مالا ئه‌وان ژ نه‌بی. (e) نه‌که‌ی/نه‌کو: ژ ده‌ربیرینه‌كا دیبا نه‌فه‌رمیه‌ کو ژ لايي ئاخفتنكه‌رين سه‌نته‌ری ده‌قو‌كا ده‌وکیفه‌ هاتیه‌ به‌کاره‌ینان. وه‌كو ل خواری دیاردبیت:

-نه‌که‌ی جار هه‌كا دی ته‌ ل ویری ببینم. -نه‌که‌ی ته‌ ببینم و په‌رتو‌كا ته‌ د ده‌ستی ته‌دا نه‌بیت.

8- حهرامک‌رن: ئیک ژ ستراتیجیه‌تین هه‌ره به‌کاره‌تیبین د ناف ئاخفتنكه‌رين سه‌نته‌ری ده‌قو‌كا ده‌وکیدا ده‌ینه‌ هژمارتن، که‌له‌ك جارن ئاخفتنكه‌ر ل جه‌ی هندی کو دیار به‌کن قهده‌غه‌یه‌، ئه‌وان ئاماژه‌ دایه‌ گونه‌هی و حهرامیی. ههر وه‌كو دیار باراپت‌ریا به‌شاربوویان دینداربووینه‌، له‌ورا ده‌می

- دئ شئي ريكي دهيه من نهز نهفي هفتيئي نههيمه كاري؟

كهواته ل قيري نهه دشتين بيژين داخواز كرنا ريكيپيداني جورمكي ديهه ژ جورين داخوازييان و نهف داخوازييه دشتيت بهيته ريكيپيدان و قهدهغهكرن ژي. ومكو:

ا- دئ شيم ترومبيلاخو ل قيري باركههم؟ (شوفير داخازا ريكيپيداني ژبو پوليسي هاتنوجووني دكهت).

ب- بلا چ ناريشه نينه بهس زوي ومره. (ريكيپيدانا شوفيري ژ لايي پوليسيغه).

ج- ما تو نيشانهيا هاتنوجووني نابيني، ل وييري قهدهغهيه. (قهدهغهكرنا داخوازييا شوفيري ژ لايي پوليسيغه).

2-10-2- پيشكيشكرن و ريكيپيدان و قهدهغهكرن:

پيشكيشكرن ژي كردهيهكا ديبا ناخفتنييه كو ناخفتنكر ب خوبهخشانه هاريكاريا گوهداري دكهت كو نهو نهو هزري دكهت كو گوهدار يي پندقي ب نهو هاريكاريايه. كهواته ل قيري خوبهخشي و هاريكاري ژ لايي ناخفتنكري بو گوهداري دهيته ناراستهكرن (Trosborg, 1995: 188). زيدهباري نهفي چهندي گوهدار يي نازاده ب رازييون يان نهرازييون و رهتكرنا نهو پيشكيشكرني. ل گهل هندي نهو تشتي دهيته پيشكيشكرن، پندقيه د بهرژموهنديا گوهداريدا بيت (Palmer, 1986:81).

(پالمير) دياردكهت كو ل دهمي ناخفتنكر ب كاري پيشكيشكرني رادبيت، ل قيري نهو پندقي ب ريكيپيداني دببت ژ گوهداري ومهبرگريت، دكو ب نهجامدانا نهو پيشكيشكرني رادبيت، ب تني ل قيري جياوازييهك د ناقهرا نهواندا هميه، د ريكيپيدانيدا ناخفتنكر ژبو نهجامداني پندقي ب رازييونو گوهداري دببت كو د بهرژموهنديا ناخفتنكهريدا، بهلي بهروفازي د پيشكيشكرنيدا ناخفتنكر پندقي ب رازييونو گوهداري دببت، بهلي نهجامدانا نهو د

نهجامدانا نهو كاري پاشكمز بببت، ب تاييه‌تي ژي دهمي يي ب كاري قهدهغهكرني رادبيت هيزا نهو كيمتر بيت ژ كهسي دي، ل قيري قهدهغهكرنا راستهوخو دببت بببت نهگهري پهيداونا پيشهاتين خراب ژي. نمونه بو تيكلكرنا ستراتيجهيتان:

- بهريز ترومبيل راوهستاندن ل نهو جهي قهدهغهيه (كاري راپهراندن)، بيه جههكي دي (فهرمانكرن)، نهگهري دئ هيه سزادان (ناموزگاركرن).

2-10-2- پهوهنديا ريكيپيدان و قهدهغهكرني ب هندهك كردهين ديين ناخفتنيغه:

2-10-1- داخوازكرن و ريكيپيدان و قهدهغهكرن:

ههرومكي (تروزبورگ) دياردكهت كو داخوازكرن كردهيهكا ناخفتنييه تيدا ناخفتنكر داخوازيهكي پيشكيشي گوهداري دكهت ژبو نهجامداني كو نهو كاري ژبو ناخفتنكري جهي مفاهيه (Trosborg, 1995: 187). ههرومسا داخوازكر چاقهري ژ گوهداري دكهت كو ب نهجامدانا نهو داخوازيي رادبيت، بهلي نهشيت گهلهك دكوكيي ل سهر بكهت، ژبهر هندي ژي دببت د دويغدا گوهدار يي نازادبيت كا نهو كاري نهجامدهت يان ژي رهتبهكهت. كهواته نهه دشتين بيژين واتايا سهرمكيا داخوازكرني يا پيكهاتيهه ژ پندقياتيا ناخفتنكري و خوبهخشي گوهداري ژبو نهجامدان و پركرنا نهو پندقياتيا ناخفتنكري.

نهگهري تهماشمي خالين ومكههف د ناقهرا داخوازكرن و داخوازييا ريكيپيدانيدا بهيته كرن، دئ بينين د ههر دوو بارودوخاندا دهسته‌لات و شيانين ناخفتنكري بهرامبهر گوهداري د كمين، چونكي برياردان يا ل دهف گوهداري و د ههر دوو كردهياندا كار ژ لايي گوهداريغه دهيته نهجامدان و د بهرژموهنديا ناخفتنكهريدا (Bach and Harnish, 1979: 48). بو نمونه:

- دئ شئي پهرووكا خو دهيهف من بو نهفي هفتيئي؟

قده غميه بو قوتابيان بي ريكيپدان نه هينه قوتابخانه يي. و هكو:

- ناچيبيت تو نفروكه نه چي، چونكي ناماده نه بوونين ته يين زور بووين و دي هنيه دمرنيخستن.

2- پيشنياز كرنا نه داخواز كړي: جوړه كي ديي پيشنيازي يي هه كو پيشنياز ژ لايي ناخفتنكمر يفه ب شيوهميكي خوبه خش بو گوهداري دهيه ناراسته كرن كو نفوژي ب نفه شيوهميكي ل خوراي دابه شدين (شيرزاد سهبري و نه ياد فميزولا، 2018: 628):

أ- پيشنياز كرنا تاييه ت: نفه جوړي پيشنيازان كو ژ لايي ناخفتنكمر يفه بو گوهداري دهينه ناراسته كرن ب مهرما موكومكرنا پهيوهنديان. پهيوهنديا نفوي ل گهل دانا ريكيپداني تاراده يه كي و هكه فن. د ههردو بارودوخاندا پندقياتييا گوهداري ل بهرچاډ دهيه و مرگرتن. بو نمونه:

-دنيا گهلهكا گهرم بووي تو دشني سوبه هي نه هنيه دهوامي. (دانا ريكيپدان).

-دنيا گهلهكا گهرم بووي، ب شفي ناميرين تهزيكرنا ههواي ههلبكه. (دانا پيشنيازي).

نفه بهشي پيشنيازي دابه شي چند جوړه كين دي دبن:

1- دياركرنا گرنكيپداني: ل قيري ناخفتنكمر بو گوهداري دياردكه ت كو نفوي گرنكيي پيددهت. ل دهمي كمش و ههوايي گهرم بيت و دايك بو كوري خو پيشنياز بكه ت:

- كوري من دا بو خو سپليتي ههلهكي دنيا گهرمه.

2- پيشقه برنا پهيوهنديا هه شپه ييني: بو نمونه ل دهمي تو و هه قالهك د گهرما ناخفتنيدا هه ل سر بابهي گهنگه شه كړي تو پيشنياز هكي بدهيي. و هكو باسهك ل سر هندي بهيه كرن كو ژميژه مه گهريانين دوير نه كرينه:

- بوچي نفم سوبه هي گهريانه كي نابيه نه سليمانيني.

3- دياركرنا پهيوهنديا نيزيكاتيبي: ل قيري ناخفتنكمر بو گوهداري دياردكه ت كو پهيوهنديا نفوان گهلهكا بهيزه، ژ بهرهندي

بهريزه وندييا گوهداري دايه Palmer, (1986: 81). بو نمونه:

- نه گهر ته دقيت تروميلا من بكار بهينه. (پيشكيشكرن).

- دي شيم تروميلا ته بكار هينم؟ (داخواز كرنا ريكيپداني).

ههرومه هه نهك جاران پيشكيشكرن سه مر اي هس كرنا نه جامدانا نفوي و د بهريزه وندييا گوهداري دايه، بهلي دبيت يا قده غم كريبيت. بو نمونه هه نمونه يا تروميلاي و مر بگرين كو ناخفتنكمر تروميلا خو پيشكيشي گوهداري دكه ت ژبو نه جامدانا كارين خو، بهلي گوهداري دهستويريا تروميلاي نه بيت.

ناخفتنكمر: نه گهر ته بقيت تروميلا من بكار بهينه. (پيشكيشكرن).

گوهدار: نابيت تروميلاي بهازوم من هيژ دهستويريا هازوتني نينه. (قده غم كرنا پيشكيشكرن).

2-10-3- پيشنياز و ريكيپدان و قده غم كرن: پيشنياز يا پيكهاتيبي ژ نفوان هزر و پلانان ژبو هندي ژ لايي كهي بهرام بهر قه هزر تيذا بهيه كرن. پيشنياز و هكو كرداره كا دهسيكي ل سر دو جوړان دهيه دابه شكرن:

1- خواستنا پيشنيازي: ل قيري ناخفتنكمر ي بوشاهيهك يا ل دهف هه و ههولدهت ب ريكا پيشنياز كرن نفوي بوشاهيي ب ريكا كهي بهرام بهر پر بكه ت (شيرزاد سهبري و نه ياد فميزولا، 2018: 628). بو نمونه:

- ديتنا ته چيه، نفز نفروكه نه چمه دهوامي.

ل قيري پهيوهنديا نفوي ل گهل ريكيپداني نفوه كو د هه دو كردياندا پندقياتييا ناخفتنكمر ي ب بهر سفيه، بهلي دبيت بارايتريا جاران د بهريزه وندييا ناخفتنكمر يدا بيت، بهلي دبيت نفو پيشنياز د قالهكي قده غم كريدا بيت. هه و هكو نمونه يا ل سهري كو پيشنياز يا بو هه قالو خو ناراسته كړي، چونكي پيشنيازا نفوي نفوه كو نه هيه قوتابخانه يي و ناماده نه بيت، نفه مژي يا

مافئ ل سهر هه‌ی، ئه‌و ل دویف پێشنیازا ئه‌وی بکه‌ت. وه‌کو:

-تۆ برایی منی بچوکی، ژ به‌رهندي دبیژمه‌ته یا باش ئه‌وه تۆ هه‌فالی‌نا ئه‌وی که‌سی نه‌که‌ی.

ب- پێشنیازین ریکلامی و بازرگانی: ئه‌وان هه‌می پێشنیازین ریکلامی ب خۆفه دگریت یین بۆ مه‌رمین بازرگانی ژ بۆ خوانده‌فان و گوهداران ده‌ینه ئاراسته‌کرن (شیرزاد سه‌بری و ئه‌یاد فه‌یزولا، 2018: 628).

2-10-4- ئامۆژگاریکرن و ریکپێدان و قه‌ده‌غه‌کرن:

کرده‌یا ئاخفتنی یا ئامۆژگاریکرنی ژ کرداره‌کا راسته‌وخۆ پێکه‌هیت کو ئاخفتنکه‌ر ب شیوه‌یه‌کی راسته‌وخۆ بۆ گوهداری دیاردکه‌ت کو کاره‌کی د پاشه‌روژیدا ئه‌نجامده‌ت کو د به‌رژه‌وه‌ندییا گوهداریدا. ئه‌فه‌ژی ب ئه‌وی شیوه‌یه کو ئاخفتنکه‌ر ئامۆژگاریه‌کی ل گوهداری بکه‌ت کو کاره‌کی ئه‌نجامده‌ت و گوهدار ژ پستی دزانیت کو د به‌رژه‌وه‌ندییا ئه‌ویدا. ب ئه‌نجامدانا ئه‌وئ رادبیت. بۆ نموونه ئه‌ز ئامۆژگاریی ل ته‌ دکهم تۆ هه‌رو بخوینی. هه‌ر وه‌کو (سیریل) دیاردکه‌ت ده‌ربه‌رینا ئاخفتنکه‌ری کو ژ کاره‌کی راسته‌وخۆ پێکه‌هاتیه و مه‌رما سه‌ره‌کی ژ گوهدار کاره‌کی باش بکه‌ت و کارین خراب به‌ه‌لیت ژ ئه‌وان ده‌ربه‌رینان ژ (ئامۆژگاریکرن، قه‌ده‌غه‌کرن، ناگه‌هدارکرن،

پێشکێشکرن... هتد) (Searle, 1969: 13). که‌واته ل قێرئ قه‌ده‌غه‌کرن و ئامۆژگاریکرن هه‌ر دوو ب هه‌مان رێچه گوهداری ژ دانه پاشا کارئ خراب دویر دئێخن. وه‌کو ل نموونا ل خواری دیاردبیت:

-کورئ من هشیاری تیکه‌لییا ئه‌وی کوری نه‌که (ئامۆژگاری + قه‌ده‌غه‌کرن).

دیسان په‌یوه‌ندییا ئه‌فی کرده‌یی ب ریکپێدانی ژ یا هه‌ی، هه‌ر وه‌کو قه‌ده‌غه‌کرنی هه‌ر دوو کرده پشته‌فانییا گوهداری دکهن ژبۆ کرنا کاره‌کی باش. وه‌کو د ئه‌فی نموونه‌یا ل خواری دیاردبیت:

-کورئ من تۆ دشیی ل گهل (فلان) هه‌فالی بگه‌ری، من پرسیار کر کوره‌کی گه‌له‌ک باشه. (ئامۆژگاری + ریکپێدان).

3- ستراتیجیه‌تین ریکپێدان و قه‌ده‌غه‌کرنی و بکاره‌ینانا ئه‌وان ل ده‌ف ئاخفتنکه‌رین سه‌نته‌ری ده‌فۆکا ده‌وکی

د ئه‌فی پشکا پراکتیکیدا دی هه‌ول هیته دان ستراتیجیه‌تین ریکپێدان و قه‌ده‌کرن (داخوازی، پێشکێشکرن، پێشنیاز، ئامۆژگاری) یی د چهند بارودۆخین هه‌لبه‌زارتیدا به‌هیته دیاکرن. ئه‌وژی د ئه‌فان خسته‌یی ل خواریدا هویرکاری و رێژه‌یا سه‌دییا ئه‌وان دیاردبیت. ب ئه‌فی ره‌نگی ل خواری دیارکری:

3-1- ریکپێدانا داخوازیی: خستی نیکی:

ستراتیجیه‌تین ریکپیدانی	بارودۆخی نیکین (ریکپیدانا داخواییا هه‌ف ناستان)	بارودۆخی دووی (ریکپیدانا داخواییا کەسه‌کی ناست بلند)	بارودۆخی سینی (ریکپیدانا داخواییا کەسه‌کی ناست نزم)
ده‌ستویردانا ناشکەرا	10%	10%	-
ریکپیدانا ب نامۆزگاریکرن	35%	5%	30%
پاساو هینان ب ریکپیدانی	30%	30%	15%
خو قورتالکرن ژ نه‌جام و دەر هافیزان	20%	-	10%
رازیبوونا ب ریزگرتن	-	35%	-
تیکه‌لکرن ستراتیجیه‌تان	5%	20%	15%
رازیبوونا به‌روفا‌زی	-	-	30%

دیاردکەت، چونکی ئەگەر هه‌قالی ئەوی ترومیلا ئەوی بکاربهینیت و موله‌تا هاتنوجوونی نه‌بیت، دئ تووشی چەندین ئاریشین یاسایی بیت، ئەگەر هات و ئەف کەسه ژ لایئ پولیسین هاتنوجونێه هاته ده‌سته سەرکرن، ژبەر ئەف چەندئ ریکپیدەر ل ریکەکی دگه‌رهیت کو هه‌قالی ئەوی ژ ئەوی داخواییی پەشیمان بیت و ترومیلا ئەوی بکارنه‌هینیت، چونکی ریکپیدەر هزر دکەت، ئەگەر ب شیوه‌یه‌کی راسته‌وخو بیژیت: نه‌یان قەده‌غیه‌ تو ترومیلا لیخوری، دبیت کردەیا تیکچوونا رو‌خساری په‌یدابیت و ببیته‌ جهئ دلنهرحتیا ئەوی. به‌لئ گه‌له‌ك جارن ژ ریکپیدەر دئ ریکئ پیدەت، به‌لئ دئ خو ژ ئەنجام و دەر هافیزان خراب قورتالکەت. هەر ومکو ئاخفتنکەرین مه‌ ب ریزه‌یا (20%). ئەف ستراتیجیه‌تا بکارهینای (خو قورتالکرن ژ ئەنجام و دەر هافیزان) کو بو کەسئ به‌رامبه‌ر دیارکریه‌، ئەگەر ته‌ رویدانه‌ك کر یان ژئ تو هاتییه‌ ده‌سته سەرکرن پاشی تو دئ به‌ایئ ئەوی چەندئ ده‌ی. کهواته‌ دەر ئەنجامین خراب ل سەر خو راکرینه و ل سەر مللین داخواییه‌ هیلاینه‌. (ده‌ستویردانا ناشکەرا) ژئ ب ریزه‌یا (10%) هاتییه‌ بکارهینان کو ب شیوه‌یه‌کی راسته‌وخو ریک ب کەسئ به‌رامبه‌ر هاتییه‌ دان کو ترومیلا ئەوی بکاربهینیت. د دویفا (تیکه‌لکرن ستراتیجیه‌تان) ب ریزه‌یه‌کا کیم ده‌یت کو دگه‌یه‌ته (5%) ژ سەرجه‌مئ به‌شداربووین ئەفئ.

ئەف خستەیه‌ی ل سەری ژ سئ بارودۆخین ژیکجودا پیکه‌اتییه‌. هەر بارودۆخه‌ك دەربرینی ژ ئاسته‌کی جفاکی ژ پیرابوونا کردەیا ریکپیدانی ل سەر داخوایین ئەوان دکەت. ل قیرئ ئەگەر ته‌ماشه‌ی بارودۆخی ئیکئ بکەین. ئەوژئ ئەفیه‌: (هه‌قالی ته‌ داخواز ژ ته‌ کر کو ترومیلا ته‌ بکاربهینیت و هیژ ده‌ستویرییا هازوتنی نینه‌) کو ئەف په‌یوه‌ندیکرنه‌که د ناچه‌را هه‌ف ئاستین جفاکیدا (ئاخفتنکەر و گوهدار د هه‌مان ئاستئ جفاکیدانه‌ کو هه‌قالن) و ژبەر ئەوی یه‌کی راده‌ی تیکچوونا رو‌خساری دئ یا کیمتر بیت، ژ هندئ ئەگەر ئاسته‌کی به‌یزبیت و ئیک یئ نزم بیت. ل قیرئ ئاخفتنکەر ب شیوه‌یه‌کی راسته‌وخو دشت ریکئ ب کەسئ به‌رامبه‌ر بده‌ت یان پی نه‌ده‌ت. د ئەف بارودۆخیدا چەندین ستراتیجیه‌تین جیاواز هاتییه‌ بکارهینان، به‌لئ یا ژ هه‌میان پتر ستراتیجیه‌تا (ریکپیدانا ب نامۆگاری) یه‌ کو بو مه‌ ده‌ته‌ دیارکرن، ریکپیدەر ژبەر ترسیان ژ په‌یدابوونا رویدانه‌کا چاهه‌رینه‌کری، نامۆزگارییان ل گه‌ل ریکپیدانی بکارده‌هینیت، داکو هه‌قالی ئەوی و ترومیلا ئەوی دیاراستین و ژ لایئ یاساییه‌ چ ئاریشه‌ بو په‌یدانه‌ین، له‌ورا ومکو ده‌یته‌ دیتن کو ریزه‌یا بکارهینانا ئەفئ ستراتیجیه‌تی ب شیوه‌کی زوره‌ و دگه‌یه‌ته (35%). د هه‌مان بارودۆخیدا ب ریزه‌یه‌کا زور ستراتیجیه‌تا (پاساو هینان ب ریکپیدانی) ژ لایئ ئاخفتنکەرین سه‌نته‌ری ده‌فوکا ده‌وکێه هاتییه‌ بکارهینان کو دگه‌یه‌ته (30%)، ئەفەژئ ئەوی ترسا ل ده‌ف ریکپیدەری بو مه‌

هژمارتن، چونکی ریکدان ب داخواییه‌کا ل گهل بیروباوهر و دابونه‌ریتین کومه‌لگه‌هی نه‌گونجیت، دی یا ب زحمه‌ت بیت. ئەف بارودوخه گریدای وەرگرتنا پارەکی زیدە د قەریدا، چونکی ئاخفتنکەرین مه به‌هرا پتر د دیندار بوون. هه‌روه‌سا ئایینی ئیسلامی ژ ی ب شیوه‌یه‌کی به‌رچاڤ دژی وەرگرتنا پارێ زیدیه‌ د قەریدا کو ب (ریبا) هاتییه هژمارتن، له‌ورا ئاخفتنکەران د به‌رسفدانین خو یین ریکپیدانیدا پیکولکرییه که‌سی به‌رامبه‌ر تیبگه‌هینن کو کریاره‌کا یا دروست نینه و ب ریکا ستراتیجیه‌تا (ریکپیدانا ب ئامۆزگاری و رازیبونا به‌روفاژی) بو هه‌ر ئیک ژ ئەوان (30%) به‌شداربوویان بکاره‌ینانه، ل قیری ئاخفتنکەران ل دهمی ریکپیدانی، ئامۆزگاری ل که‌سی به‌رامبه‌ر کرییه کو باس ل دانا پارهی زیدە نه‌که‌ت و کریاره‌که ژ لای ئایینیقه هاتییه حه‌رامکرن، پاشی ریکپیدایه کو پاره ل ده‌ف بمین، یان ژ ی (رازیبونا به‌روفاژی) ل قیری ئاخفتنکەری رازیبووینه کو پاره بو ماوه‌یه‌کی دریزتر ل ده‌ف بمین، به‌لی به‌روفاژی رازینه‌بووینه ئەوی پارێ زیدە ژ ئەوی که‌سی وەرگیرن. ب ریزه‌یا (15%) ئاخفتنکەری ب (تیکه‌لکرن ستراتیجیه‌تین ریکپیدانی) رابووینه. بو نمونه رازیبونا به‌روفاژی و ریکپیدانا ب ئامۆزگاری و پاساو‌هینان ب ریکپیدانی و چەندین ستراتیجیه‌تین دی هاتییه تیکه‌لکرن. ب هه‌مان ریزه‌یا (15%) (پاساو‌هینانا ب ریکپیدانی) هاتییه بکاره‌ینان، چونکی هه‌ر وه‌کو مه دیارکری کریاره‌کا حه‌رام یا ب ئەفی ره‌نگی دی بیه ئەگه‌ری پەیدا‌بونا ترسی ل ده‌ف که‌سی ریکی پیدده‌ت. به‌لی ل دوماهیی ژ ی هه‌می که‌س وه‌کو ئیک نینن ل دهمی ستراتیجیه‌تا (خو قورتالکرن ژ ئەنجام و دهره‌فاژان) هاتییه بکاره‌ینان، ئەوژی ب ریزه‌یا (10%)، ئەفی ریزه‌یا کیم دیارکرییه، ئەگه‌ر کاره‌کی یی دروست نه‌بیت و خه‌له‌ت ژ ی بیت، ئەو خه‌له‌تی و گونه‌ به‌ داخواییه‌ دزق‌ریت.

بارودوخی دووی (به‌رپرسه‌کی ل ئاسته‌کی بلند به‌یته فەرمانگه‌ها تو لی ده‌وامی ده‌کی و داخوای ژ ته بکه‌ت ژبو کیشانا جگاری). ئەف بارودوخه ب ئاسته‌کی بلند و ئاسته‌کی نزمفه یی گریدایه، له‌ورا ستراتیجیه‌تین جیاواز ژ بارودوخی ئیکی دی هینه بکاره‌ینان. هه‌ر وه‌کو دیار (ریکپیدانا ب ئامۆزگاری) ب تنی (5%) ژ لای ئاخفتنکەرین سه‌نته‌ری ده‌فوکا ده‌وکپه هاتییه بکاره‌ینان، د به‌رامبه‌ردا (رازیبونا ب ریزگرتن) دگه‌یه‌ته (35%) ژ ریزه‌یا به‌شداربوویان، ئەوژی ژ به‌ر ئەوی چەندییه کو داخواییه که‌سه‌کی ئاست بلند، ژ به‌ره‌ندی دی بینن (رازیبونا ب ریزگرتن و ده‌ستویردانا ئاشکه‌را) ب ریزه‌یا (10%) کو ب هه‌مان ریزه‌یا بارودوخی ئیکی ده‌یت، د هه‌ر دووکاندا ریکپیدەر ب راسته راست رازیبونا خو ل سه‌ر ئەنجامدانا ئەوی کاری دیارده‌ت. هه‌ر چەنده ریزه‌یه‌کا به‌رچاڤ ژ (پاساو‌هینان ب ریکپیدانی) هاتییه بکاره‌ینان کو گه‌هشتیه (30%) ژ ریزه‌یا به‌شداربوویان، ئەفەژی ژ به‌ر نه‌جوانی و قەده‌غه‌یا ئەوی داخواییه کو جگاره کیشانه، له‌ورا هنده‌ک ژ به‌شداربوویان ل ریکه‌کی دگه‌رن کو به‌رپرس ئەوی داخواییه ئەنجامده‌ت. (تیکه‌لکرن ستراتیجیه‌تان) ب ریزه‌یا (20%) بو هاتییه بکاره‌ینان، کو ل قیری ئاخفتنکەرین ب ریکا تیکه‌لکرن ستراتیجیه‌تین ریکپیدانی ژ ئامۆزگاری و پاساو‌هینان و چەندین ستراتیجیه‌تین دی تیکه‌لکرینه، داکو ئەو به‌رپرس ژ داخواییه خو پاشکه‌ز بیت. که‌واته ل قیری سه‌ره‌رای پله بلندییه ئەفی به‌رپرسی گه‌له‌ک ژ به‌شداربوویان پیکولکرییه، ئەو ره‌فتارا خه‌له‌ت ژ لای به‌رپرسیقه نه‌هیه ئەنجامدان.

بارودوخی سیی: (تو که‌سه‌کی حال خوشبی و قه‌رداره‌کی ته داخوای ژ ته بکه‌ت کو به‌رامبه‌ر هنده‌ک پارێ زیدە تو چەنده‌کا دی خو لیگیری) ژ بارودوخی هه‌ره هه‌ستیار ژ لای ئاخفتنکەرین سه‌نته‌ری ده‌فوکا ده‌وکپه ده‌یت.

3-2- قه‌ده‌غه‌کرنا داخوازیی:

خشته‌یی دووئ:

ستراتیجیه‌تین قه‌ده‌غه‌کرنی	بارودوخنی نیکی (قه‌ده‌غه‌کرنا داخوازییا هه‌ف ناستان)	بارودوخنی دووئ (قه‌ده‌غه‌کرنا داخوازییا کسه‌کن ناست بلند (بهیز))	بارودوخنی سینی (قه‌ده‌غه‌کرنا داخوازییا کسه‌کن ناست نزم)
پاساو هینان	30%	40%	-
تیگه‌لکرنا ستراتیجیه‌تان	10%	35%	-
ده‌برینین داکوکیکەر	20%	-	10%
رسته‌یا فهرمانی	-	-	15%
کاری راپهراندن یی قه‌ده‌غه‌کرنی	30%	15%	-
حهرامکرن	-	-	45%
ناموژگاریکرن	10%	10%	30%

سروشستی هندهك مروقین دی یین ناخفتنکهرین سهنترئ ده‌فوکا ده‌وکی بۆ مه‌ دیاردکەت کو د‌ئوئ باومریدانه کو ئەگەر ب‌ شیوهیه‌کی راسته‌وخو بۆ هه‌قالی خو دیارکر کو قه‌ده‌غه‌یه و ئەز نه‌شیم داخوازییا ته‌ به‌هینم، دی بیته ئەگهرئ کارتیکنه‌کا نه‌رینی ل‌ سهر هه‌قالی ئەوی و دبیت په‌یوه‌ندییا ئەوان تیکچیت، ههر ژبه‌ر ئەفی نیکی ل‌ هندهك پاساوان د‌گهریت کو کسه‌ی به‌رامبه‌ر ژ داخوازییا خو پاشکەزببیت. هه‌روه‌سا ههر دوو ستراتیجیه‌تین (تیگه‌لکرنا ستراتیجیه‌تین ناموژگاریکرن) و (تیگه‌لکرنا ستراتیجیه‌تین ناموژگاریکرن و پاساو هینانی و کاری راپهراندن یی قه‌ده‌غه‌کرنی... هتد) ب‌ ههمان ریزه‌ یا به‌شداربوویان کو دبیته‌ (10%) ، پیکولکریه‌ کو هه‌قالی خو ل‌ سهر داخوازییا ئەوی پوشمان ب‌کن.

بارودوخنی دووئ: (به‌رپرسه‌کی ل‌ ناسته‌کی بلند به‌یته‌ فهرمانگه‌ها تو ل‌ ده‌وامی دکه‌ی و داخوازی ژ ته‌ بکەت ژبۆ کیشانا جگاری). تشتی سهرنجراکیش ل‌ قیری ئەوه‌ ده‌می کسه‌ك داخوازا جگاره‌ کیشانی ل‌ جهه‌کی گشتی بکەت و وه‌کو دیار ریزه‌یا ب‌کاره‌ینانا ستراتیجیه‌تا (کاری راپهراندن یی قه‌ده‌غه‌کرنی) ب‌ تنی (15%)، کو پیدفیبوو ریزه‌یا ئەوی زۆرت‌ر با، چونکی جگاره‌ کیشان ل‌ جهین گشتی قه‌ده‌غه‌یه‌، له‌ورا د‌قیبت ب‌ شیوه‌یه‌کی راسته‌وخو هاتبا قه‌ده‌غه‌کرن. ئەف

ئەگەر ته‌ماشه‌ی ئەفان ههر سی بارودوخین جیاواز به‌یته‌ کرن، دی بینین چهن‌دین ستراتیجیه‌تین هه‌مه‌جوهر هاتینه‌ ب‌کاره‌ینان، د‌ بارودوخنی نیکیدا: (هه‌قالی ته‌ داخواز ژ ته‌ کر کو ترومبیل‌ ته‌ ب‌کاره‌ینیت و هیژ ده‌ستویرییا هاژوتنی نینه‌) تشتی ههره‌ به‌رچا‌ف ب‌کاره‌ینانا ستراتیجیه‌تا (کاری راپهراندن یی قه‌ده‌غه‌کرنی) کو زۆربه‌یا جارن ئەف کاره‌ ده‌می د‌ ناقبه‌را دوو کسه‌ین ناسیاردا ده‌یته‌ ب‌کاره‌ینان دبیته‌ ئەگهرئ په‌یدابوونا کرده‌یا تیکچوونا رۆخساری و کارتیکنه‌کا نه‌رینی ل‌ سهر داخوازکهری دکەت، به‌لی چونکی بارودوخ ب‌ هه‌قالانقه‌ یی گریدایه‌، ژبه‌ر هندی شیانین دیاربوونی یین هه‌ین و ب‌ تاییه‌تی هندهك هه‌قال هه‌می جوهر ده‌برینه‌کی دشین د‌ ناقبه‌را خو‌دا ب‌کاره‌ینن و نه‌بیته‌ ئەگهرئ په‌یدابوونا کرده‌یا تیکچوونا رۆخساری ژی، ههر وه‌کو ل‌ قیری دیار ب‌ ریزه‌یا (30%) ژ به‌شداربوویان ب‌ شیوه‌یه‌کی راسته‌وخو گوتیه‌ کسه‌ی به‌رامبه‌ر کو قه‌ده‌غه‌یه‌ تو ترومبیل‌ بی ده‌ستویری به‌اژوی. هه‌روه‌سا ب‌ ریزه‌یا (20%) ژ به‌شداربوویان (ده‌برینین داکوکیکەر) ب‌کاره‌ینایه‌ کو ئەو جوهر ده‌برین ب‌ شیوه‌یه‌کی راسته‌وخو یا گوتیه‌ی ب‌ چ‌ ریکا ئەز ناده‌مه‌ ف ته‌ یان ب‌ نیججاری نابیت تو ترومبیل‌ به‌اژوی. د‌ به‌رامبه‌ردا ب‌ ریزه‌یا (30%) ستراتیجیه‌تا (پاساو هینان ب‌ ریکپیدانی) هاتیه‌ ب‌کاره‌ینان کو ئەفمژ

چه‌نده ژى بۆ ئاستی بلندى به‌رپرسی دزقریت کو یا ب ساناھى نینه، به‌رپرسه‌کى ب ئه‌قى شيوه‌ی ئه‌ف جوړه دهربرینه ل گهل بهینه بکارهینان کو دبیت به‌شداربوویان ئه‌و هزر کربيت کو ببیته جهی په‌یداوونا ئاریشه‌یان ئه‌گهر راسته‌وخو قه‌ده‌غه بکمن. ل گهل هندى ژى چه‌ندین ستراتیجیه‌تین وهکو د خسته‌ی سهریدا دیار کو (ستراتیجیه‌تا پاساوه‌یان) ب ریزه‌یه‌کا بلند کو دگه‌هیته (40%) ژ ریزه‌یا به‌شداربوویان ب هینانه‌فه‌یا چه‌ندین پاساوان تاکو شیاين بۆ ئه‌وى به‌رپرسی دیاربکته کو یا دروست نینه جگاره ل ویرى به‌یته کیشان، ژ ئه‌وان دهربرینا (راستی سه‌یدا ل قیرى یا ژمنه‌ کس جگاران ناکیشیت، پیچه‌ک ئه‌ز ب جگارا عاجز دیم، ئه‌ز دى دهرکه‌فم و تۆ بکیشه...هتد). د دویڤدا (تیکه‌لکرنا ستراتیجیه‌تان) ده‌یت. ئه‌وژى ب ریزه‌یا (35%) ب ریکا بکارهینانا چه‌ندین ستراتیجیه‌تین هه‌مه‌جوړین قه‌ده‌غه‌کرنى رابووینه بۆ کسه‌ی به‌رامبه‌ر دیاربکمن کو قه‌ده‌غه‌یه جگاره به‌یته کیشان، (باوهرکه ماموستا جگاره ل قیرى یا دروست نینه (قه‌ده‌غه‌کرن)، به‌س یا باشته‌ر ئه‌گهر ئه‌م پیکه‌ه بچینه ژ دهرقه بکیشین (ئاموژگاریکرن)) و چه‌ندین دهربرینن هه‌فشویه هاتینه بکارهینان.

قه‌داره‌کى ته داخوای ژ ته بکته کو به‌رامبه‌ر هنده‌ک پارى زیده تۆ چه‌نده‌کا دى خو (لینگری) به‌یته کرن کو ستراتیجیه‌تین (حه‌رامکرن) ب ریزه‌یا (45%) و (ئاموژگاریکرن) ب ریزه‌یا (30%) هاتینه بکارهینان کو ئه‌فه‌ژى دیاردکمن کو داخوازکهر یى ب داخواییه‌کا نه‌دروست رابووی کو دبیته ئه‌گهرى به‌رپا‌بوونا دهرئه‌جامین خراب، ل قیرى حه‌رامکرن ژى ب ئه‌قى ریزه‌یا زۆر روه‌ندکته کو ریزه‌یا هه‌ره زۆرا به‌شداربوویان موسولمان بووینه، ژ به‌ر ئه‌قى چه‌ندى ئه‌و داخوای دى بیته هه‌فه‌ژى بیروباوهرین کسه‌ی به‌رامبه‌ر، ژ به‌ر هندى په‌یقا حه‌رام یان دهربرینن حه‌رامیه‌ی زۆر ژ لایى ناخفتنه‌کهرین سه‌نته‌رى ده‌فوکا ده‌وکفه هاتینه بکارهینان. (ئاموژگاریکرن) ژى ب ئه‌قى ریزه‌یا زۆر دهرئه‌جامین ئه‌وى داخواییا نه‌دروسته کو ل قیرى کسه‌ی خودانى قهرى هه‌ر قه‌ده‌غه‌کر و هه‌رژى ئاموژگاریه‌ک ل کسه‌ی به‌رامبه‌ر کریه. ژ ئه‌وان دهربرینان ژى (برا پاریت من بده من و به‌حس ئه‌قان شولان نه‌که، قهرزى مه بهینه و مه ل شیرى خودى نه‌ده...هتد). د دویڤدا (رسته‌یا فه‌رمانى) ده‌یت کو خودانى قهرى ب شیویه‌ی فه‌رمان بۆ کسه‌ی به‌رامبه‌ر دیارکریه کو بدانا قهرى خو رابیت، ریزه‌یا بکارهینانا ئه‌وى دگه‌هیته (15%) و ل دوماهیه‌ی ب ریزه‌یا (10%) (ستراتیجیه‌تا (دهربرینن داکۆکیه‌ر) هاتینه بکارهینان، ژ ئه‌وان ژى (ب ئیکجاری ناچیبیت، ئه‌به‌د ئه‌ز قه‌بیل ناکه‌م).

3-3- ریکپیدانا پیشکیشکرنى:

خسته‌ی سنیى:

ئه‌گهر ته‌ماشه‌ی خسته‌ی دووى ل بارودوخى سنیى: (تۆ کسه‌کى حال خوشبى و

ستراتیجیه‌تین ریکپیدانی	بارودوخی چارئ (ریکپیدانا پیشکشکرئی یا هه‌ف ناستان)	بارودوخی پینجئ (ریکپیدانا پیشکشکرئی یا کسه‌کی ناست بلند (بهیز))	بارودوخی شه‌شئ (ریکپیدانا پیشکشکرئی یا کسه‌کی ناست نزم)
ریکپیدانا ب ناموژگاریکرن	-	-	20%
پاساوهینان ب ریکپیدانی	25%	-	-
خو قورتالکرن ژ نه‌جام و دهره‌افیزان	5%	35%	5%
رازیبونا ب ریزگرتن	20%	10%	-
تیکه‌لکرن ستراتیجیه‌تان	25%	20%	10%
رازیبونا به‌روفاژی	25%	-	45%
شێوای فهرمانی	-	-	20%
راگه‌هاندن	-	15%	-
ده‌ستویردانا فه‌شارتی	-	20%	-

هاری ته نه‌کرییه ژ بهر چ دیارییان، بهس بو دلی ته دی وهرگرم. ههمی گاقان دی هاری ته‌که‌م خو من ژ بهر چ دیارییان نینه، بهس هندی ته گوت ئاریشه نینه دی قیجاری راکهم...هتد) کو ئه‌فه سهر ب ستراتیجیه‌تا پاساوهینان ب ریکپیدانیته. ب ههمان ریزه ستراتیجیه‌تا (رازیبونا به‌روفاژی) هاتییه بکارهینان، ل قیری ئاخفتنکران بو پیشکشکرنا هه‌قالی خو دیارکرییه کو ئهو د ناماده‌نه هاریکاری بکه‌ن، بهلی ب چ ره‌نگه‌کی ئه‌وی دیاریی بهرامبه‌ر کاری خو وهرناگرن، چونکی دبیت ل قیری ئهو دیارییه ههر تشسته‌ک دبیت، ژ ئه‌وان ژی دبیت پاره بن، له‌ورا ئه‌گهر پاره‌بن، دی تا پاره‌یه‌کی ب کاره‌کی نه‌جوان هیته هژمارتن، ئانکو هاریکاری بهرامبه‌ر پاره‌یی، بهلی ئاخفتنکرین سهنترئ ده‌فوکا ده‌وام هه‌ولدايه کول سهر هاریکاریکرن د به‌رده‌وام بن، بهلی ئهو هاریکارییه ژبو پارمیه‌کی یان دیاریه‌کی یان ده‌سته‌که‌فته‌کی نینه، ب تنی ژبو هه‌قالینی ئه‌ف کاره ئه‌جامداینه. بهلی ژماره‌کا دیبا به‌شداربوویان ب شیوه‌یه‌کی جیاوازر بیردکه‌نه‌فه، ریزه‌یا ئه‌وان دگه‌هیته (20%) کو د ئه‌وی باروم‌یدانه هه‌قالی ئه‌وان ب کاره‌کی جوان یا رابووی، ل ده‌می ئه‌ف دیارییه پیشکشئی ئه‌وان کری، ژ بهر هندی ب ریزگرتنه ریکدایی و ئهو دیارییه ژ هاتییه وهرگرتن. هه‌روه‌سا ب ریزه‌یه‌کا کیم کو

ئه‌گهر ته‌ماشه‌ی ئه‌فان ههر سی بارودوختن د خسته‌یی سینییدا هاتین به‌یته کرن، دیاردبیت سی بارودوختن جیاوازی پیشکشکرئی یین ریکپیدانی ژ لایئ ئاخفتنکرین سهنترئ ده‌فوکا ده‌وکیفه ب خو‌فه دگرت، بهلی ژ بهر ناست و پله‌یین ریکپیده‌ران و پیشکشکران یین جیاواز و ژ بهر جیاوازییا بو هه‌فدوو د بارودوختاندا هه‌ی، بووینه ئه‌گهر پیدابوونا چه‌ندین ستراتیجیه‌تین هه‌مه‌جو‌ر ب ریزه‌یین جیاوازه .

بارودوختی چارئ: (ئه‌گهر هه‌قاله‌ک دیارییه‌کا ب بها پیشکشئی ته بکه‌ت، بهرامبه‌ر تو د نفیسنا فه‌کولینا ئه‌وییا دهرچوونیدا هاری بکه‌ی) دیاردکه‌ت کو پیشکشکر و ریکپیدان ژ لایئ هه‌ف ئاستانه‌ه هاتییه بکارهینان، ژ بهر هندی ده‌یته دیتن کو چه‌ندین ستراتیجیه‌تین هه‌مه‌جو‌ر هاتییه بکارهینان، چونکی ده‌لیقا بکارهینانا ستراتیجیه‌تین ریکپیدانی ژ لایئ هه‌ف ئاستانه‌ه زورتر و کیم هه‌ستیارتره، ئه‌گهر ژ ئاسته‌کی نزم ل گهل بی بلند یان به‌روفاژی به‌یته به‌راوردکرن، له‌ورا ده‌یته دیتن کو سی ستراتیجیه‌تین ریکپیدانی ب ههمان ریزه‌یا زور هاتییه بکارهینان کو دگه‌هیته (25%) ژ ئه‌وان ستراتیجیه‌تان ژ (پاساوهینان ب ریکپیدانی) و (رازیبونا به‌روفاژی) و (تیکه‌لکرن ستراتیجیه‌تان) بوویه. ل قیری ئاخفتنکرین سهنترئ ده‌فوکا ده‌وکیفه ب ریکا دهربرینن: (برا خو من

به‌رتیلکرنیته، ژ بهر هندی دئ گه‌له‌کا ب زحمه‌ت بیت پشکار بووین مه ب و مرگرتنا ئەفی به‌رتیلی رابین، به‌لی چونکی مه ل سهر ئەوان سه‌پاند بوو کو پندقیه ب ریکپیدانا ئەوی به‌رتیلی رابین و کا ئەو چ جوړه دهر برین دئ شین بکارهین د و مرگرتنا ئەوی به‌رتیلیدا و ئەفه بو ئەگهری هندی کو ئەف ستراتیجیه‌تین ریکپیدانی بهینه دیارکرن. ههر وەکو د خشتی سنییدا دیار کو (رازیبونا به‌روفازی) ژ ههمی ستراتیجیه‌تان زورتر هاتییه بکارهینان کو ریزه‌یا ئەوی دگه‌هیه (45%)، ل قیری به‌شدار بوویان پیکولکریه کو ههر کاره‌کی پیشکیشکری دقیت بو ئەنجام‌ده‌ت بیکو ئەوی به‌رتیلی ژ وهرگریه. د دویفا ب ریزه‌یه‌کا دی کو دبیه (20%) ژ به‌شدار بوویان ستراتیجیه‌تا (ناموژگاریکرن) د دهیت کو ل قیری همول هاتییه دان که‌سی به‌رامبه‌ر ژ ئەوی کریاری بده‌نه پاش، ههر چه‌نده هنده‌ک به‌شدار بوویان ل گهل ناموژگاریکرنی ئەو به‌رتیل ژ و مرگرتبوون. وەکو: (دئ ژ ته وهرگرم، به‌س ب ئەفی شیوازی پارا پیشکیشی که‌سی نه‌که... هتد). هنده‌ک به‌شدار بووین دی ژ ب (شیوازی فره‌مانی) ئەو به‌رتیل وهرگرتبوون. ئەو ژ ب ریزه‌یا (20%) کو ناخفتنکهران ب ریکا دهر برین (پاشی ئەوی دیاریی بده‌ف سکرتری بلا ل سهر جماعه‌تی به‌ر لاقبکه‌ت، کا بده‌ف من، بدانه سهر میزی و بخیرچی... هتد). ههر وەسا (تیکه‌لکرن ستراتیجیه‌تان) ژ ب ریزه‌یا (10%) هاتییه بکارهینان و د دویفا ب ریزه‌یا (5%) بکارهینانا ستراتیجیه‌تا (خو قورتالکرن ژ ئەنجام و دهر هاقیزین خراب) هاتییه.

دگه‌هیه (5%) به‌شدار بوویان ستراتیجیه‌تا (خو قورتالکرن ژ دهر ئەنجامان) بکارهینا. بارودوخی پینجی: (تو دهر چووی کولیزی بی و خودانی کومپانییه‌کا سه‌خته پیشکیشکرنه‌کا کاری بو ته فره‌یکه‌ت) ل قیری ل دهمی به‌شدار بووی ب ریکپیدانا پیشکیشکرن ئەوان رابووین، ستراتیجیه‌تا (خو قورتالکرن ژ ئەنجام دهر هاقیزان) بکارهینا، ئەفه رامانا ئەوی چه‌ندییه کو خه‌لکی مه ژ بهر بیکاریی به‌ره‌فه چه‌ندین کارین جیاواز بکه‌ت، به‌لی نه‌بیه ئەگهری په‌یدا بوونا ئاریشه‌یان بو ئەوی. ههر وەکو ئەو دهر برین د ئەفی ستراتیجیه‌تیدا هاتینه بکارهینان: (ئەزی رازیمه به‌س ههر رویدانه‌کا دروستبیت ئەز ژ به‌ر پرس نینم. دئ بلا به‌س ئەگهر ئاریشه‌یه‌ک چیبو هوین ته‌حه‌ملا به‌ر پر ساتیی دکهن). کو ریزه‌یا بکارهینانا ئەفی ستراتیجیه‌تی ههر وەکو د خشته‌یی سنییدا دیاردبیت دگه‌هیه (35%). د دویفا ستراتیجیه‌تا (ده‌ستویردانا فه‌شارتی) ب ریزه‌یا (20%) ژ به‌شدار بوویان ده‌یت کو ئەو رازیبووینه، به‌لی ب شیوه‌یکی فه‌شارتی و ده‌ستویردانا ئاشکرا ب پشتگوه ئیخستیه، ئەفه‌ژی ژ بهر ئەوی دودلییا ل ده‌ف پشکارین مه هه‌ین سه‌باره‌ت ئەوی کاری بو هاتییه پیشکیشکرن. ب هه‌مان ریزه (20%) به‌شدار بوویان چه‌ند ستراتیجیه‌تین ریکپیدانی تیکه‌لکریه ژ بهر ئەوی دودلییا د رازیبوونا ئەوی پیشکیشکرنیدا هه‌ی. ژ لایه‌کی دیفه (ستراتیجیه‌تا راگه‌هاندن) ب ریزه‌یا (15%) و (رازیبوونا ب ریزگرتن) ب ریزه‌یا (10%) هاتینه بکارهینان کو دهر برین رازیبوونی و ده‌ستویردانی ب ریزگرتنه بکارهینا، به‌رامبه‌ر ئەوی پیشکیشکرنی کو ئەم دشین بیزین ئەگهری ئەوی ژ بو بیکاریا خه‌لکی سه‌نته‌ری ده‌فوکا ده‌وکی دزفريت.

بارودوخی شه‌شی: (جه‌ه‌کی کارگیری یی گرنه‌گ د ده‌ستی ته‌دا بیت و که‌سه‌کی قیا ته به‌رتیل بکه‌ت) ئەف بارودوخی یی گریدایه ب

3-4- قهده‌غه‌كرنا پيشكيشكرن: خسته‌يي چارئ:

ستراتيجيه‌تين قهده‌غه‌كرن	بارودوخئ چارئ (قهده‌غه‌كرنا پيشكيشكرن يا هه‌ف ناستان)	بارودوخئ پينچئ (قهده‌غه‌كرنا پيشكيشكرن يا كه‌سه‌گئ ناست بلند (بهئز))	بارودوخئ شه‌شئ (قهده‌غه‌كرنا پيشكيشكرن يا كه‌سه‌گئ ناست نرم)
كارئ راپهراندن يئ قهده‌غه‌كرن	-	35%	60%
ده‌ربرينين داکۆكېكر	30%	-	30%
رسته‌يا فهرمانئ	25%	-	-
رسته‌يا راگه‌هاندن	-	20%	-
حه‌رامكرن	-	30%	-
نامۆژگارېكرن	20%	-	10%
پاساو هينان	15%	-	-
كارئ نه‌رېكرن	10%	-	-
فۆرمين ريزمانئ	-	15%	-

نامۆژگارېكرنا كه‌سئ به‌رامبه‌ر ل جهئ قهده‌غه‌كرنا راسته‌وخۆ يان يا فهرمانكرن بكارهينايه، به‌لئ هنده‌گئ دى ب رېكا (پاساو هينان) ئ هه‌قالئ خۆ رازېكرىيه كو ديارىيئ يان پاران وهرنه‌گرېت و ل دوماهيئ ژئ ستراتيجه‌يه‌تا (كارئ نه‌رېكرى) ب ريزه‌يا (10%) ژ لايئ ناخفتنكهرين سهنه‌ترئ ده‌فوكا ده‌وكئفه هاتىيه بكارهينان. ژ ده‌ربرينين بكارهاتئ يئ نه‌ئ: (راناكهم برا، نه باوهر بكه ئه‌ز راناكهم...هتد).

د بارودوخئ پينچئ: (تو ده‌رچوويئ كۆليژئ بى و خودائى كۆمپانيه‌كا سه‌خته پيشكيشكرنه‌كا كارئ بۆ ته‌ فريكمه‌ت). راسته ل قيرئ هيزا پيشكيشكارى زۆرتره ژ يا قهده‌غه‌كه‌رى، به‌لئ چونكى پيشكيشكار كۆمپانيه و نه‌ناسياره، له‌ورا نابيته ئه‌گه‌رئ تېكچوونا رۆخسارى، ژ به‌ر ئه‌فئ ئيكي هه‌ر وه‌كو د خسته‌يي چارئ ديار، ستراتيجه‌يه‌تا هه‌ره بكارهاتئ (كارئ راپهراندن يئ قهده‌غه‌كرن) كو ريزه‌يا نه‌ئ دگه‌هيه‌ته (35%) ژ به‌شداربوويان. ژ ده‌ربرينين نه‌ئ يئ بكارهاتئ: (بۆ من قهده‌غه‌يه، ئه‌ز كارين قهده‌غه‌ ناكهم، قهده‌غه‌يه...هتد). به‌لئ هنده‌گئ دى ژ به‌شداربوويان ب چاڤه‌كئ دى ته‌ماشه‌ئ نه‌فئ كارئ كرىيه و ب حه‌رامىيئ

د خسته‌يي چارئ سئ بارودوخئ پيشكيشكرنان يئ جياواز كه‌فتينه بن قهده‌غه‌كرنا به‌شداربوويئ سهنه‌ترئ ده‌فوكا ده‌وكئ. بارودوخئ چارئ: (ئه‌گه‌ر هه‌قاله‌ك ديارىيه‌كا ب بها پيشكيشئ ته‌ بكه‌ت، به‌رامبه‌ر تو د نفيسينا فه‌كۆلينا نه‌وييا ده‌رچوونيدا هارى بكه‌ئ) كو د قيرئ پيشكيشكار و قهده‌غه‌كه‌ر هه‌ف ناستن. ل قيرئ ستراتيجه‌يه‌تين راسته‌وخۆ يئ قهده‌غه‌كرن هاتينه بكارهينان چ ده‌ربرينين داکۆكېكر يان رسته‌يا فهرمانئ بن كو ئه‌فه‌ژئ پشتگيرىيا نه‌ئ چهنه‌ئ دكه‌ت كو د شياندايه هه‌ر ستراتيجه‌يه‌ته‌كا هه‌مبېت د ناڤه‌را هه‌قالاندا به‌ئته بكارهينان. (ده‌ربرينين داکۆكېكر) ب ريزه‌يا (30%) ژ لايئ پشكدارين سهنه‌ترئ ده‌فوكا ده‌وكئفه هاتىيه بكارهينان. ژ نه‌وان ده‌ربرينان ژئ: (ب چ رېكا ئه‌ز راناكهم، خۆ تو چ بكه‌ئ نه‌ز راناكهم، ئه‌به‌د نه‌به‌د خۆ نيزيك ژئ نابم). د دويڤدا ستراتيجه‌يه‌تا (رسته‌يا فهرمانئ) بكارهاتىيه، ب ريزه‌يا (25%) ل قيرئ به‌شداربوويان نه‌ف ده‌ربرينه: (هه‌ديا خو رابكه برا كرىته، پارين خۆ رابكه خۆ نه‌م بچويك نينين) بكارهينانيه. د دويڤدا ب ريزه‌يا (20%) ستراتيجه‌يه‌تا (نامۆژگارېكرن) بكارهاتىيه كو به‌شداربوويان ب رېكا

ده‌برينين نه‌خوش و نه‌جوان دشتيت ئه‌وي پيشكيشكرن قه‌ده‌غه بكه‌ت. ل قيرئ ب شيويه‌كي به‌رچاف و ب ريزه‌مه‌كا هه‌ره زور (كارئ راپه‌راندن يئ قه‌ده‌غه‌كرن) هاتيه بكارهينان كو دگه‌هيه (60%) ژ ريزه‌يا پشكاران، ئه‌وژي ژ به‌ر جوړئ پيشكيشكرن ب به‌رتيله ب پيشكيشكرنه‌كا نه‌جوان و نه‌شرين ژ لايئ ئاخفتنكرين سهنه‌ترئ ده‌فوكا ده‌فوكه‌ ده‌يته هژماتن. كو ب ريكافورمئ (قه‌ده‌غه‌يه) هاتيه ره‌تكرن. د دويڤدا (ده‌برينين داكوكيكر) ب ريزه‌يا (30%) ژ به‌شاربوويان ده‌يت. ژ ده‌برينين ئه‌وي يين بكارهاتي. وه‌كو: (ب نيكجاري نابيت، ب هيچ شيويه‌كي ئه‌وان به‌حسان نه‌كه‌ي...هتد). ل دوماهيه‌ي ستراتيجه‌يه‌تا (ئاموزگاركرن) ب ريزه‌يا (10%) هاتيه بكارهينان، ل جه‌ي هندی ئه‌ف كه‌سه به‌يته كيكرن ل سهر ئه‌وي ره‌فتارا ئه‌وي ئه‌نجامداي. هنده‌ك به‌شاربووي هوسا دبينن كو ب كارئ ئاموزگاركرن رابين كو ب ديتنا ئه‌وان دي باشتر بيت، ل جه‌ي هندی ب راسته‌وخو به‌يته قه‌ده‌غه‌كرن.

3-5- ريكپيدانا پيشنيازي:

خشته‌يي پينج

قه‌ده‌غه‌كريبه، چونكي پشكار دينداربووينه، له‌ورا ب ريزه‌يا (30%) هزركريه كو ئه‌نجامدانا كاره‌كي ب ئه‌في شيويه‌گونه‌هه. (رسته‌يا راگه‌هاندن) ئ وه‌كو ستراتيجه‌يه‌تا سيئي ژ لايئ به‌شاربووين سهنه‌ترئ ده‌فوكا ده‌فوكه‌، ب ريزه‌يا (20%) ده‌يته هژمارتن كو ژ ده‌برينين ئه‌وي يين بكارهاتي: (كومپانيا هه‌وه يا هاتيه قه‌ده‌غه‌كرن، قه‌ده‌غه‌يه نيك كار بو هه‌وه بكه‌ت). د دويڤدا (فورمين ريزماني) ب ريزه‌يا (15%) هاتيه بكارهينان. ئه‌وژي ب ريكافورمئ ده‌برينين وه‌كو: (نابيت ئه‌ز كار بو هه‌وه بكه‌م، ئه‌ز نه‌شينم ب ئه‌نجامدانا ئه‌في كاري رابم...هتد) كو ئه‌فه ب كارئ قه‌ده‌غه‌كرنا پيشكيشكرنا كومپانيي رابووينه.

د بارودوخ شهنيدا (جه‌ه‌كي كارگيري يئ گرنگ د ده‌ستئ ته‌دا بيت و كه‌سه‌كي قيا ته به‌رتيل بكه‌ت) ل قيرئ قه‌ده‌غه‌كه‌ر ئاستئ ئه‌وي يئ بلندتره به‌رامبه‌ر ئاستئ پيشكيشكيري و ل سهر ئه‌وي چه‌نديرا پيشكيشكرن به‌رتيل بيت، ل قيرئ ل ده‌مي قه‌ده‌غه‌كه‌ر ب كارئ قه‌ده‌غه‌كرن رادببت، باراپتريا جاران قه‌ده‌غه‌كه‌ر ب هه‌مي

ستراتيجه‌يه‌تئ ريكپيداني	بارودوخ حه‌فتئ (ريكپيدانا پيشنيازا هه‌ف ناستان)	بارودوخ هه‌شتئ (ريكپيدانا پيشنيازا كه‌سه‌كي ناست بلند (به‌يز))	بارودوخ نه‌هئ (ريكپيدانا پيشنيازا كه‌سه‌كي ناست نرم)
ده‌ستويردانا ناشكرا	25%	20%	-
ريكپيدانا ب ئاموزگاركرن	20%	-	40%
پاساو هينان ب ريكپيداني	30%	-	-
خو قورتالكرن ژ نه‌نجام و ده‌ره‌فان	25%	-	-
رازبوونا ب ريزگرتن	-	60%	-
تيكه‌لكرنا ستراتيجه‌يه‌تان	-	10%	20%
شيواري فرماني	-	10%	-
ده‌ستويردانا قه‌شارتي	-	-	-
رازبوونا به‌روفازي	-	-	40%

روژه‌كا قه‌ده‌غه‌يا هاتن و چوونيدا پيشنيازبكه‌ت كو بچه‌گه‌شته‌كي كو ئه‌فه هه‌ف ناستن، به‌لئ چونكي ل قيرئ پيشنياز ب خو كرده‌مه‌كا قه‌ده‌غه‌كريبه، له‌ورا ئه‌نجامدانا ئه‌وي دي يا ب ناسته‌نگ بيت، چونكي دي

ئه‌ف هه‌ر سي بارودوخين د خشته‌يي پينجيدا هاتينه ب ريزكرن، گردياينه ب پيشنيازكرنا چه‌ند ئاسته‌كين جفاكي كو تيدا ب پيرابوونا ريكپيداني رابووينه. د بارودوخ حه‌فتيدا (ئه‌گه‌ر هه‌فاله‌كي ته يئ نيزيك د

چونکی پله‌یا جفاکییا ناخفتنکهری یا بلند و د بهرام‌میردا دامه‌زراندن د بهرژوه‌ندییا که‌سی پیشنیاز بۆ کریدایه، له‌ورا ئەف رێژه‌یا زۆر ده‌یتنه دیتن. ژ دهربرینین ئەوی بین بکارهاتی: (سەرچا‌قا مام ئەز مه‌منوونم، دئ سوپاس دارئ ته‌بم مام...هتد). د دوی‌قا ستراتیجیه‌تا (ریک‌پێدانا ئاشک‌هرا) ب رێژه‌یا (20%) ده‌یت کو ب شیوه‌یه‌کی ئاشک‌هرا رێک ل مامی هاتییه دان ب ئەنجام‌دانا ئەوی پیشنیازی رابیت. (تیکه‌لکرنا ستراتیجیه‌تان) و (ده‌ست‌و‌یردانا قه‌شارتی) ژ ب رێژه‌یه‌کا کیمتر کو (10%) بۆ هه‌ر ئیکی بکارهاتییه، کو د ده‌ست‌و‌یردانا قه‌شارتییدا بۆ دیاردیت هنده‌ک ژ به‌شداربوویان ب شیوه‌کی ئاشک‌هرا نه‌شیاینه ب ئەوی پیشنیازی رازیبین. د بارودۆخی نه‌ه‌یدا: (ئه‌گه‌ر قوتابییه‌کی ته‌ پیشنیازبکه‌ت کو تو ئەوی به‌رام‌به‌ر دیاریه‌کی ناجح بکه‌ی)، هه‌ر وه‌کو دیار ل سه‌ر به‌شداربوویان هاتبوو سه‌پاندن کو ب ریک‌پێدانا ئەوی پیشنیازی رابین، ژ به‌ر هندی گه‌له‌ک ژ به‌شداربوویان ئەف کریاره ب ئاسته‌نگ دیتییه، ژ به‌ر هندی د ده‌می ریک‌پێداندنا پشکداران پیکولکرییه ب ستراتیجیه‌تین (ئامۆژگاریکرن) و (رازیبونا به‌رو‌قا‌ژی) رێک ب ئەفی پیشنیازی دایه. ئەف هه‌ر دوو ستراتیجیه‌ته ب هه‌مان رێژه. ئەو‌ژی (40%) ژ بۆ هه‌ر ئیکی بکارهاتییه. ل قیری مامۆستایان رازیبونا خو دیارکرییه کو هاریکاریا قوتابی بکن، داکو سه‌ربکه‌فن، بیکو پاره یان دیاری ژئ به‌ینه وه‌رگرتن، به‌لئ ل گه‌ل هندی ژئ ئامۆژگاری ل قوتابیان کرینه کو هه‌ر د ئەقان جو‌ره ره‌فتاراندا نه‌کهن. (تیکه‌لکرنا ستراتیجیه‌تان) ژ ب رێژه‌یا (20%) هاتییه بکارهینان کو یا پیکه‌تییه ژ تیکه‌لکرنا هه‌ر دوو ستراتیجیه‌تین نا‌قب‌ری ل گه‌ل هنده‌ک ستراتیجیه‌تین دی بین ریک‌پێدانی.

بیته نه‌گه‌ری هه‌قدژییا یاسایی و دئ تووشی سزادانا یاسایی بن، له‌ورا دبیت به‌شداربووی ل ریکه‌کی بگه‌ره‌ن کو ریکئ ل ئەوی پیشنیازی بگرن و نه‌ه‌یتنه ئەنجام‌دان. هه‌ر وه‌کو دیار کو به‌شداربوویان ستراتیجیه‌تا (پاساو‌هینان ب ریک‌پێدانی) ب رێژه‌یا (30%) بکارهیناینه. ژ دهربرینین ئەوی بین بکارهاتی: (مالا ته‌ ئەفه چه‌ند ترومی‌ل سزادان، نه‌کو مه‌ سزا به‌دن...هتد)، ئەفه هه‌می ژ بۆ ئەوی ئیکنه کو پیشنیازک‌ه‌ر ژ پیشنیازا خو پاشک‌ه‌ز ببیت. د دوی‌قا تیکه‌لکرنا ستراتیجیه‌تان ب رێژه‌یا (25%) هاتییه بکارهینان. ل قیری به‌شداربوویان ستراتیجیه‌تین: (ده‌ست‌و‌یردانا ئاشک‌هرا ل گه‌ل ئامۆژگاریکرنی و خو قورتالکرن ژ ئەنجام و ده‌رها‌ق‌یزان و چه‌ندین ستراتیجیه‌تین دی) تیکه‌لکرنییه و ب کریارا ریک‌پێدانی رابووینه. پاشی ب هه‌مان رێژه کو (25%) یه به‌شداربوویان (ریک‌پێدانا ئاشک‌هرا) هه‌لی‌ژارتیه‌یه کو ئەف چه‌نده‌ژی ب تشته‌کی ئاسایی د نا‌قب‌ه‌را هه‌قالاندا ده‌یتنه هه‌ژمارتن و ل دوما‌هییه (ریک‌پێدانا ب ئامۆژگاری) ده‌یت کو به‌شداربوویان رێک ب ئەنجام‌دانا ئەوی پیشنیازی دایه، به‌لئ ب شیوه‌ی ئامۆژگاری و رێژه‌یا بکارهینانا ئەوی ژئ (20%). ژ دهربرینین ئەوی بین بکارهاتی: (دئ بلا وه‌لا به‌س دق‌یت هشیاری خو بین. خوش شوله نه‌گه‌ر ئەم ب ریک‌کین قا‌چاخ ئەفی بکه‌فین...هتد).

بارودۆخی هه‌شتی (مامی ته‌ خودان پله‌یه‌کا به‌رزا جفاکی بیت و پیشنیازی بۆ ته‌ بکه‌ت کو کاره‌کی بۆ ته‌ ب هاریکاری (واسته) ببینیت) چونکی پیشنیاز د به‌رژوه‌ندییا گو‌ه‌داریدایه. هه‌روه‌سا پیشنیازک‌ه‌ر که‌سه‌کی خودان پله‌یه‌کا جفاکییا بلند، ژ به‌ر هندی ل سه‌ر نه‌دروستییا پیشنیازی ژیرا، ستراتیجیه‌تا هه‌ره بکارهاتی و ب شیوه‌یکی به‌رچا‌ف ستراتیجیه‌تا (رازیبونا ب ریزگرتن) ه کو ب رێژه‌یه‌کا ئیک‌جار زۆر هاتییه بکارهینان. ئەو‌ژی ب رێژه‌یا (60%). هه‌ر چه‌نده واسته‌کاری کریاره‌کا دروست نینه، به‌لئ

3-6- قەدە غەکرنا پێشنیازی:

خشتەیی شەشی

ستراتیجیەتێن قەدە غەکرنی	بارودۆخی حەفتی (قەدە غەکرنا پێشنیازا هەف ناستان)	بارودۆخی هەشتی (قەدە غەکرنا پێشنیازا کەسەکی ناست بلند(بەهێز))	بارودۆخی نەهێ (قەدە غەکرنا پێشنیازا کەسەکی ناست نزم)
پاساو هینان	-	40%	-
تیکەلکرنا ستراتیجیەتەن	-	30%	-
دەربرین داکۆکیکەر	10%	-	-
رێستەیا فەرمانی	-	-	50%
کاری راپەراندن بێ قەدە غەکرنی	20%	-	-
حەرامکرن	-	20%	-
نامۆزگاریکرن	-	-	30%
رێستەیا راگەهاندن	60%	-	-
کاری نەریکرنی	10%	-	20%
فۆرمین ریزمانی	-	10%	-

بەرامبەر. ئەگەر تەماشای ئەقان هەمی ستراتیجیەتێن د ئەفی بارودۆخیدا بەهێز کرن، دێ بینین هەمی ستراتیجی تارادەیهکی نێزیکي ئێکن و ب شیوهیهکی راستەوخو و ئاشکەرا ئەف پێشنیازە پێشنیازین قەدە غەکرینە، ئەفەزی ژبەر پەيوەندیی د ناڤەرا هەقالاندایە کو دشین ب ساناھی هەر ستراتیجیەتەکا ئەوان دقیت بکاربهین، بەروڤاژی ئاستین جیاوازی، چونکی د ئاستین جیاوازی ستراتیجیەت دێ ب شیوهیهکی بەرچاڤ هینە گوهورین .

ئەگەر تەماشای بارودۆخی هەشتی: (مامی تە خودان پلەیهکا بەرزا جفاکی بیت و پێشنیازی بۆ تە بکەت کو کارەکی بۆ تە ب هاریکاری (واستە) ببینیت) بەهێز کرن کو کەسی ب قەدە غەکرنا پێشنیازی رادبیت، ئاستی ئەوی نزمترە ژ ئاستی پێشنیازکەری، لەورا دێ بینین ستراتیجیەتە هەرە بکارهاتی (قەدە غەکرنا ب پاساو هینان) ه، چونکی ل قیری ئاستی مامی ژ یی برازای بلندترە، ژبەر هندی برازا نەشیت ب شیوهیهکی راستەوخو بێژیتی یان دەربرین داکۆکیکەر بکاربهینیت، لەورا دێ بینین ئەف پاساو هینانە ب ریزهیا (40%) هاتیه بکار هینان. د دویڤدا ژبەر ئاست بلندیی پێشنیازکەری، چەندین

خشتەیی هەشتی باس ل قەدە غەکرنا پێشنیازا سی ئاستین جیاوازی د ناڤ جفاکیا دکەت کو ژ لای ناخفتنکەری سەنتەری دەڤوکا دەڤوکیڤە هاتینه بکار هینان. د بارودۆخی حەفتیدا (ئەگەر هەقالەکی تە یی نێزیک د رۆژەکا قەدە غەیا هاتن و چوونیدا پێشنیاز بکەت کو بچە گەشتەکی) هەر وەکو د ئەفی خشتەیدا دیاردبیت کو ستراتیجیەتە (راگەهاندن) ئ ژ ستراتیجیەتە هەرە بکارهاتیه کو ناخفتنکەری هەف ئاست ژبۆ قەدە غەکرنی بکار هینایە، ریزهیا بکار هینانا ئەوی ژ دگەهیتە (60%) ژ ریزهیا بەشاربوویان. ژ دەربرین ئەوی بین بکارهاتی: (قەدە غە یا هاتیه راگەهاندن نابیت هوین بچن. برایی من قەدە غا هاتن و چوونیه. ما تۆ نزانی، ئەڤرۆکە قەدە غەیا هاتیه راگەهاندن... هتد). د دویڤدا ستراتیجیەتە (کاری راپەراندن) ب ریزهیا (20%) هاتیه بکار هینان. ژ دەربرین ئەوی بین بکارهاتی: (قەدە غەیه ئەز نەشیم، قەدە غەیه دێ مرور مە سزادەت... هتد). هەر وەسا هەر دوو ستراتیجیەتێن: (دەربرین داکۆکیکەر و نەریکرن) ب هەمان ریزه. ئەوی (10%) هاتینه بکار هینان کو ئەوی هەر ب هەمان واتایا قەدە غەکرنا ئاشکەرانە بۆ کەسی

وهکو دیار ب ریزهیا (50%) ستراتیجیه‌تا (رستهیا فهرمانی) بکارهاتییه، ب ریکا دهربرینن. وهکو: (بخوینه و ئەفان ناخفتنان دووبارهنه‌که. چاقیته ل خواندنا ته‌بیت ...هتد). ههر چهنده ب ریزهیا (30%) ستراتیجیه‌تا (ناموژگاریکرن) بکارهاتییه، ئەفهژی ژ بهر ئەوی چهندهیا کو ههمی گاقان، ماموستای دقیت ب ریکا ناموژگاریکرنی رهفتارین قوتابیینن خو بهرهف باشتر بهت، نه‌کو بیته نه‌گهری هندی کارتیکرنه‌کا خراب ل سهر دهررون کهسایه‌تیا قوتابی بهته کرن. ل دوماهیکا ستراتیجیه‌تا (کاری نه‌ریکرنی) ب ریزهیا (20%) ژ سهرجهمی به‌شداربوویان هاتییه بکارهیان.

3-7- ریکپیدانا ناموژگاریکرنی: خشته‌یی حه‌فتی

(ستراتیجیه‌تین تیکهل) ژبو قه‌ده‌غه‌کرنه ئەوی کریاری ژ (حه‌رامکرن) و (پاساو‌هینانا قه‌ده‌غه‌کرنه قه‌شارتی) هاتینه بکارهیان کو ریزهیا ئەوی دبته (30%) ژ ریزهیا به‌شداربوویان. هه‌روه‌سا ب ریزهیا (10%) ستراتیجیه‌تا (فورمین ریزمانی) هاتییه بکارهیان. ل دوماهیی ژ ستراتیجیه‌تا (کاری نه‌ریکرنی) ب ریزهیا (20%) ژ لای به‌شداربوویان سه‌نتهری ده‌فوکا ده‌وکفه هاتییه بکارهیان.

د بارودوخی نه‌هی: (نه‌گهر قوتابییه‌کی ته پیشنیزاکه‌ت کو تو ئەوی به‌رام‌به‌ر دیاریه‌کی ناجح بکه‌ی) یی قه‌ده‌غه‌کرنیدا دیاردبیت کو پیشنیزاکه‌ر ئاستی ئەوی یی نزمه و سهر ئەوی چهن‌دیرا پیشنیزا ئەوی د چارچۆقه‌کی ره‌وشتیدا نینه، ژ بهر هندی دبیت گه‌له‌ک ژ ستراتیجیه‌تین دژوار بهینه بکارهیان.

ستراتیجیه‌تین ریکپیدانی	بارودوخی ده‌ی (ناموژگاریکرن ب ریکپیدان یا هه‌ف ناستان)	بارودوخی یازده‌ی (ناموژگاریکرن ب ریکپیدان یا که‌سه‌کی ناست نزم بۆ که‌سه‌کی ناست بلند)	بارودوخی دوا‌ده‌ی (ناموژگاریکرن ب ریکپیدان یا که‌سه‌کی ناست بلند (به‌یژ) بۆ که‌سه‌کی ناست نزم)
ریکپیدانا ب ناموژگاریکرن	25%	30%	40%
پاساو‌هینان ب ریکپیدانی	15%	40%	-
خو قورتالکرن ژ نه‌نجام و دهره‌افیزان	25%	-	-
تیکه‌لکرن ستراتیجیه‌تان	-	30%	-
شێوازی فهرمانی	35%	-	60%

(35%). ژ دهربرینن ئەوی یین بکارهاتی. وهکو: (هه‌ره ژده‌رقه بکیشه، ل بالکونی بکیشه، جگارین خو به‌شارعی بکیشه)، کو ئەفهژی ههر ژ دهربرینن ئەوی دیاردبیت کو ئەفه د ناچه‌را دوو که‌ستین ژ لای جفاکیه‌ نیزیکی ئیک و هه‌ف ئاست هاتییه بکارهیان، چونکی ژ دهربرینن ساده پیکه‌اتینه. د دویفا ههر دوو ستراتیجیه‌تین (ریکپیدانا ب ناموژگاری) و (خو قورتالکرن ژ نه‌نجام و دهره‌افیزان) کو ههر ئیک ژ ئەوان ب ریزهیا (25%) هاتییه بکارهیان. ژ دهربرینن بکارهاتی یین ریکپیدان ب ناموژگاریی. وهکو: (بکیشه برا

نه‌گهر ته‌ماشهی خشته‌یی ل سهری بهته کرن، دی بینن سی بارودوخی ناموژگاریکرنی ل سهر سی ئاست و پله‌یین جفاکی یین جیاواز ژ لای ناخفتنکهرین سه‌نتهری ده‌فوکا ده‌وکفه هاتینه بکارهیان کو ب نه‌نجامدانا کردهیا ریکپیدانی رابووینه. ههر وه‌کو دیار ئەف چهنده ژی بوویه نه‌گهری په‌یدا‌بوونا چهن‌دین ستراتیجیه‌تین ریکپیدانی. د بارودوخی ده‌یدا ئەوی تاییه‌ت (برایی ته یی هه‌فته‌مه‌نی ته جگاران د ژورا نه‌ستندا دکیشیت) ستراتیجیه‌تا (شێوازی فهرمانی) ب ریزه‌یه‌کا زور هاتییه بکارهیان کو دگه‌هینه

بەر شیتکا خۆرا بەرزەمەکی...هتد) هەر وەکو دیار چەندین ستراتیجیەت هاتییه تیکەلکرن. د بارودۆخی دوازدهییدا: (زارۆکی ته یان برا و خویشکەکا ته ژییی ئەوان گەلەك ژ ته بچوێکتره کو ئامۆژگاریبکە هەقالینیا کەسەکی ب ریکپێدان بکەت و هەقالینیا کەسەکی نەباش ب قەدەغەکرن نەکەت). د قێریدا چونکی ریکپێدەر پلەیا ئەوی یا خیزانی یا بلندە بەرامبەر ئاستی دییی ئامۆژگاری لئ دەیتە کرن، بیگومان دئ ریکپێدان یان (شیوازی فەرمانی) بیت یان ژ ی (ئامۆژگاریکرن) ب خۆ بیت. هەر وەکو ل خستەیی حەفتی دیاردبیت کو (شیوازی فەرمانی) ب ریزەیهکا ئیکجار زۆر هاتییه بکارهینان کو دگەیتە (60%) ژ ریزەیا بەشداربووین سەنتەری دەفۆکا دەوکی. ژ دەربرینن ئەوی یین بکارهاتی. وەکو: (هەقالینیا پسمامی خۆ بکە، هەقالینیا دلەری بکە، تیکەلییا ئارازی بکە...هتد) و د بەرامبەردا ب ریزەیا (40%) ئاخفتنکەران ستراتیجیەتا (ئامۆژگاریکرن) بکارهینایه. ژ دەربرینن ئەوی: (خیزانا ته ژ خرا باشتره تۆ هەقالینیا ئەوی بکە، گەلەك باشه تۆ هەقالینیا هەقالین زارۆکینییی بکە...هتد).

بەس خرابە دژویرقە بکێشە، دئ بیهنا مه تەنگ بیت هەرە ژدەر قە بکێشە...هتد). هەروەسا ژ دەربرینن ستراتیجیەتا خۆ قورتالکرن ژ ئەنجام و دەرھافێژان. وەکو: (بکێشە بەس بابۆ یی ل مال پاشی نەبیژی نەگوتییه من، بکێشە من ب خۆ شولە پیننیه خو بیهنا دچیتە خوار...هتد) و ل دوماهییی ستراتیجیەتا (پاساوھینان ب ریکپێدان) ب ریزەیا (15%) هاتییه بکارهینان. ل قێری بەشداربوویان ریکدایە جگاران بکێشیت، بەلی ب ریکا پاساوھینانی هەولدايه کو ژ جگاره کێشانی پەشیمانکەن.

د بارودۆخی یازدەیییدا: (ئەگەر تۆ فەرمانبەری و ته بقیئ ئامۆژگاریبکە ل ریفەبەرەکی د ئاستەکی بلنددا بکە کو د ناڤ فەرمانگەھیدا چەك یی د دەستیدا) ل قێری ژبەرکو ریکپێدان دئ یا ب زەحمەت بیت ژبو بارودۆخەکی ب ئەقی رەنگی، هەر وەکو هەندەك ژ بەشداربوویان دیارکری کو دقیت ئەو بێدەنگ ببین ل جەیی ب ریکپێدان یان قەدەغەکرنی رابین، چونکی ئەوان دیارکرییه کو قەدەغەکرن و ریکپێدان هەر دوو دئ ئەوان ل گەل ئەوی بەرپرسی ئیخنە د بارودۆخەکی خرابدا. بەلی ل گەل هندی ئەوان هەندەك ستراتیجیەت بکارهینایه. ستراتیجیەتا هەرە بکارهاتی. ستراتیجیەتا (پاساوھینان) بوو کو ب ریزەیا (40%) یه. ژ دەربرینن ئەوی یین بکارهاتی. وەکو: (بی زەحمەت سەیدا بلا چەك ف ته بیت بەس بقیئەرە، مامۆستا چەکی ته یی دیاردکەت، ئەزبەنی بلا چەك ف تەبیت بەس نەکو فەرمانبەر بترسن...هتد). هەروەسا هەر ئیک ژ ستراتیجیەتین (ریکپێدان ب ئامۆژگاریکرن) و (تیکەلکرن ستراتیجیەتان) ب ریزەیا (30%) دەیت. ل قێری ئامۆژگاریکرن وەکو ستراتیجی ب تنی هاتییه بکارهینان. هەروەسا ل گەل ستراتیجیەتا تیکەل ژ هاتییه. ژ دەربرینن تیکەلکرن ستراتیجیەتان. وەکو: (بەریز، تۆ یی ریکپێدای چەك ف ته بیت بەس ئەگەر تۆ شیابای دا د

3-8- قه‌ده‌غه‌کرنا نامۆزگاریکرنی:

خشته‌یی هه‌شتی

ستراتیجیه‌تین قه‌ده‌غه‌کرنی	بارودۆخی ده‌هی (نامۆزگاریکرنا بپ قه‌ده‌غه یا هه‌ف ناستان)	بارودۆخی یازده‌یی (نامۆزگاریکرنا بپ قه‌ده‌غه یا که‌سه‌کی ناست نزم بۆ که‌سه‌کی ناست بلند)	بارودۆخی دوازده‌یی (نامۆزگاریکرنا بپ قه‌ده‌غه یا که‌سه‌کی (ناست بلند (به‌یژ بۆ که‌سه‌کی ناست نزم))
پاساو هینان	-	20%	-
تیکه‌لکرنا ستراتیجیه‌تان	-	15%	-
ده‌برینین داکۆکیکەر	25%	5%	25%
رسته‌یا فهرمانی	25%	10%	35%
نامۆزگاریکرن	10%	30%	25%
کاری نه‌ریکرنی	25%	5%	15%
فۆرمین ریزمانی	15%	15%	-

پارقه‌کرینه. پاشی (فۆرمین ریزمانی) ب ریزه‌یا (15%) و ستراتیجیه‌تا (نامۆزگاریکرن) ب خۆ ژێ (10%) ژ لایئ ناخفتنکرانقه هاتینه بکارهینان.

د بارودۆخی یازده‌یی: (ئه‌گەر تو فهرمانبه‌ری و ته‌ بقیته نامۆزگاریکه‌کی ل ریشه‌به‌رکه‌کی د ئاسته‌کی بلنددا بکه‌ی کو د ناڤ فهرمانگه‌هیدا چه‌ک یی د ده‌ستیدا) جیاوازییا ئه‌قی بارودۆخی ل گه‌ل بارودۆخی دی ده‌یته به‌رچاڤکرن، راسته‌ ل ڤیری ئاستی نامۆزگاریکه‌ری یی نزمه، به‌لی ژبه‌رکو بارودۆخ یی ئالۆزه و گریدای هه‌لگرنا چه‌کیه‌ کو ژ کریارین زۆر مه‌ترسیداره، ژبه‌ر هندی گه‌له‌ک ژ به‌شداربوویان ب په‌روشیقه ب کاری قه‌ده‌غه‌کرنی رابووینه. هه‌ر چه‌نده وه‌کو مه‌ل سه‌ری دیارکری، هنده‌ک ژ ئه‌وان چه‌ز دکر، هه‌ر ب کاری ریکپیدن و قه‌ده‌غه‌کرنی رانه‌بن، ئه‌وژی ژبه‌ر مه‌ترسیا بارودۆخی، به‌لی پشته‌ ده‌ست ب کاری قه‌ده‌غه‌کرنی رابووین، چه‌ندین ستراتیجیه‌تین هه‌مه‌جۆر ژ لایئ ناخفتنکرانقه هاتینه بکارهینان. د ئه‌قی بارودۆخیدا ستراتیجیه‌تا هه‌ره بکارهاتی (نامۆزگاریکرنا ب قه‌ده‌غه) بوو. ئه‌وژی ب ریزه‌یا (30%). ل ڤیری ناخفتنکران نامۆزگاری ل ئه‌قی به‌رپرسی کرینه کو ئه‌و کاری ئه‌وی ئه‌نجامدای یی دروست نینه. هه‌ر

ئه‌گەر ته‌ماشه‌ی خشته‌یی ل سه‌ری به‌یته کرن، دیاردبیت کو سی بارودۆخین نامۆزگاریکرنی ل سه‌ر سی ئاست و په‌یین جفاکی یین جیاواز ژ لایئ ناخفتنکرین سه‌نته‌ری ده‌فوکا ده‌وکیقه هاتینه بکارهینان کو ب ئه‌نجامدانا کریارا قه‌ده‌غه‌کرنی رابووینه. هه‌ر وه‌کو دیار ئه‌ف چه‌نده ژێ بوویه ئه‌گه‌ری په‌یدا بوونا چه‌ندین ستراتیجیه‌تین هه‌مه‌جۆرین قه‌ده‌غه‌کرنی. د بارودۆخی ده‌ییدا: (برایی ته یی هه‌فته‌مه‌نی ته جگاران د ژوورا نه‌ستتیدا دکنشیت). ستراتیجیه‌تین (کاری نه‌ریکرنی) و (ده‌برینین داکۆکیکەر) و (رسته‌یا فهرمانی) ب هه‌مان ریزه (25%) بو هه‌ر ستراتیجیه‌ته‌کی هاتینه بکارهینان. ژ ده‌برینین کاری نه‌ریکرنی. وه‌کو: (نه‌کیشه، چینابیت تو جگاران بکشی، جگاران نه‌کیشه برا... هتد)، هه‌روه‌سا ژ نمونه‌یین ده‌برینین داکۆکیکەر. وه‌کو: (ب چ ریکان چینابیت تو جگاران د ژوورقه بکشی، ئه‌ز قه‌بیل ناکه‌م تو جگاران د غورفیه بکشی... هتد). هه‌روه‌سا ژ نمونه‌یین ستراتیجیه‌تا رسته‌یا فهرمانی: (جگاری د ژوورقه نه‌کیشه، ومختی تو ده‌ییه مال جگاره دابنه ژده‌رقه). هه‌ر چه‌نده رسته‌یا فهرمانی و کاری نه‌ریکرنی گه‌له‌ک جارن تیکه‌لی ئیک بووینه، ژبه‌ر نیزیکیبوونا ده‌برینین ل گه‌ل هه‌فدوو، به‌لی مه‌ل دویف پتر گونجاندنا ده‌برینان ل سه‌ر ستراتیجیه‌تان

نهكهي...هتد). پاشي (دهربرينين داکوکیکمر) ب ریژمیا (25%) دهیت. ژ دهربرينين نهوی يين بکارهاتی. وهکو: (ب هيچ رهنګه کی ل ګل نهوی کوری نهګه ریی، نهکو جارمکا دی تیکه لیا نهوی کوری بکه ی...هتد). د دویفدا ب ههمان ریژه ستراتیجییه تا (ناموژګاریکرن) هاتییه بکارهینان. نهوژی ژبهر نهوی په یوهندییا نیزیکه یا د نافهرا نهوان کهساندا هه ی. نهقه ژی دبیت ژبهر نهګه رین دلپیفه مانی بیت کو ب ریکا ناموژګاریکرنی ب قهده غه کرنا نهوی رابیت. ژ نهوان دهربرينان ژی: (کورئ من دی نهو کور بو ته ناریشه یان چیکه ت...هتد). و ل دوماهییی (رسته یا نه ریکرنی) ب ریژمیا (15%) هاتییه بکارهینان. ژ نهوان دهربرينان ژی: (ل ګل فلانی دهرنه کهفه، ل ګل نهوی نهچه ژ دهرقه...هتد).

نهجام:

نهرئ ژبلی نهو ستراتیجییه تین ریکپیدان و قهده غه کرني يين ژ ژیدهران هاتینه و مرګرتن، هندهک ستراتیجییه تین دی ل دهف ناخفتنکهرين سهنترئ دهفوکا دهوکئ دهینه دیتن کو ب نهوانه تاییه ت بن؟

پشتی قهکولین ب دوماهییک هاتی، نهف نهجامین ل خوارئ ب دهسته هاتینه:

ا-ژبلی ستراتیجییه تین ریکپیدان و قهده غه کرني يين ژ ژیدهران هاتینه و مرګرتن. ناخفتنکهرين سهنترئ دهفوکا دهوکئ، پهنا بو نهفان ستراتیجییه تین ریکپیدان و قهده غه کرني ژی برینه. ب نهفی رهنګی:

1- سهبارمت ریکپیدانی، ناخفتنکهرين سهنترئ دهفوکا دهوکئ پهنا بو نهفان ستراتیجییه تان ژی برینه: (ریکپیدانا ب ناموژګاریکرن، پاساوهینان ب ریکپیدانی، خو قورتالکرن ژ نهجام و دهره افیزان، رازیبوونا ب ریزګرتن، رازیبوونا بهروفاژی، تیکه لکرنا ستراتیجییه تان)

2- سهبارمت قهده غه کرني، ناخفتنکهرين سهنترئ دهفوکا دهوکئ پهنا بو نهفان ستراتیجییه تان ژی برینه: (هندهک دهربرينين

چهنده نهفه باراپتريا جاران يي ناست بلند ناموژګارییا ل يي ناست نرم دکمت، بهلی ل قیرئ بهروفاژییه، ژبهر رادهیی نهوی خهله تیا بهرپرسی نهف ناموژګارییه بو بهرپرسی هاتینه ګوتن. د دویفدا ستراتیجییه تا (پاساوهینان) ب ریژمیا (20%) هاتییه بکارهینان کو ناخفتنکهران ب ریکا پاساوهینانی قیایه بو بهرپرسی دیاربکمن کو نهو کار يي دروست نینه. ههروسا ههر نیک ژ (فورمین ریزماني) و (تیکه لکرنا ستراتیجییه تان) ب ریژمین (15%) هاتینه بکارهینان. بهلی تشتی سهرنجراکش ل قیرئ (رسته یا فهرماني) ب ریژمیا (10%) و (دهربرينين داکوکیکمر) ب ریژمیا (5%) و (کارئ نه ریکرنی) ب ریژمیا (5%) هاتینه بکارهینان کو نهو دهربرينين د ناف نهفان جوړه ستراتیجییه تاندا دهینه بکارهینان، دژوار و راسته خو نه کو دبیت ګهلهک جاران ببیته نهګه رئ پهیدابوونا ناریشان ژی نهګه ر بهرپرس رازینه بوو کو چهک ژئ نههینه و مرګرتن.

د بارودوخی دوازدهیندا: (زاروکی ته یان برا و خویشکهکا ته ژبیی نهوان ګهلهک ژ ته بچویکتره کو ناموژګارییکه ههقالینیا کهسهکی ب ریکپیدان بکمت و ههقالینیا کهسهکی نهباش ب قهده غه کرني نهکمت) دیاردبیت کو ناستی کهسئ ب ناموژګاریی رادبیت زورتره ژ يي ناموژګاری بو کری. ههروسا نیزیکییا جفاکی د نافهرا نهواندا ههیه، ژبهر هندئ چهندین ستراتیجییه تین راسته خو ژ لایئ بهشداربوویانفه هاتینه بکارهینان، ل قیرئ بهشداربووی قهده غه کرنا قهشارتی و بکارهینانا چهندین دهربرينان ل جهئ قهده غه کرني ب تشتهکی زیده بو نهفی بارودوخی دبینن، ژ بهرهندئ دهینه دیتن ستراتیجییه تا ههره بکارهاتی یا قهده غه کرني د نهفی بارودوخیدا (رسته یا فهرماني) یه. نهوژی ب ریژمیا (35%). ژ دهربرينين نهوی يين بکارهاتی: (بهس ل ګل نهوی کوری بګه ره، ل ګل فلانی دهرنه کهفی، ههقالینیا نازادی

پاری زیده تو چهنده‌کا دی خو لیگیری. د (ریکیپیدانا)

داخواییا کهسه‌کی ئاست نزم) دا، ئەف ستراتیجییه‌ته هاتینه بکارهینان: (ریکیپیدانا ب ئاموژگاریکرن: 30%، پاساو هینان ب ریکیپیدانی: 15%، خو قورتالکرن ژ ئەنجام و دهره‌فایژان: 10%، تیکه‌لکرن ستراتیجییه‌تان: 15%، رازیوونا به‌روفازی: 30%) ؛ به‌لی د (قهده‌غه‌کرن داخواییا کهسه‌کی ئاست نزم) دا، ئەف ستراتیجییه‌ته هاتینه بکارهینان: (دهربرینین داکوکیکر: 10%، رسته‌یا فهرمانی: 15%، حهرامکرن: 45%، ئاموژگاریکرن: 30%).

4- ئەگەر هه‌قاله‌ک دیارییه‌کا ب بها پیشکیشی ته بکه‌ت، به‌رامبه‌ر تو د نفیسینا فه‌کولینا ئەوییا دهرچوونیدا هاری بکه‌ی. د (ریکیپیدانا پیشکیشکرنی یا هه‌ف ئاستان) دا، ئەف ستراتیجییه‌ته هاتینه بکارهینان: (پاساو هینان ب ریکیپیدانی: 25%، خو قورتالکرن ژ ئەنجام و دهره‌فایژان: 5%، رازیوونا ب ریزگرتن: 20%، تیکه‌لکرن ستراتیجییه‌تان: 25%، رازیوونا به‌روفازی: 25%) ؛ به‌لی د (قهده‌غه‌کرن پیشکیشکرنی یا هه‌ف ئاستان) دا، ئەف ستراتیجییه‌ته هاتینه بکارهینان: (دهربرینین داکوکیکر: 30%، رسته‌یا فهرمانی: 25%، ئاموژگاریکرن: 20%، پاساو هینان: 15%، کارئ نه‌ریکرنی: 10%).

5- تو دهرچوویی کولیزئ بی و خودانی کۆمپانییه‌کا سه‌خته پیشکیشکرنه‌کا کاری بو ته فرییکه‌ت. د (ریکیپیدانا پیشکیشکرنی یا کهسه‌کی ئاست بلند (به‌یژ) دا، ئەف ستراتیجییه‌ته هاتینه بکارهینان: (خو قورتالکرن ژ ئەنجام و دهره‌فایژان: 35%، رازیوونا ب ریزگرتن: 10%، تیکه‌لکرن ستراتیجییه‌تان: 20%، راگه‌هاندن: 15%، ده‌ستویردانا فه‌شارتی: 20%) ؛ به‌لی د (قهده‌غه‌کرن پیشکیشکرنی یا کهسه‌کی ئاست بلند (به‌یژ) دا، ئەف ستراتیجییه‌ته هاتینه بکارهینان: (کارئ راپهراندن یئ قهده‌غه‌کرنی

داکوکیکر، حهرامکرن، پاساو هینان، ئاموژگاریکرن، تیکه‌لکرن ستراتیجییه‌تان).

ب-د ههر (12) بارو دوخین وهرگرتیدا، ستراتیجییه‌تین ریکیپیدان و قهده‌غه‌کرنی د بیایی (داخوای، پیشکیشکرن، پیشنیا زکرن و ئاموژگاریکرنی) دا ریزه و بکارهینان ئەوان د ناڤ (هه‌ف ئاست، ژ ئاستی نزم بو ئاستی بلند، ژ ئاستی بلند بو ئاستی نزم) دا. ب ئەفی ره‌نگیه:

1- هه‌قالی ته داخواز ژ ته کر کو ترومبیل ته بکاربه‌ینیت و هیژ ده‌ستویرییا هاژوتتی نینه. د (ریکیپیدانا داخواییا هه‌ف ئاستان) دا، ئەف ستراتیجییه‌ته هاتینه بکارهینان: (ده‌ستویردانا ئاشکهر: 10%-، ریکیپیدانا ب ئاموژگاریکرن: 35%، پاساو هینان ب ریکیپیدانی: 30%، خو قورتالکرن ژ ئەنجام و دهره‌فایژان: 20%، تیکه‌لکرن ستراتیجییه‌تان: 5%) ؛ به‌لی د (قهده‌غه‌کرن داخواییا هه‌ف ئاستان) دا، ئەف ستراتیجییه‌ته هاتینه بکارهینان: (پاساو هینان: 30%، تیکه‌لکرن ستراتیجییه‌تان: 10%، دهربرینین داکوکیکر: 20%، کارئ راپهراندن یئ قهده‌غه‌کرنی: 30%، ئاموژگاریکرن: 10%).

2- به‌رپرسه‌کی ل ئاسته‌کی بلند به‌یته فهرمانگه‌ها تو لی ده‌وامی دکه‌ی و داخوای ژ ته بکه‌ت ژبو کیشانا جگاری. د (ریکیپیدانا داخواییا کهسه‌کی ئاست بلند) دا، ئەف ستراتیجییه‌ته هاتینه بکارهینان: (ده‌ستویردانا ئاشکهر: 10%، ریکیپیدانا ب ئاموژگاریکرن: 5%، پاساو هینان ب ریکیپیدانی: 30%، رازیوونا ب ریزگرتن: 35%، تیکه‌لکرن ستراتیجییه‌تان: 20%) ؛ به‌لی د (قهده‌غه‌کرن داخواییا کهسه‌کی ئاست بلند (به‌یژ) دا، ئەف ستراتیجییه‌ته هاتینه بکارهینان: (پاساو هینان: 40%، تیکه‌لکرن ستراتیجییه‌تان: 35%، کارئ راپهراندن یئ قهده‌غه‌کرنی: 15%، ئاموژگاریکرن: 10%).

3- تو کهسه‌کی حال خوشی و قهرداره‌کی ته داخوای ژ ته بکه‌ت کو به‌رامبه‌ر هنده‌ک

ستراتیجییه‌تان: 30%، حهرامکر: 20%،
فۆرمین ریزمانی: 10%) .

9- ئەگەر قوتابییه‌کی ته پیشنیازبکەت کو تو
ئەوی بهرامبەر دیاریه‌کی ناجح بکە. د
(ریکپێدانا پیشنیازا کەسەکی ئاست نزم) دا،
ئەف ستراتیجییه‌ته هاتینه بکارهینان: (ریکپێدانا
ب ئامۆژگاریکر: 40%، تیکەلکرنا
ستراتیجییه‌تان: 20%، رازیوونا
به‌رۆقاژ: 40%)؛ به‌لی د (قه‌ده‌غه‌کرنا
پیشنیازا کەسەکی ئاست نزم) دا، ئەف
ستراتیجییه‌ته هاتینه بکارهینان: (رسته‌یا
فه‌رمانی: 50%، ئامۆژگاریکر: 30%،
کاری نه‌ریکر: 20%) .

10- برایی ته یی هه‌فته‌مه‌نی ته جگاران د
ژوورا نه‌ستنی‌دا دکیشیت. (ئامۆژگاریکرنا ب
ریکپێدان یا هه‌ف ئاستان) دا، ئەف
ستراتیجییه‌ته هاتینه بکارهینان: (ریکپێدانا ب
ئامۆژگاریکر: 25%، پاساو هینان ب
ریکپێدانی: 15%، خو قورتالکرن ژ ئەنجام و
ده‌رهاقێژان: 25%، شیوازی فه‌رمانی: 35%)
، به‌لی د (ئامۆژگاریکرنا ب قه‌ده‌غه‌ یا هه‌ف
ئاستان) دا، ئەف ستراتیجییه‌ته هاتینه
بکارهینان: (ده‌برینین دا‌کۆکی‌کر: 25%،
رسته‌یا
فه‌رمانی: 25%،
ئامۆژگاریکر: 10%، کاری

نه‌ریکر: 25%، فۆرمین ریزمانی: 15%) .
11- ئەگەر تو فه‌رمانبهری و ته بقی‌ت
ئامۆژگارییه‌کی ل ریفه‌به‌ره‌کی د ئاسته‌کی
بلندا بکە کو د نا‌ف فه‌رمان‌گه‌هیدا چه‌ک یی
د ده‌ستنی‌دا .

(ئامۆژگاریکرنا ب ریکپێدان یا کەسەکی
ئاست نزم بو کەسەکی ئاست بلند) دا، ئەف
ستراتیجییه‌ته هاتینه بکارهینان: (ریکپێدانا ب
ئامۆژگاریکر: 30%، پاساو هینان ب
ریکپێدانی: 40%، تیکەلکرنا
ستراتیجییه‌تان: 30%)؛ به‌لی
د (ئامۆژگاریکرنا ب قه‌ده‌غه‌ یا کەسەکی ئاست
نزم بو کەسەکی ئاست بلند) دا، ئەف
ستراتیجییه‌ته هاتینه بکارهینان: (ریکپێدانا
ب پاساو هینان: 20%، تیکەلکرنا

: 35%، رسته‌یا راگه‌هاندن: 20%،
حهرامکر: 30%، فۆرمین ریزمانی: 15%
(.

6- جبه‌کی کارگیری یی گرن‌گ د ده‌ستی ته‌دا
بیت و کەسەکی قیا ته به‌رتیل بکە. د
(ریکپێدانا پیشکش‌کرنی یا کەسەکی ئاست
نزم) دا، ئەف ستراتیجییه‌ته هاتینه بکارهینان:
(ریکپێدانا ب ئامۆژگاریکر: 20%، خو
قورتالکرن ژ ئەنجام و ده‌رهاقێژان: 5%،
تیکەلکرنا ستراتیجییه‌تان: 10%، رازیوونا
به‌رۆقاژ: 45%، شیوازی فه‌رمانی: 20%
)؛ به‌لی د (قه‌ده‌غه‌کرنا پیشکش‌کرنی یا
کەسەکی ئاست نزم) ، ئەف ستراتیجییه‌ته
هاتینه بکارهینان: (کاری راپه‌راندن یی
قه‌ده‌غه‌کر: 60%، ده‌برینین دا‌کۆکی‌کر:
30%، ئامۆژگاریکر: 10%) .

7- ئەگەر هه‌قاله‌کی ته یی ن‌زیک د رۆژەکا
قه‌ده‌غه‌یا هاتن و چوون‌دا پیشنیازبکەت کو
بچه‌گه‌شته‌کی. د (ریکپێدانا پیشنیازا هه‌ف
ئاستان) دا، ئەف ستراتیجییه‌ته هاتینه
بکارهینان: (ده‌ستویردانا ئاشکەرا: 25%،
ریکپێدانا ب ئامۆژگاریکر: 20%،
پاساو هینان ب ریکپێدانی: 30%، خو
قورتالکرن ژ ئەنجام و ده‌رهاقێژان: 25%)؛
به‌لی د (قه‌ده‌غه‌کرنا پیشنیازا هه‌ف ئاستان) دا،
ئەف ستراتیجییه‌ته هاتینه بکارهینان:
ده‌برینین دا‌کۆکی‌کر: 10%، کاری
راپه‌راندن یی قه‌ده‌غه‌کر: 20%، رسته‌یا
راگه‌هاندن: 60%، کاری نه‌ریکر: 10%) .

8- مامی ته خودان پله‌یه‌کا به‌رزا جفاکی بیت
و پیشنیازی بو ته بکەت کو کاره‌کی بو ته ب
هاریکاری (واسته) ببینیت. د (ریکپێدانا
پیشنیازا کەسەکی ئاست بلند (به‌یژ)) دا، ئەف
ستراتیجییه‌ته هاتینه بکارهینان: (ده‌ستویردانا
ئاشکەرا: 20%، رازیوونا ب ریزگرتن:
60%، تیکەلکرنا ستراتیجییه‌تان: 10%،
ده‌ستویردانا قه‌شارتی: 10%)؛ به‌لی د
(قه‌ده‌غه‌کرنا پیشنیازا کەسەکی ئاست
بلند (به‌یژ)) دا، ئەف ستراتیجییه‌ته هاتینه
بکارهینان: (پاساو هینان: 40%، تیکەلکرنا

- Science and Technology, College of Graduate Studies.
- Austin, J.L. (1962). How to do things with words. Cambridge MA: Harvard University Press.
- Allen, K. (1986 a.). Linguistic Meaning: Vol. 1. London:
- Al-Saaidi, S. & et al. (2013). Speech Act of Prohibition in English and Arabic: A Contrastive Study on Selected Biblical and Quranic Verses. College of Education, Al-Qadisiya University, Iraq. AWEJ Volume.4 Number.4.
- Bach, K. and Harnish, R. M. (1979). Linguistic Communication and Speech Acts. Cambridge: Mass, Mit Press.
- Culpeper, J (2011) Politeness and impoliteness. In: Karin Aijmer and Gisle Andersen (eds.) Sociopragmatics, Volume 5 of Handbooks of Pragmatics edited by Wolfram Bublitz, Andreas H. Jucker and Klaus P. Schneider. Berlin: Mouton de Gruyter, 391-436.
- Davies, E. (1986). The English Imperative. London: Croom Helm.
- Eslami, z. (2005), invitation in Persian and English: Ostensible or genuine. Texas A&M university. Cited at: <https://www.researchgate.net/publication/249939806>.
- Estwood, J. (2002). Oxford practice grammar with answers. Oxford university press. Second edition, New York.
- Kadhim & Al-Hindawi. (2017). Pragmatic Functions of Ostensible Invitations in Iraqi Arabic. Islamic University College
- Levinson, S. (1983) Pragmatics. Cambridge: Cambridge University Press.
- Levinson, S. (1985) .Pragmatics. London : Cambridge University.
- Lyons, J. (1977). B. Semantics: Vol. 2. Cambridge: Cambridge University Press.
- Omar, N. 2020, Translating Prohibition in Arabic poetic lines into English. Journal of linguistics, philology and translated. university of Mosul. Iraq.
- Palmer, F. R. (1987). The English Verb. London: Longman Group, Ltd.
- Richards. J, Platt. J, & Weber. H. (1985) . Longman Dictionary of Applied Linguistics. England: Longman.
- Richards, J. C., Platt, J., & Platt, H. (1992). Longman Dictionary of Language

ستراتیجیه‌تان: 15%،
 داکوکیکه‌ر: 5%، رسته‌یا فەرمانی: 10%،
 ئامۆژگاریکرن: 30%، کارئ نهریکرنی: 5%،
 فورمین ریزمانی: 15%.

12- زاروکی ته یان برا و خویشکه‌کا ته ژییی
 ئه‌وان گه‌له‌ک ژ ته بجویکتره. د(ئامۆژگاریکرن
 ب ریکپیدان یا کهسه‌کی ئاست بلند(بهیز) بو
 کهسه‌کی ئاست نزم)دا، ئه‌ف ستراتیجیه‌ته
 هاتینه بکارهینان: (ریکپیدانا ب
 ئامۆژگاریکرن: 40%،
 فەرمانی: 60%)؛ به‌لی د(ئامۆژگاریکرن
 ب قه‌ده‌غه یا کهسه‌کی ئاست بلند (بهیز) بو
 کهسه‌کی ئاست نزم)دا، ئه‌ف ستراتیجیه‌ته
 هاتینه بکارهینان: (دهربرینین داکوکیکه‌ر:
 25%، رسته‌یا فەرمانی: 35%،
 ئامۆژگاریکرن: 25%،
 کارئ نهریکرنی: 15%).

لیستا ژێده‌ران

ا-ب زمانی کوردی:

شینزاد سه‌بری عه‌لی و ئه‌یاد فه‌یزولا عوسمان، ره‌تکرن:
 کرده و ستراتیجی "قه‌کولینه‌کا پراگماتیکیه‌"،
 گوفارا زانستین مروفايه‌تی یا زانکویا زاخو،
 ژ(3)، به‌ره‌ندا(6)، 2018.

عه‌بدولسه‌لام نه‌جمه‌دین عه‌بدوللا و شینزاد سه‌بری
 عه‌لی، زمانقانییا تیوری، چاپا ئیکئ، ژ وه‌شانین
 ده‌زگه‌ها سپهریز، ده‌وک، 2011.

قه‌یس کاکل توفیق، جوهره‌کانی رسته و تیوری کرده
 قسه‌یه‌کان، نامه‌ی ماستهر، کولجی ئاداب،
 زانکوی سه‌لاحه‌ددین، 1995.

2- ب زمانی عه‌ره‌بی:

محمد یونس عه‌لی، مقدمة فی علمي الدلالة والتخاطب،
 الطبعة الاولى، دار الکتاب الجدید المتحدة، بیروت،
 2004.

3- ب زمانی ئینگلیزی:

Abdul- Ameer, S.A. (2015) Investigating the Difficulties Faced by EFL Learners in Using Speech Act of Permission. Al-Bahith Journal, 2015, Volume 14, Issue 7, Pages 339-365

Alameen, M. I. (2017). Investigating Similarities and Differences between Sudanese Arabic and British English Speech Acts of Congratulations. Sudan University for

- Searle, J. (1969). *An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Searle, John R (1976). *Speech Acts*. London: Syndics of the Cambridge University Press.
- Trong, N. (2012). *A comparative study on invitations in English and Vietnamese in terms of cross - cultural perspective*. MA thesis. Dong Thap University, LUANVAN
- Trosborg, A. (1995). *Interlanguage Pragmatics: Requests, Complaints and Apologies*. Berlin: Mouton de Cryter.
- Utsumi, A. (2000). *Verbal Irony as Implicit Display of Ironic Environment: Distinguishing Ironic Utterances from Nonirony*. *Journal of Pragmatics*, 32, 1777-1806.
- Yule, G. (1996). *Pragmatics*. Oxford: Oxford University Press.
- Teaching and Applied Linguistics. London: Longman.
- Perkins, M. R. (1983). *Modal Expressions in English*. London: Frances Pinter (Publishers).
- Palanques, V. (2016). *Assessing pragmatics: DCTs and retrospective verbal reports*. In A. Pareja-Lora, C. Calle-Martínez, & P. Rodríguez-Arancón (Eds), , *New perspectives on teaching and working with languages in the digital era a* (pp . 303-312). Dublin: Research-publishing.net. <http://dx.doi.org/10.14705/rpnet.2016.tisli d2014.443>
- Quirk, R., Greenbaum, S., Leech, G. and Svartvik, J. (1985). *A Comprehensive Grammar of the English Language*. London: Longman Group, Ltd.
- Radden, G. and Dirven, R. (2007) *Cognitive English Grammar: Vol. 2*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

راپرسی

ئه‌ف راپرسییه هاتییه دروستکرن ژبۆ ناخفتنکهرین زمانی کوردی یین سه‌نتهری ده‌فوکا ده‌وکێ ژبۆ هندهک بارودووخان کو دئ ب کریار ریکپیدان و قه‌ده‌غه‌کرنا: (داخوازیی، پیشکشکرنی، پیشنیازکرنی و نامۆزگاریکرنی) رابن، له‌ورا نه‌وی هزری بکه کو به‌رسفین ته‌ ههر وه‌کو ناخفتنا راسته‌قینه‌یا ته‌ بن یا کو د ژيانا رۆژانه‌دا بکارده‌ینی: رده‌گز: أ- نیر ب- می

ل خوارئ دئ داخواز ژ هه‌وه هه‌تیه‌کرن ب پیرابونا ریکپیدان و قه‌ده‌غه‌کرنا بارودوخین جیاوازیی داخوازیی، پیشکشکرنی، پیشنیازکرنی و نامۆزگاریکرنی. هه‌قییه ب شیوه‌کی راسته‌قینه‌یا نه‌ پشته‌ی په‌یفا (تۆ): دیتنا خو دیار بکه. -هه‌قالی ته‌ داخواز ژ ته‌ کر کو ترومیلا ته‌ بکاربه‌ینیت و هه‌ژ ده‌ستویرییا هاژوتنی نینه، له‌ورا پیکولی بکه داخوازییا نه‌وی جار هکی ریکی پینده و جار هکی قه‌ده‌غه‌ بکه. ریکپیدان: تۆ: _____

قه‌ده‌غه‌کرن: تۆ: _____

-به‌رپرسه‌کی ل ناسته‌کی بلند به‌هته‌ فه‌رمانگه‌ها تۆ لی ده‌وامی ده‌کی و داخوازی ژ ته‌ بکه‌ت ژبۆ کیشانا جگاری، له‌ورا پیکولی بکه داخوازییا نه‌وی جار هکی ریکی پینده و جار هکی قه‌ده‌غه‌ بکه. ریکپیدان: تۆ: _____

قه‌ده‌غه‌کرن: تۆ: _____

-تۆ که‌سه‌کی حال خو‌شی و قه‌رداره‌کی ته‌ داخوازی ژ ته‌ بکه‌ت کو به‌رامبه‌ر هندهک پاری زیده‌ تۆ چه‌نده‌کا دی خو لیبگری ، له‌ورا پیکولی بکه داخوازییا نه‌وی جار هکی ریکی پینده و جار هکی قه‌ده‌غه‌ بکه. ریکپیدان: تۆ: _____

قه‌ده‌غه‌کرن: تۆ: _____

-نه‌گه‌ر هه‌قاله‌ک دیارییه‌کا ب بها پیشکشکی ته‌ بکه‌ت، به‌رامبه‌ر تۆ د نفیسینا قه‌کولینا نه‌وییا ده‌رچوونیدا هاری بکه‌ی ، له‌ورا پیکولی بکه پیشکشکرنا نه‌وی جار هکی ریکی پینده و جار هکی قه‌ده‌غه‌ بکه. ریکپیدان: تۆ: _____

قه‌ده‌غه‌کرن: تۆ: _____

-تۆ ده‌رچوویی کولێژی بی و خودانی کۆمپانییه‌کا سه‌خته‌ پیشکشکرنا کار ی بۆ ته‌ فریبکه‌ت، له‌ورا پیکولی بکه پیشکشکرنا نه‌وی جار هکی ریکی پینده و جار هکی قه‌ده‌غه‌ بکه. ریکپیدان: تۆ: _____

- جهه‌کي کارگيري يي گرنگ د دهستي ته‌دا بيت و کهسه‌کي قيا ته به‌رتيل بکه‌ت ، له‌ورا پيکولي بکه پيشکيشکرنا نه‌وي جارەکي ريکي پيیده و جارەکي قه‌ده‌غه بکه.
ريکپيدان: تۆ: _____
قه‌ده‌غه‌کرن: تۆ: _____
- نه‌گەر هه‌قاله‌کي ته يي نيزيک د رۆژەکا قه‌ده‌غه‌يا هاتن و چووندا پيشنيزبکه‌ت کو بچه گه‌شته‌کي، له‌ورا پيکولي بکه پيشنيزا نه‌وي جارەکي ريکي پيیده و جارەکي قه‌ده‌غه بکه.
ريکپيدان: تۆ: _____
قه‌ده‌غه‌کرن: تۆ: _____
- مامي ته خودان پله‌يه‌کا به‌رزا جفاکي بيت و پيشنيزاي بۆ ته بکه‌ت کو کارەکي بۆ ته ب هاريکاري (واسته) ببينيت، له‌ورا پيکولي بکه پيشنيزا نه‌وي جارەکي ريکي پيیده و جارەکي قه‌ده‌غه بکه.
ريکپيدان: تۆ: _____
قه‌ده‌غه‌کرن: تۆ: _____
- نه‌گەر قوتابيه‌کي ته پيشنيزاي بکه‌ت کو تۆ نه‌وي به‌رامبه‌ر دياريه‌کي ناجح بکه‌ي، له‌ورا پيکولي بکه پيشنيزا نه‌وي جارەکي ريکي پيیده و جارەکي قه‌ده‌غه بکه.
ريکپيدان: تۆ: _____
قه‌ده‌غه‌کرن: تۆ: _____
- براي ته يي هه‌فته‌مه‌ني ته جگاران د ژوورا نفستندا دکيشيت ، له‌ورا ناموزگارييا نه‌وي بکه، ب جارەکي ب ريکپيداني و جارەکي ب قه‌ده‌غه کرن راببيت.
ريکپيدان: تۆ: _____
قه‌ده‌غه‌کرن: تۆ: _____
- نه‌گەر تۆ فه‌رمانبه‌ري و ته بقت ناموزگارييه‌کي ل ريفه‌به‌ره‌کي د ناسته‌کي بلندا بکه‌ي کو د ناف فه‌رمانگه‌هيدا چه‌ک يي د ده‌ستندا، له‌ورا جارەکي ريکي پيیده و جارەکي قه‌ده‌غه بکه.
ريکپيدان: تۆ: _____
قه‌ده‌غه‌کرن: تۆ: _____
- زاروکي ته يان برا و خويشکه‌کا ته ژيي نه‌وان گه‌له‌ک ژ ته بچويکتره کو ناموزگارييه‌کي هه‌قالينيا کهسه‌کي ب ريکپيدان بکه‌ت و هه‌قالينيا کهسه‌کي نه‌باش ب قه‌ده‌غه‌کرن نه‌که‌ت
ريکپيدان: تۆ: _____
قه‌ده‌غه‌کرن: تۆ: _____

الأستئذان و المنع لدى ناطقي مركز محافظة دهوك

الخلاصة

الأستئذان و المنع هما فعلين من أفعال الكلام المتضادين مع بعضهما البعض، ويلعبان دوراً مهماً في مجال التداولية؛ لأنهما يوضحان نية وقصد المتكلم مقابل المستمع. يحاول هذا البحث الموسوم (الأستئذان و المنع لدى ناطقي مركز محافظة دهوك) أن يرصد استراتيجيات كل من السماح و المنع لكل من (الطلب، العرض، الاقتراح و النصيحة) في (12) مناسبة مختلفة حسب المنهج الوصفي التحليلي ومن أجل توضيح النسبة المئوية لكل استراتيجية في المناسبات (12) المختلفة لكل من الأستئذان و المنع، ستلجأ الدراسة الى الإعتماد على الاسلوب الاحصائي. الهدف الرئيسي من هذه الدراسة هو معرفة وبيان النسبة المئوية لأستراتيجيات الأستئذان و المنع ضمن تلك المناسبات المحددة. تتكون الدراسة من فصلين فضلاً عن الخاتمة. تناول الفصل الاول الفعلين الأستئذان و المنع، في حين خصص الفصل الثاني للمجال التطبيقي حول أستراتيجيات الأستئذان و المنع لدى ناطقي مركز محافظة دهوك.

كلمات الدالة: الأستئذان، المنع، الطلب، العرض، الاقتراح، النصيحة.

**THE STUDY USED THE DESCRIPTIVE ANALYTICAL METHOD
PERMISSION AND PREVENTION OF THE SPEAKERS OF THE DOHUK REGION CENTER**

SHERZAD SABRI ALI and AYAD FAYZALLAH OTHMAN

Dept. of Kurdish Language, College Of Basic Education, University Of Duhok, Kurdistan Region-Iraq

ABSTRACT

Permission and Prevention are two verbs of speech act that contradict each other, and they play an important role in the field of Pragmatics; because they clarify the intention and purpose of the speaker to the listener. This research, which is entitled (Permission and Prevention of the speakers of the Dohuk region center), attempts to observe the strategies of permitting and prohibiting each of (demand, offer, suggestion and advice) in (12) different occasions according used the descriptive analytical method. In order to clarify the percentage of each strategy in (12) different occasions for both permission and prevention, the study will resort to rely on the statistical method. The main objective of this study is to know and indicate the percentage of Permission and Prevention strategies within those specific occasions. The study consists of two chapters in addition to a conclusion. The first chapter dealt with the two verbs of permission and prevention, while the second chapter was devoted to the applied field on the strategies of permission and prevention of the speakers of the Dohuk governorate center.

KEY WORDS: permission, prevention, demand, offer, suggestion, advice.